

ADALET BAKANLIğI
STRATEJİK PLANI
(2010-2014)

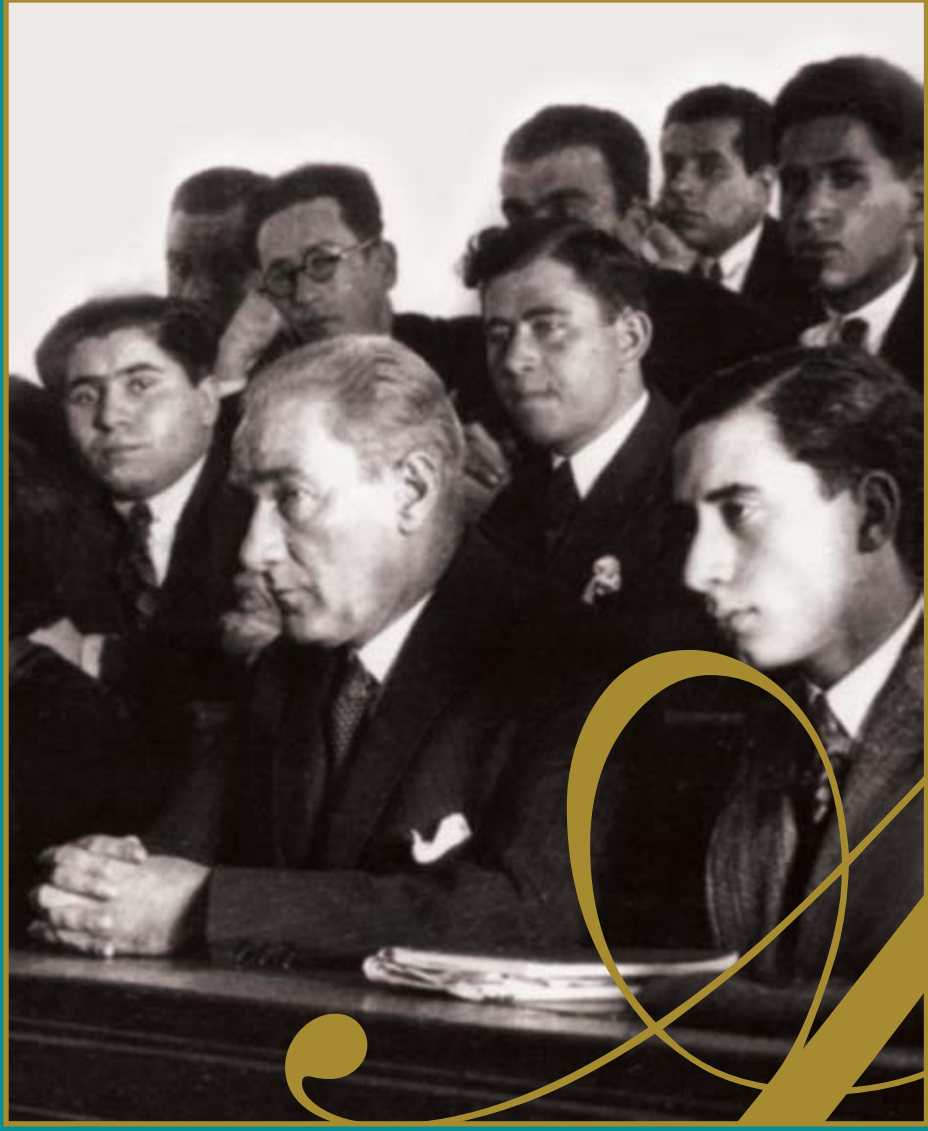

İSTİKLAL, İSTİKBAL, HÜRRİYET HER ŞEY
ADALETLE KAİMDİR.

Atatürk,
İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde
(15 Aralık 1930)

Hükümet, memlekette yasayı egemen kılmak ve adaleti iyi dağıtmakla görevlidir. Bu itibarla adalet işi pek önemlidir. Bu sebeple adalet siyasetimizi de açıklamayı faydalı buluyorum. Adliye siyasetimizde izlenecek amaç, evvelâ halkı yormaksızın hızla, isabetle, güvenle adaleti dağıtmaktır. İkinci olarak, toplumumuzun bütün dünya ile teması doğal ve zorunludur. Bunun için adalet düzeyimizi, bütün uygar toplumların adalet düzeyi derecesinde bulundurmak zorluğundayız. Bu hususları karşılamak için mevcut yasa ve usullerimizi, bu görüş noktalarından düzeltmekte ve yenilemekteyiz ve yenileyeceğiz. (1922)

Mustafa Kemal ATATÜRK

İçindekiler

BAKAN MESAJI	11
MÜSTEŞAR SUNUŞU	13
STRATEJİK PLAN SÜRECİ	15
BÖLÜM 1	
DURUM ANALİZİ	21
1.1. TARİHÇE.....	21
1.2. MEVZUAT ANALİZİ.....	26
1.3. PAYDAŞ ANALİZİ	29
1.4. GZFT (Güçlü - Zayıf Yönler ile Fırsatlar - Tehditler) ANALİZİ	31
BÖLÜM 2	
GELECEĞE BAKIŞ	37
2.1. MİSYON	37
2.2. VİZYON	38
2.3. TEMEL İLKELER	39
BÖLÜM 3	
3.1. AMAÇ - HEDEF - STRATEJİ - PERFORMANS GÖSTERGELERİ.....	41
3.2. TEMEL POLİTİKA BELGELERİYLE UYUM	151
3.3. BİRİM İLİŞKİSİ.....	152
3.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME	156

Tablolar*

Tablo 1: Stratejik Planlama Organizasyonu	16
Tablo 2: Örgüt yapısı	28
Tablo 3: Yargıya Ayrılan Bütçe ve Yargıdan Elde Edilen Gelir Miktarları (Euro) (2006 Yılı Verileriyle 2008 Baskı) (CEPEJ)**	52
Tablo 4: Ceza Mahkemelerinde Sonuçlanan Davalardaki Sanıkların Karar Türüne ve Yıllara Göre Oransal(%) Dağılımı	53
Tablo 5 :Ceza Mahkemelerinde Ortalama Yargılama Süresinin Mahkeme Türüne ve Yıllara Göre Dağılımı	55
Tablo 6: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı	56
Tablo 7: 100.000 Kişiye Düşen Ceza Davası Sayısının Yıllara Göre Dağılımı	58
Tablo 8: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki hâkim sayıları (CEPEJ)	60
Tablo 9: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki savcı sayıları (CEPEJ)	61
Tablo 10: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki yargı çalışanı sayıları (CEPEJ)	62
Tablo 11: 2006 Yılı Kurulu Mahkeme Sayıları (CEPEJ)	63
Tablo 12: Arabuluculuğun Uygulandığı Alanlar (CEPEJ)	90
Tablo 13: Ceza İnfaz Kurumu Sayısı ve Kapasitesi	98
Tablo 14: Ceza ve Hukuk Yargılamasında Adli Yardım Çeşitleri (CEPEJ)	126
Tablo 15: Yargıdan Yararlananların Memnuniyetinin Ölçülmesi (CEPEJ)	147

Grafikler***

Grafik 1: Ceza Mahkemelerinde Sonuçlanan Davalardaki Sanıkların Karar Türüne ve Yıllara Göre Oransal(%) Dağılımı	54
Grafik 2: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı (Soruşturma)	57
Grafik 3: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı(İlalat)	57
Grafik 4: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı (Ortalama Süre)	58
Grafik 5: 100.000 Kişiye Düşen Ceza Davası Sayısının Yıllara Göre Dağılımı	59

* Tablo verileri 2008 yılına ait olup, bkz. www.adli-sicil.gov.tr

** CEPEJ'in 2006 Yılı verilerine dayanarak hazırladığı 2008 yılı Raporu için bkz. <http://www.coe.int/t/dg1/legalcooperation/cepej/>

*** Grafik verileri 2008 yılına ait olup, bkz. www.adli-sicil.gov.tr

TANIMLAR

Yargı Mensubu	: Hâkim ve Cumhuriyet savcılarını ifade eder.
Yargı Çalışanı	: Hâkim ve Cumhuriyet savcıları hariç olmak üzere tüm çalışanları ifade eder.
Yargı Profesyoneli	: Yargı mensupları, yargı çalışanları, avukatları ve noterleri ifade eder.
Adalet Aktörleri	: Yüksek yargı organları, Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği ve Baroları ifade eder.
Dezavantajlı Gruplar	: Kadınlar, çocuklar, yoksullar, yaşlılar ve engellileri ifade eder.

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ASİGM	Adlî Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü
ATK	Adlî Tıp Kurumu
ABGM	Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
BHİM	Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
BİDB	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
BM	Birleşmiş Milletler
CİGM	Ceza İşleri Genel Müdürlüğü
CTE	Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü
CEPEJ	Avrupa Adaletin Etkinliği Komisyonu
DYS	Doküman Yönetim Sistemi
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
EDB	Eğitim Dairesi Başkanlığı
GZFT	Güçlü – Zayıf Yönler, Fırsatlar – Tehditler
HSYK	Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
HİGM	Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü
İDBB	İç Denetim Birimi Başkanlığı
İMİD	İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı
KGM	Kanunlar Genel Müdürlüğü
PGM	Personel Genel Müdürlüğü
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
SGB	Strateji Geliştirme Başkanlığı
TKB	Teftiş Kurulu Başkanlığı
TİDB	Teknik İşler Dairesi Başkanlığı
UYAP	Ulusal Yargı Ağı Projesi
UHDİGM	Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
YİDB	Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı

Sadullah ERGİN
Adalet Bakanı

Bakan mesajı

Son yarım yüzyılda dünya genelinde yaşanan olağanüstü gelişmeler, ülkelerin sosyal, ekonomik ve hukuksal yapıları üzerinde değişim baskısı oluşturmuştur. Bu değişim baskısı hem ulusal hem de ulusüstü/uluslararası kurum ve kuruluşların yeniden şekillenmesine yol açmıştır. Ülkemiz de bu gelişmeleri, toplumsal değişim taleplerine paralel olarak dikkate almak durumundadır. Kamunun, malî ve idarî alanlarda yaşamış olduğu sorunlar gözetildiğinde, kamu kurumlarının yeniden yapılanmaları ve faaliyetlerini planlı bir şekilde yerine getirmeleri kaçınılmaz hale gelmiştir. Stratejik planlama, kamu kuruluşlarında değişim ve dönüşümün aracı olarak kendini göstermektedir.

Bugün başta yargı kamuoyu olmak üzere toplumun tüm kesimlerinde adalet sisteminin iyi işlemediği yönünde ortak bir inanç vardır. Bakanlığımızca bu olumsuz durumun giderilerek, adalet hizmetlerinin etkili ve verimli bir biçimde yürütülmesi doğrultusunda önemli adımlar atılmıştır. Özellikle son yıllarda başta hukuk reformu olmak üzere adalet saraylarının yapılması, ceza infaz kurumlarının uluslararası standartlara kavuşturulması, adli bilimlerin kapasitesinin artırılması, insan kaynaklarının nitelik ve nicelik yönünden geliştirilmesi gibi alanlarda önemli çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Ancak, yargıya ilişkin sorunların büyüklüğü, karmaşıklığı ve yılların birikimi göz önüne alındığında bu sorunların kısa sürede çözülmesi beklenemez. Diğer yandan bazı sorunlu alanlarda toplumsal uzlaşının henüz istenilen seviyede olmaması da çözümün gecikmesinde kayda değer bir nedendir.

Kuşkusuz, adalet sisteminin sorunları, toplumun tüm katmanlarını doğrudan ilgilendirdiğinden sistemin işleyişinden genel olarak sorumlu olan Adalet Bakanlığının bu sorunları tek başına çözmesi mümkün değildir. Bu yönde ulusal bir politika geliştirilmesinin yanı sıra, toplumsal uzlaşısı ve yargı kamuoyunun katılımının sağlanması gerekmektedir.

Ülkemizde kamu kuruluşları için 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yasal bir yükümlülük haline gelen stratejik planlama ve giderek güçlenen plana dayalı çalışma kültürü, genelde kamu, özeldense yargı alanındaki iyileştirmelerin gerçekleştirilmesinde kolaylaştırıcı bir işleve sahiptir.

Dünya genelinde olduğu gibi Ülkemizde de yargı alanında sadece yasal revizyona dayanan iyileştirmeler başarıya ulaşmamıştır. Bu yaklaşımın sakıncalarını gözeterek Bakanlığımız, adalet alanında yıllardır dile getirilen sorunları, yargı ile ilgili iyileştirmeye yönelik beklentileri Stratejik Plan'da reformist bir anlayışla bütüncül, katılımcı ve sistematik bir şekilde ele almıştır. Diğer yandan Stratejik Plan'da sadece sorun odaklı hareket edilmemiş, aynı zamanda adalet sisteminin daha iyi işletilmesini sağlayacak dünya genelindeki en iyi uygulamalar da Plana yansıtılmıştır.

İnsan ve kurumlar, içinde bulunduğu toplumun, olumlu ve olumsuz özelliklerini taşıyan ürünü olduğu gibi o topluma kendi renk ve desenini katan bir değişim ajanıdır. Adalet sisteminin değişim stratejisi ile ağır sorunlarını kısa ve orta vadede atılacak adımlarla kalıcı çözüme kavuşturması hedeflenmiştir. Planın hazırlanışında sorunları bizzat yaşayanların etkin katılımı ve güçlü analizleri ile makul çözüm önerilerinin Plana yansıtılması imkanı elde edilmiştir.

Adalet sistemi içerisinde rol alan insan kaynağının entelektüel kapasitesi toplumsal sorunların çözümünde rantabl değerlendirildiğinde sadece adalet sistemine ilişkin sorunların çözümü sağlanmış olmayacak, "güven veren adalet sisteminde" "yaşayabilir insan, yaşanabilir bir toplum" kalitesine de süratle yaklaşılacaktır.

Büyük icatlar için büyük dehalara ihtiyaç duyulsa da çağdaşları arasında çok daha iyiye ulaşma çabası içinde değişime inanmış "yargı gönüllülerinin" varlığı hedefe ulaşmak için yeterli olacaktır.

Bakanlığımız Stratejik Planı, Büyük Önder Atatürk'ün "adliye siyasetimizde izlenecek amaç, evvelâ halkı yormaksızın hızla, isabetle, güvenle adaleti dağıtmaktır" sözündeki ideali yansıtmaktadır.

Cumhuriyet tarihinde ilk olan ve yargının geleceğine ışık tutan Adalet Bakanlığı 2010–2014 Stratejik Planı'nın hazırlanmasında emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkür eder, Planın misyonunun farkında tüm yargı gönüllüleri ve Ülkemiz için hayırlı olmasını dilerim.

Ahmet KAHRAMAN
Müsteşar

Müsteşar sunuşu

Kamu yönetimi gibi adalet sistemimizin de toplumsal beklentilere cevap verebilecek ve bilgi çağına ulaşabilme yolunu açabilecek bir değişime ihtiyacı bulunmaktadır. Bu kapsamda adalet sisteminin kurumsal yapılanmasını, görev alanı ve anlayışını, çağdaş gelişmelere uygun şekilde oluşturması gerekmektedir.

Ülkemizde 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile yeni bir planlama anlayışı getirilmiştir. Bu anlayış uyarınca kamu idarelerinin kendilerine tahsis edilen kıt kaynakları stratejik önceliklere göre dağıtmaları, bu kaynakların kullanımında hesap verilebilirlik ve saydamlık ilkeleri üzerine kurulu bir sistem benimsemeleri öngörülmüştür.

Bakanlığımızca, bu yeni planlama anlayışı, adalet sisteminin daha etkin ve verimli bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik büyük bir fırsat olarak görülmüş; bu anlayış doğrultusunda Stratejik Plan hazırlanmıştır.

Stratejik Plan çalışmalarının başladığı ilk günden itibaren adalet hizmetlerinin kendine özgü yapısı, devlet ve toplum yaşamındaki önemi gözetilerek başta adalet aktörleri olmak üzere toplumun ilgili kesimlerinin görüşlerinin alınmasına önem verilmiş, katılımcılığın güçlendirici etkisinden azami ölçüde yararlanılmıştır.

Diğer yandan Stratejik Plan çalışmalarında Avrupa Birliği süreci, diğer ülke tecrübeleri, adalet reformu alanında yapılan bilimsel çalışmalar göz önünde bulundurulmuştur.

Bir kurumun varlık sebebini ifade eden misyon, Bakanlığımız için hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri çerçevesinde belirlenmiştir.

Adalet hizmetlerine ilişkin sorunlu alanların giderilmesi ve yargıya ilişkin tüm iyileştirmeler, toplumda zedelenen adalete güven duygusunun onarılmasına yöneliktir. Bu bağlamda Bakanlığımızın vizyonu “Güven veren bir adalet sistemi” olarak belirlenmiştir. Stratejik Planda oluşturulan tüm amaç ve hedefler bu vizyonun gerçekleştirilmesine yönelik adımları içermektedir. 2010–2014 yıllarını kapsayan Stratejik Planda, belirlenen amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesiyle “güven veren adalet sistemi”nin gerçekleştirileceğine dair inancımı belirtmek isterim.

Bu özverili çalışmada emeği geçen Strateji Geliştirme Kurulu, Yönlendirme Kurulu ve Stratejik Planlama Ekibi ile çalışmaları eşgüdüm içerisinde yürüten Strateji Geliştirme Başkanlığına, tüm iç ve dış paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Stratejik plan süreci

Genel Olarak;

Stratejik planlama, stratejik yönetimin aşamalarından birisidir. Bu nedenle Bakanlığımızca Stratejik Plan hazırlık çalışmaları salt bir belge hazırlığından öte bir anlayışla sürdürülmüştür.

Stratejik Plan hazırlık çalışmalarında;

- Farkındalık/duyarlılığın oluşturulması,
- Stratejik yönetim becerilerinin artırılması,
- Problem çözme kapasitesinin geliştirilmesi,
- Kurum kültürünün güçlendirilmesi

hedeflenmiştir.

Bakanlığımızın stratejik yönetim kapasitesinin artırılması olarak özetlenecek bu çalışmalar kısa sürede olumlu neticeler vermiştir.

Bu kapsamda stratejik planlama çalışmaları Bakanlık üst yönetimi tarafından yüksek bir bilinçle sahiplenilmiş ve yönetimin etkin katılımıyla yürütülmüştür.

İç Genelge;

Stratejik planlama çalışmalarının Bakanlığın tüm kademedeki görev alan çalışanlarının katılımıyla yürütülmesinin sağlanması, öncelikle sürecin başladığı konusunda bilgilendirilmelerini gerektirmektedir.

Bu nedenle, stratejik planlama çalışmalarının başladığına dair, farkındalığı oluşturacak açıklıkta İç Genelge hazırlanarak tüm teşkilâta duyurulmuştur.

İç Genelge, süreç boyunca merkez ve merkez dışı birim çalışanlarının çalışmalara ilgisinin artmasını sağlamıştır.

Stratejik Planlama Organizasyon Yapısı;

Stratejik Planlama çalışmalarını yürütmek üzere;

- Bakanlığımızın tüm birimlerinde stratejik planlama çalışmalarını yürütmek, Stratejik Planlama Ekibince verilen diğer işleri yapmak üzere **Birim Stratejik Planlama Ekipleri**,
- Hazırlık faaliyetlerini yürütmek üzere tüm birimlerin temsilcilerinden oluşan **Bakanlık Stratejik Planlama Ekibi**,
- Çalışmalara rehberlik etmek ve Stratejik Planlama Ekibince kendisine sunulan konuları görüşüp karara bağlamak üzere Strateji Geliştirme Başkanı başkanlığında müstakil daire başkanları ve birim genel müdür yardımcılarında oluşan **Yönlendirme Kurulu**,
- Bakanlık politikalarını belirlemek üzere Müsteşar başkanlığında, tüm birim amirlerinden oluşan **Bakanlık Strateji Geliştirme Kurulu**,

oluşturulmuştur.

Tablo 1: Stratejik Planlama Organizasyonu

ORGANİZASYON	OLUŞUMU
Strateji Geliştirme Kurulu	Müsteşar Başkanlığında, Müsteşar Yardımcıları ve tüm birim amirleri
Yönlendirme Kurulu	SGB Başkanı başkanlığında, müstakil daire başkanı ve genel müdür yardımcıları
Bakanlık Stratejik Plan Ekibi	SGB Başkanı başkanlığında, birim temsilcileri
Birim Stratejik Plan Ekipleri	Birim amirlerince belirlenecek asgari üç kişilik ekip

Hazırlık Programı;

Etkin ve verimli çalışma iyi bir hazırlık sürecine bağlıdır. Bu nedenle farklı kademe ve birimlerde görev alan kişileri bir araya getiren stratejik plan hazırlık çalışmalarında sürecin iyi planlanmasına özen gösterilmiştir.

Bu kapsamda planlama çalışmalarına yönelik adımları ve zamanlamayı belirleyen "Stratejik Plan Hazırlık Programı" oluşturulmuş ve çalışmalar Programda yer alan takvim doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Araştırma, İnceleme ve Eğitim Çalışmaları;

Stratejik yönetim ve planlama ile ilgili olarak öncelikle bu konulardaki bilgi kapasitesinin artırılması yoluna gidilmiştir. Stratejik yönetim ve planlama ile ilgili birçok alanda ulusal ve uluslararası literatür taranmış ve kaynak tedariki yoluna gidilmiştir.

Diğer yandan adalet hizmetlerinin kendine özgü yapısı gözetilerek yargı reformuna ilişkin ulusal/uluslararası çalışmalar incelenmiş ve adalet hizmetlerine ilişkin olarak medyada çıkan haberler süreç boyunca takip edilmiştir.

Bunun yanı sıra, diğer kamu kuruluşlarının çalışmaları incelenip değerlendirilmiştir. Özellikle pilot olarak seçilen kurum ve kuruluşlara yapılan çalışma ziyaretleri ile etkili bir tecrübe alışverişi gerçekleştirilmiştir.

Eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile ilgili alternatiflerin tespiti ve en uygun olan yöntemin belirlenmesi amacıyla araştırma, inceleme çalışmaları yapılmış ve bu kapsamda başta Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü (TODAİE) ile Türkiye Sanayi ve İdare Enstitüsü (TÜSSİDE) olmak üzere konuyla ilgili resmi ve özel kuruluşlarla görüşmelerde bulunulmuştur.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda adalet hizmetlerinin farklı bir disiplin olması, Bakanlığımız insan kaynakları kapasitesinin yetkinliği ve kamu kaynaklarının etkin kullanımı göz önünde bulundurularak danışmanlık hizmeti alınmasına gerek görülmemiş ve sadece eğitim çalışmaları ile yetinilmiştir.

Bu kapsamda stratejik yönetim kapasitesinin güçlendirilmesi amacıyla eğitim, bilgilendirme ve farkındalık faaliyetleri düzenlenmiştir.

Bu konularda yapılan çalışmaların ilki, stratejik yönetim ve planlama ile dünyada yaşanan tecrübeler konusunda TODAİE öğretim üyeleri tarafından Strateji Geliştirme Başkanlığı yöneticileri ve çalışanlarına verilen farkındalık ve bilgilendirme çalışması olmuştur.

Bu çalışmanın yanı sıra Bakanlık üst düzey yönetimine yönelik farkındalık çalışması düzenlenmiştir. TODAİE öğretim üyelerinin katılımı ile düzenlenen bu programa Sayın Bakan da iştirak etmiştir.

Ayrıca, stratejik planlamaya ilişkin temel kavram ve yaklaşımların benimsenmesi amacıyla, TÜSSİDE'nin katkılarıyla Gebze'de bulunan tesislerinde değişik tarihlerde Bakanlık Stratejik Plan Ekibi, Yönlendirme Kurulu ile Bakanlık Stratejik Plan Ekibinin yedek üyelerine eğitim faaliyetleri düzenlenmiştir.

Alınan temel eğitimlerden sonra TODAİE öğretim üyeleri ile Maliye Bakanlığı bürokratinin katkılarıyla, Bakanlık Stratejik Plan Ekibi asıl ve yedek üyelerine yönelik "Stratejik Planlama Teknikleri" ve "Stratejik Planlamada Durum Analizi Yöntemleri" konulu uygulamalı eğitim ve çalışma programları düzenlenmiştir.

Adalet Hizmetlerine İlişkin Diğer Ülke Stratejik Plan Çalışmalarının İncelenmesi;

Stratejik planlama alanında gelişim gösteren ülkelerin adalet bakanlıkları ile yüksek mahkemelerinin stratejik planları ve bunlara yönelik yayınlar incelenmiştir.

Çalışma ve Eğitim Programları;

Yapılan eğitim çalışmaları ve çalışma toplantıları neticesi stratejik yönetim ve planlama konusundaki merkez ve merkez dışı birim çalışanlarına yönelik eğitim ve farkındalık faaliyetlerini yürütmek üzere Bakanlığımız mensuplarından eğitici kadrosu oluşturulmuştur. Eğitim ve çalışma toplantılarında ihtiyaç halinde uzman desteğinin alınmasına devam edilmekle birlikte, çalışmalar büyük oranda bu eğitici kadrosu vasıtası ile sürdürülmüştür.

Bu doğrultuda değişik tarihlerde;

- Bakanlık merkez teşkilatı çalışanlarından; özel kalem müdürü, merkez teşkilat şube müdürleri ve memurları, mali hizmet uzmanları, İşyurtları Kurumu çalışanları, CTE Eğitim Merkezi 2. müdürleri ve Başkanlığımız çalışanlarına,
- Adli ve idari yargı yazı işleri müdürleri, idari işler müdürleri, icra müdürleri, ceza infaz kurumu müdürleri, sosyal çalışmacı, pedagoğ, psikolog ve ceza infaz kurumu saymanlarına,

- Teftiş Kurulu Başkanlığı, Başkan ve Başkan Yardımcıları ile Adalet Başmüfettişleri ve Adalet Müfettişlerine,
- Personel Genel Müdürlüğü, genel müdür, genel müdür yardımcısı, daire başkanı, tetkik hâkimi ve şube müdürlerine,
- Cumhuriyet başsavcıları ve başsavcivekillerine,
- Adli yargı ilk derece mahkemesi adalet komisyonu başkanlarına,

eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenlenmiştir.

Stratejik plan hazırlık sürecinde düzenlenen çalışma ve programlarda Bakanlığımızın durum analizinin yapılması, iç ve dış paydaşlarının, misyon, vizyon, ilkeler/temel değerler ile stratejik amaç ve hedeflerinin belirlenmesine çalışılmış ve sonuçlar rapor haline getirilmiştir. Bu raporlardan Bakanlık Stratejik Plan Ekibince her aşamada yararlanılmıştır.

Öte yandan bu çalışmaların kurumsal kimliğin geliştirilmesine ve güçlendirilmesine de etkisi büyük olmuştur.

Bu programlarda, stratejik yönetim ve planlamaya ilişkin temel kavram ve yaklaşımların eğitimciler tarafından katılımcılara aktarılmasının yanında, ahenk çalışması ve diğer sosyal etkinliklerle birlikte katılımcıların motivasyonunun artırılması hedeflenmiştir.

Yüksek Mahkemelere Yönelik Çalışma Programları;

5018 sayılı Kanun gereğince stratejik plan hazırlamakla yükümlü olan kurumlar arasında adalet sisteminin önemli unsurları olan yüksek mahkemeler de bulunmaktadır.

Hizmet alanımızın gerektirdiği işbirliği anlayışı kapsamında, teknik destek vermek amacıyla Yargıtay ve Danıştay'a yönelik ayrı ayrı "Stratejik Yönetim ve Planlama" konulu uygulamalı çalışma programları düzenlenmiştir.

Bu programlarda Yüksek Mahkemelerin kendi stratejik plan hazırlıklarında yararlanmak üzere, atölye çalışmaları yapılarak misyon, vizyon, temel değerler, paydaş analizi, amaç ve hedeflerini belirlemelerine katkı sağlanmıştır.

Anket Çalışmaları;

Adalet hizmetlerinin genel işleyişinden sorumlu olan Bakanlığımız, etkileşim içerisinde olduğu tarafların ve yargı mensupları ile çalışanlarının görüşlerinin alınmasına büyük önem vermiştir.

Bundan hareketle farklı kesimlerin ilgi ve katkısının sağlanması amacıyla oldukça geniş bir paydaş listesi belirlenmiştir.

Sivil toplum kuruluşlarının adalet sistemine ilişkin görüş ve önerileri özel bir öneme sahiptir. Bu nedenle paydaş listesinde adalet hizmetleriyle ilgili tüm kurumların yanında sivil toplum örgütlerine de ayrıca yer verilmiştir.

Adalet hizmetlerine ilişkin çalışmalarda hukuk fakültelerinin görüşleri de ayrı bir önem taşımaktadır. Bu nedenle anket çalışmaları kapsamında her akademik kademe ve farklı disiplinlerde hukuk fakültesi mensuplarının görüşlerinin alınması hedeflenmiştir.

Bu kapsamda;

- Üniversitelere, kamu kurumlarına, barolara, sendikalara, enstitülere ve sivil toplum örgütlerine
- Hukuk fakültesi mensubu akademisyenlere
- Yargı mensuplarına
- Yargı çalışanlarına

Yönelik ayrı ayrı anket düzenlenmiştir.

Anketler bilimsel yöntemlerle, akademisyenlerin katılımı ile hedef kitlenin görüşlerinin tam olarak yansıtılabilmesini sağlayacak içerikte hazırlanmış ve sonuçlar Ankara Üniversitesi akademisyenlerinden oluşan bir grup tarafından bilimsel olarak değerlendirilmiştir.

Stratejik planlama sürecinde anket çalışmaları, farklı açılımlar getirerek büyük katkı sağlamıştır.

Yüksek Mahkeme Başkanlarıyla Mülakatlar;

Adalet hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde doğrudan etkileşim içerisinde bulunulan ve adalet hizmetleri yönünden önemi ve etkisi son derece büyük olan Yüksek Mahkemelerin başkanları ile mülakat yapılması yolu tercih edilmiştir.

Bu doğrultuda Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay Başkanlarıyla mülakat yapılarak adalet hizmetlerinin mevcut durumu ve geleceğine ilişkin olarak yapılması gerekenler konusunda Başkanların görüş ve önerileri alınmıştır. Görüş ve öneriler stratejik planın hazırlanmasında göz önünde bulundurulmuştur.

Birim Katkıları;

Stratejik Planda yer alacak olan amaç-hedeflerin gerçekçi yöntemlerle tespitinin yapılması amacıyla, Plan'da yer almasını gerekli gördükleri konularda, Bakanlığın tüm birimlerinin, görüş ve önerileri alınmıştır.

Birimlerden gelen cevaplar, birim temsilcileri ile yapılan görüşmeler ve ilgili temel politika belgeleri dikkate alınarak, stratejik plan ekibinde tartışılmak suretiyle amaç-hedef çalışmasına yönelik ön taslak hazırlanmıştır.

Stratejik Planlama Ekibi, Yönlendirme Kurulu ve Strateji Geliştirme Kurulunun Çalışma Toplantıları

Stratejik planlama organizasyon yapısının unsurları olan "Bakanlık Stratejik Plan Ekibi", "Yönlendirme Kurulu" ve "Strateji Geliştirme Kurulu" toplantıları önceden belirlenmiş periyotlarla geniş katılımı gerçekleştirilmiştir.

Stratejik plan hazırlık süresince "Bakanlık Stratejik Planlama Ekibi" bir araya gelerek, geline aşama üzerinde değerlendirme yapmış; planın hazırlanmasında "Yönlendirme Kurulu" na sunulacak taslaklarla ilgili olarak çalışmalar yürütmüştür.

"Bakanlık Stratejik Plan Ekibi"nin yapmış olduğu toplantılar ile ulaştığı sonuçlar "Yönlendirme Kurulu" toplantılarında değerlendirilmiş ve "Strateji Geliştirme Kurulu" na sunulmuştur.

Müsteşar, müsteşar yardımcıları ve tüm birim amirlerinden oluşan "Strateji Geliştirme Kurulu" nun bütün toplantılarında Sayın Bakan da bulunmuş, politika belirleme tartışmalarına katılmıştır.

BÖLÜM 1

DURUM ANALİZİ

1.1. TARİHÇE*

ORTA ASYA DÖNEMİ TÜRK ADALET SİSTEMİ

Orta Asya'da kurulan Hun, Göktürk ve Uygur Devletleri ile Karahanlı, Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinde, devlet yönetimine ilişkin ortak ilkeler görülmektedir.

Orta Asya'da kurulan devletlerin en eskisi Hun Devletidir. Tüm monarşilerde olduğu gibi Hunlar'da da kural olarak yargısal güç, hükümdarın uhdesinde toplanmıştır. Yargılama yetkisi hakanın başkanlığında bir yüksek mahkeme (Yargu) ve hakan adına yetkileri kullanan hakimler (Yargan) tarafından kullanılmıştır. Çin kaynakları Hunlar'ın ceza kanunlarından bahsetmektedir. Söz konusu kanunlardaki cezalar daha çok İslam hukukunda ve Osmanlı kanunnamelerinde de görülebilen tarzdadır.

Tıpkı Hunlar döneminde olduğu gibi Göktürkler döneminde de örfi hukuku uygulamakla görevli hükümdar başkanlığında mahkeme ve hükümdar adına yetki kullanan hâkimler bulunmaktadır. Göktürkler'de yargı sistemi gelişme göstererek daha da ileriye gitmiştir. Göktürkler döneminde cezanın belirlenmesi ve uygulanması yetkisi suçtan zarar görenden çıkmış devlete geçmiştir. Fakat ceza henüz kişiselleşmemiş, suçlunun yakınlarına da ceza verilmeye devam edilmiştir.

Uygurlar döneminde aile hukuku, miras hukuku, şahsın hukuku gibi özel hukuk alanlarına ilişkin önemli gelişmeler yaşanmıştır. Göktürk Devleti'nin yıkılmasından sonra kurulan Uygurlar dönemine ilişkin geniş bilgi Türk kültürünün en büyük yapıtlarından olan Yusuf Hâs Hâcip'in Kutadgu Bilig isimli eserinde yer almaktadır.

Orta Asya'da kurulan Türk Devletleri hakkındaki bilgiler, Çin kaynakları dışında özellikle Orhun Anıtları, Kutadgu Bilig ve Nizamu'l-Mülk'ün Siyasetname'sinden alınmaktadır. Orhun Anıtları, Türk tarihinin ilk belgelerinden olup, "Türk dilinin en eski anıtı"dır. Bunlara göre ülke illere ayrılır; Devletin gayesi adalettir. Başta "hakan" bulunur. Egemenliğin kaynağı halktır ama hakan tarafından temsil edilir.

Orhun Anıtları, Kutadgu Bilig ve Siyasetname gibi yapıtlarda adalet ile ilgili konular incelendiğinde, eski Türk Devletlerinde, adalete önem verildiği, hükümdarın adaletten ayrılmaması gereği üzerinde

* Bibliyografya için bkz. Sayfa 159

durulduğu görülmektedir. Bu devletlerde yürütme faaliyetlerinin fiilen vezirlere bırakıldığı, hükümdarların kanunların uygulanmasına ve adaletin yerine getirilmesine nezaret etmekle yetindiği anlaşılmaktadır.

Osmanlı Öncesi İslam Etkisindeki Türk Devletlerinde Adalet Sistemi

İslamiyet'i benimsemelerinden sonra birçok Türk devleti kurulmuştur. Bu devletlerin ilk ve önemlilerinden birisi Karahanlılar'dır. Karahanlılar, İslam kültürünü benimsemiş olmakla birlikte Uygur kültürünü de devam ettirmişlerdir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu devrin devlet işleyişi ve bunlara ilişkin sorunların yer aldığı en önemli eser Kutadgu Bilig'dir. Bu eserle Dîvânü Lugâti't Türk, Türk devletlerinde Orta Asya Türk kültürünün izlerini görmek için başvurulması gereken ilk eserlerdir.

Bu devirlerde kurulan Türk devletleri, devlet anlayışı, kamu müesseseleri, gelenekler ve anlayışlar açısından Orta Asya'nın derin izlerini taşımaktadırlar.

İslamiyet'in etkisindeki Türk devletlerinde esas olarak hukukun kaynağı dini niteliktedir. Fakat Türk devletlerinde dini nitelikteki kuralların yanında örfî hukuk da uygulanmıştır.

Büyük Selçuklu Devletinde de şer'î hukuk ve örfî hukuk birlikte uygulanmıştır. Şer'î davalara kadılar bakmışlardır. Devlet merkezinde tüm kadıların bağlı bulunduğu kadı'l kudat bulunmaktadır. Başkadı olarak tabir edilecek kadı'l kudat'ın, kadıların verdiği kararlara müdahale etmesi mümkün değildir. Ancak, kadıların kasten yanlış verdiği bir hükmün sultana sunulmasının mümkün olduğu bilinmektedir. Büyük Selçuklu ve Anadolu Selçuklularında kadıların yanında başka bir hâkim bulunmamaktadır.

Osmanlı Devletinde Adalet Sistemi Tanzimat'tan Önce

Osmanlı Devleti'nde hukukun iki tür kaynağı bulunmaktadır. Bunların ilki şer'î, ikincisi örfî niteliktedir. Örfî hukuk eski Türk devletlerinden gelen bir gelenek olarak padişahların dinî otoriteye dayanmayan, hâkimiyetinin sonucu olan emir ve fermanlarından oluşmaktadır.

Hukukun kaynaklarına ilişkin bu ayırım çatışan bir görüntüde değil, uyum içerisinde yürümüştür. Bu kapsamda örfî hukuk için ayrı mahkemeler kurulmamış, tüm yargılamalar şer'î mahkemelerde yürütülmüştür.

Mahkemelerin uyguladıkları usul hukukunda Tanzimat'a kadar hukuk ve ceza ayırımı yapılmamış ve İslam hukuku esasları uygulanmıştır. Bu durum tüm uygulamanın aynı olduğu anlamına da gelmemektedir.

Osmanlı'da yargı görevi padişahın şahsında toplanmıştır. Daha önceki Türk devletlerinde olduğu gibi Osmanlı'da da hükümdarın görevleri arasında adaleti sağlamak bulunmaktadır.

Osmanlı adalet teşkilatında üç önemli kurum bulunmaktadır. Bunlar kazaskerlik, kadılık ve Divan-ı Hümayun'dur.

Kazaskerlerin padişahın adalet işleriyle ilgili önemli görevleri bulunmaktadır. Kazaskerlik teşkilatı, 1360 veya 1363 yılında ihdas olunmuştur. İlk kazasker Bursa'ya, bütün kadıların denetleyicisi olarak atanmış; 1482 yılında kazasker sayısı ikiye çıkarılmıştır. Bunlar Rumeli ve Anadolu kazaskerleridir. Anadolu kazaskeri Anadolu ve Arabistan'daki, Rumeli kazaskeri Rumeli ve Karadeniz'in kuzeyindeki kadılardan sorumludur.

Kazasker, ilmiye sınıfının mensubu olarak idare ve yargıya ilişkin önemli görevler yapmaktadır. En kıdemli kadı olarak da tabir edilen kazaskerler Divan-ı Hümayun'un üyesi olup, devlet protokolünde vezirlerden sonra gelmektedir. Kazaskerliğe İstanbul, Bursa ve Edirne gibi yerlerin kadılıklarından tayin olunduğu görülmektedir.

Kazaskerlerin, kadıların tayini konusunda önemli görevleri bulunmaktadır. Kazaskerler, XVI. yüzyılın sonlarına kadar, tüm kadıları, müderrisleri ve din görevlilerini atanmak üzere seçip, sadrazama bildirmişlerdir. XVI. yüzyıldan sonra kazaskerlerin bu konudaki yetkileri sınırlanmış ve bir kısım kadıları atama yetkisi şeyhülislam verilmiştir. Kadıların atanması yargı bölgesinin genişliğine yani gelirinin büyüklüğüne bağlı olarak yapılmaktadır. Atama dışında kazaskerlerin kadı ve müderrisleri kontrol ve azillerini arz etme yetkisi bulunmaktadır.

Osmanlı devletinde Divan-ı Hümayun, yüksek mahkeme görevini yerine getirmekte, paşa divanları, sancakbeyi divanları ve benzeri yargı organları diğer bazı davalara bakmaktadır. Divan-ı Hümayunun yargılama görevi dışında siyasi, askeri ve idarî görevleri de bulunmaktadır.

Divan-ı Hümayun kadı kararlarının padişah adına inceleme mercii olup kubbealtı vezirleri, nişancı, kazaskerler, defterdar, yeniçeri ağası, kaptan-ı derya ve Rumeli beylerbeyinden oluşmaktadır. Divan çalışmaları, doğal olarak padişahın denetim ve müdahalesine açık bulunmaktadır. Öte yandan, Divan-ı Hümayun'un ilk derece mahkemesi olarak gördüğü önemli davalar da bulunmaktadır.

Osmanlı'da ilmiye sınıfının temsilcilerinden olan kadılar padişah adına yargı yetkisini kullanmanın yanı sıra, aynı zamanda idareye ilişkin önemli görevler de üstlenmişlerdir. Kadı, Osmanlı'da, devlet kuvvetinin sembolü olarak görülmüş ve fethedilen yerlere gecikmeksizin kadı tayin edilmiştir. Yargı çevreleri kaza olarak adlandırılan kadılar, yargı çevresinin büyüklüğüne göre sınıflandırılmışlardır. Kadılığa atanma yüksek bir medrese eğitimini gerektirmekte ve önemli şartlara bağlı olmaktadır.

Kadıların tayini zaman içinde değişiklikler göstermekle birlikte sadrazam ve kazaskerin iradesi ile günlük gelirine göre yapılmaktadır. Kadılık kural olarak sıkı görev sürelerine tabi olmuştur. Bu görev sürelerinin iki ya da üç yıl olduğu görülmektedir.

Kadıların görev süresini tamamlamadan görevden alınması, halkın şikâyeti ya da görevini ihmal etmesinin anlaşılması üzerine olmakta ve buna "azl" ya da "ref" denilmektedir.

Kadının emri altında naibler, katipler, muhırbaşı ve muhırlar ile mahkeme hademeleri çalışırlar. Esnaf kethüdası, müteveli, subaşı ve sipahi gibileri ise faaliyetlerinde kadıya karşı sorumludurlar.

Tanzimat Sonrası

Tanzimat'ın ilanından sonra hukuk, yönetim ve eğitim alanındaki yenileşme hareketlerinin arttığı görülmektedir. Tanzimat'la birlikte Batı hukuk sistemine ilgi ve yöneliş başlamış; İslam hukukunun bazı alanlarında ise önemli kodifikasyonlar yapılmıştır. Yapılan düzenlemelerle, Batı hukukuyla İslam hukukunun yan yana yürütüldüğü sürece girilmiştir.

Tanzimatla birlikte mevzuat düzenlemelerinin yanında yargı teşkilatında da önemli değişiklikler yaşanmıştır.

Tanzimat öncesi dönemde adliye teşkilatının temeli kadılıklarken, bu dönemde yeni ceza kanununu uygulamak üzere önce İstanbul'da sonra tüm eyalet merkezlerinde "Meclis-i Tahkikat" adlı bir yargı makamı kurulmuştur. Modern mahkeme yapısına gidişi ifade eden bu gelişmeyi ticaret alanındaki mahkemeler takip etmiştir.

Aynı dönemde Meclis-i Vâlâ-yı Ahkâm-ı Adliyye ikiye ayrılmış bir bölümü Şuray-ı Devlet'i oluştururken, diğer bölümüne Divan-ı Ahkâm-ı Adliyye adı verilmiştir.

Osmanlı adalet teşkilatının batılılaşma gayretlerinde 1876 tarihli Mehakim-i Teşkilat Kanunu önem taşıyor. Bu Kanun ile, Fransız mahkeme ve adliye teşkilatı önemli ölçüde iktibas edilerek iki dereceli nizamiye mahkemeleri kurulmuştur. Adalet tarihinde çok önemli olan bu Kanun'un getirdiği bir değişiklik de azınlık ve gayrimüslimlerin mahkemelerde eşit üye ile temsil edilmeleridir.

Müslüman olmayan unsurların mezhep işlerinin Dışişlerinden alınarak adalet teşkilatına verilmesiyle azınlıkların hükümet politikası dışında tutulması esası getirilmiştir. Mezahip işlerinin (azınlıkların mezhep işleri) Adalet Bakanlığı bünyesinde görülmesi Lozan Anlaşması'na kadar devam etmiştir.

Meclis-i Divan-ı Ahkâm'ın nezaret'e dönüştürülmesi, 1879 yılında çıkarılan Adliye ve Mezahip Nezaretinin ve Devair-i Merbutenin Vezâifi Nizamnamesi ile gerçekleşmiş olsa da Meclis-i Ahkâm'ın tümüyle bakanlık olarak teşkili 1882 yılında gerçekleşmiştir. İlk Adliye Nazırı ise Cevdet Paşa olmuştur. 1879 yılı düzenlemesiyle Adliye Nezareti şu birimlerden ibarettir: Adliye, Havale Müdürü, Umur-u Cezaiye Müdürü, Umur-u Hukukiye Müdürü, Sicil Müdürü, Mezahip Müdürü, Evrak Müdürü ve Muhasebe Müdürü.

Adliye ve Mezahip Nezareti, 1911 yılında çıkarılan Nizamname'de aldığı şekil ile Cumhuriyet dönemine intikal etmiştir. Cumhuriyetin hemen öncesinde Adalet ve Mezahip Nezareti'nin bölümleri şunlardır: Müsteşarlık, Özel Kalem Müdürlüğü, Ceza İşleri Müdürlüğü, Hukuk İşleri Müdürlüğü, Sicil Müdürlüğü, Mezahip Müdürlüğü, İstatistik Müdürlüğü, Kanunlar Hazırlama Müdürlüğü ve Evrak Müdürlüğü.

1916 yılında yapılan düzenleme ile Adliye Nezareti güçlendirilmiştir. Buna göre, kazaskerlik ve evkaf mahkemeleri ile bütün şer'îye mahkemeleri Adliye Nezaretine bağlanmış ve Temyiz Mahkemesinde şer'îye adıyla yeni bir daire kurulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin Kuruluşu ve Cumhuriyetin İlanından Sonraki Dönemde Adalet Sistemi

Cumhuriyet tarihimizin bu güne kadar geçirdiği aşamalar incelendiğinde, 1920 yılından sonra bugünkü bakanlıkların ilk şekillerinin kurulduğu görülmektedir. 1920'li yılları, Türkiye Cumhuriyetinin kamu yönetimini oluşturma dönemi olarak görmek gerekir. Adalet Bakanlığı gibi Eğitim, Sağlık, İçişleri, Dışişleri ve Milli Savunma gibi Bakanlıklar bu dönemde oluşturulmaya başlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşundan hemen sonra çıkartılan 3 Mayıs 1920 tarih ve 3 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi İcra Vekillerinin Suret-i İntihabına Dair Kanun'un 1 inci maddesi ile Adliye ve Mezahip Vekâleti adıyla bugünkü Bakanlığın temeli atılmıştır. Bakanlık, ilk yıllarda Adliye Vekâleti veya Umur-i Adliye diye anılmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından aynı dönem içerisinde 7 Haziran 1920 tarihinde kabul edilen 4 sayılı Kanun ile merkezi Sivas'ta olmak üzere bugünkü Yargıtay'ın Cumhuriyet tarihindeki ilk şekli olan Temyiz Heyeti oluşturulmuştur. İstanbul'daki Temyiz Mahkemesinde bulunan dosyalar ise 1922 de Sivas'taki Yüksek Mahkeme'ye gönderilmiştir. Dosya sayılarının artması ve dönemin şartlarında Sivas'a ulaşmanın zorluğu gibi nedenlerle Sivas'taki Temyiz Heyeti 14/11/1923 tarih ve 371 sayılı Kanunla Eskişehir'e nakledilerek Mahkeme-i Temyiz adını almıştır.

20/1/1337 (1921) tarih ve 85 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununda Adalet Bakanlığı ve yargıya ilişkin özel bir hüküm bulunmamaktadır. Zira bu dönemde Kurtuluş Savaşı halen devam ettiği için devlete ait tüm yetkiler Meclis tarafından kullanılmaktaydı. 1924 Anayasası, bütün Devlet faaliyetlerini Meclisin yetkisi dâhilinde kabul etmekle birlikte, bağımsız bir adliye olmadıkça kanunların uygulanamayacağını dikkate alarak, adliye işini bağımsız mahkemelere vermiştir. 1924 Anayasasının bu düzenlemeleri 1961 ve 1982 Anayasalarında da muhafaza edilmiştir.

Yargı bağımsızlığı açısından 1924 Anayasasında olduğu şekliyle sadece mahkemelerin Meclis denetimi dışında tutulmaları yeterli olmamıştır. Bu amaçla hazırlanan 1926 tarihli Hâkimler Kanunu hâkimlerin atama, nakil ve terfileriyle ilgili önemli düzenlemeler içermektedir. Söz konusu Kanun ile, belirtilen işlerin yüksek hâkimlerin katılımıyla oluşturulan kurullar eliyle yürütülmesi sistemi benimsenmiştir.

Osmanlı döneminden intikal eden Mezahip Müdürlüğü Lozan Anlaşmasından sonra işi kalmadığından 8/4/1924 tarihinde kaldırılmıştır.

Bu aşamada hukuk tarihimizin önemli aşamalarından biri olan “08/04/1924 tarih ve 469 sayılı Mehakimi Şeri’yenin İlgasına ve Mehakim Teşkilatına Ait Ahkamı Muadil Kanunu”nu belirtmekte yarar vardır. 12 maddeden ibaret bu Kanun ile şer’iye mahkemeleri ilga edilmiş ve Bakanlığın örgütsel yapısında da önemli bir değişiklik yapılmıştır.

1929 yılında yürürlüğe giren 1452 sayılı Devlet Memurları Maaşatının Tevhid ve Teadülüne Dair Kanunla Bakanlık teşkilatında yeni ihtiyaçları karşılayacak birimler oluşturulmuştur. Bu çerçevede olmak üzere daha önce İçişleri Bakanlığına bağlı olan Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Adalet Bakanlığı bünyesine katılmıştır.

1939 yılında, Başbakanlığa bağlı olan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Adalet Bakanlığına bağlanmış ise de daha sonra ayrılmıştır. Aynı yıl içerisinde, İstanbul’da kurulu bulunan Adli Tıp Kurumu Adalet Bakanlığına bağlanmış; Bakanlığın merkez teşkilatında Müsteşarlık, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Zat İşleri Genel Müdürlüğü, Özel Kalem Müdürlüğü, Yayımlar Müdürlüğü, Levazım Müdürlüğü, Evrak Müdürlüğü ve Komisyonlar ile Adli Tıp Kurumu oluşturulmuştur.

Bakanlığın adı, 1945 yılında kabul edilen 4696 sayılı Kanunla Adalet Bakanlığı olmuştur.

1984 yılında kabul edilen 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’la Adalet Bakanlığı bugünkü halini almıştır.

Teşkilat şemasında (Tablo 2) gösterilen birimlerden; Teknik İşler Dairesi Başkanlığı, 1992 Yılında; Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü ve Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı 2001 Yılında; Strateji Geliştirme Başkanlığı ve İç Denetim Birimi 2006 Yılında yapılan Kanun değişiklikleriyle kurulmuştur.

Öte yandan, 2003 yılında kabul edilen 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu ile, Adalet Bakanlığı’nın ilgili kuruluşu olarak Türkiye Adalet Akademisi kurulmuştur.

1.2. MEVZUAT ANALİZİ

1.2.1. Mevzuat

Adalet Bakanlığının yetki, görev ve sorumluluklarına ilişkin düzenlemeler başta Anayasa ve 2992 sayılı Kanun olmak üzere çeşitli kanunlarda yer almaktadır. Bakanlığımızın yetki, görev ve sorumluluklarını düzenleyen kanunların başlıcaları aşağıda sıralanmıştır.

• 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun
• 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanunu
• 2461 sayılı Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanunu
• 2659 sayılı Adli Tıp Kurumu Kanunu
• 4954 sayılı Türkiye Adalet Akademisi Kanunu
• 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu
• 5402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu
• 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun
• 4301 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri, İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun
• 1721 sayılı Hapishane ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanun
• 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu
• 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
• 1136 sayılı Avukatlık Kanunu
• 1512 sayılı Noterlik Kanunu

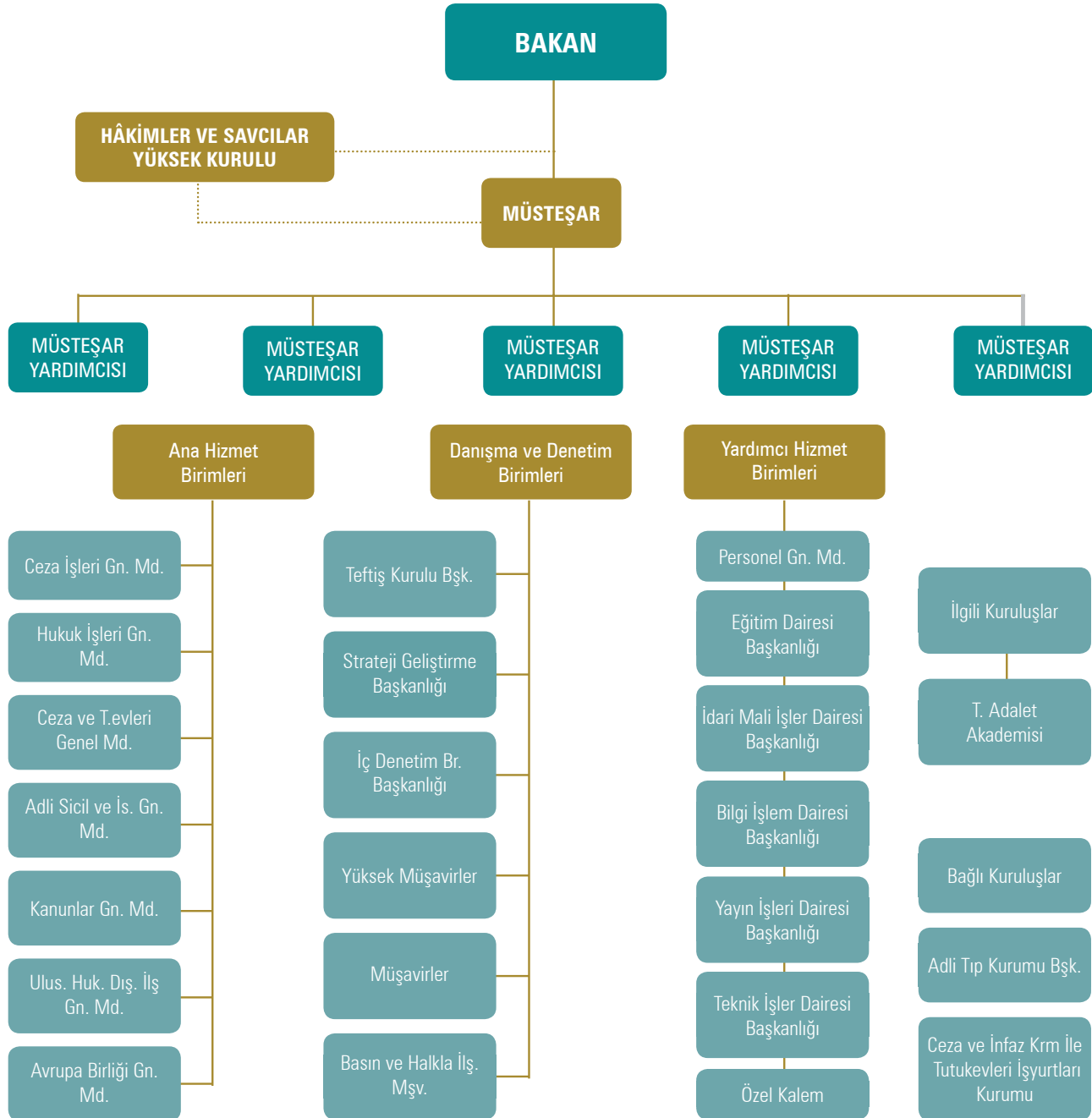
1.2.2. Yetki ve Görevler

Anayasa ve 2992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştilirerek Kabulü Hakkında Kanun ve diğer kanunlar uyarınca Adalet Bakanlığının başlıca görevleri şu şekildedir:

- ▶ Kanunlarda kurulması öngörülen mahkemeleri, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun olumlu görüşünü alarak açmak ve teşkilatlandırmak,
- ▶ Ceza infaz ve ıslah kurumları, icra ve iflas daireleri gibi adalet kurumlarını planlamak, kurmak ve idari görevleri yönünden gözetim ve denetimini yapmak ve geliştirmek,
- ▶ Bir mahkemenin kaldırılması veya yargı çevresinin değiştirilmesi konularında Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna teklifte bulunmak,
- ▶ Avukatlık ve Noterlik Kanunlarının Bakanlığa verdiği görevleri yapmak,
- ▶ Adli Sicil Kanunu uyarınca adli sicil tutulması ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- ▶ Adalet hizmetlerine ilişkin konularda, yabancı ülkelerle ilgili işlemleri yerine getirmek,
- ▶ Adalet hizmetleriyle ilgili konularda, gerekli araştırmalar ve hukuki düzenlemeleri yapmak, görüş bildirmek,
- ▶ Bakanlıklarca hazırlanan kanun ve kanun hükmünde kararname taslaklarının Başbakanlığa gönderilmesinden önce Türk hukuk sistemine ve kanun yapma tekniğine uygunluğunu incelemek,
- ▶ İlgili mevzuat hükümlerine göre infaz ve ıslah işlerini düzenlemek,
- ▶ İcra ve iflas daireleri vasıtasıyla, icra ve iflas işlemlerini yürütmek,
- ▶ Hâkimler ve Savcılar Kanununda belirtilen görevleri yapmak,
- ▶ Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununda sayılan görevleri yapmak,
- ▶ Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri İle Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun ile verilen görevleri yapmak,
- ▶ Türkiye Adalet Akademisi Kanunu uyarınca verilen görevleri yapmak,
- ▶ Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri, İşyurtları Kurumunun Kuruluş ve İdaresine İlişkin Kanun uyarınca verilen görevleri yapmak,
- ▶ 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun uyarınca verilen görevleri yapmak,
- ▶ Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak.

1.2.3 Örgüt Yapısı

Tablo 2: Örgüt yapısı

1.3. PAYDAŞ ANALİZİ

PAYDAŞLAR	İÇ PAYDAŞ	DIŞ PAYDAŞ	YARARLANICI
Cumhurbaşkanlığı		✓	
TBMM		✓	
Bakanlar Kurulu		✓	
Başbakanlık		✓	
Maliye Bakanlığı		✓	
İçişleri Bakanlığı		✓	
Diğer Bakanlıklar		✓	
HSYK		✓	
Yüksek Yargı Organları		✓	
Türkiye Barolar Birliği		✓	
Barolar		✓	
Türkiye Noterler Birliği		✓	
Noter Odaları		✓	
Hâkim ve Cumhuriyet savcıları	✓		
Avukatlar			✓
Noterler			✓
Çalışanlar	✓		
Akademisyenler			✓
Türkiye Adalet Akademisi		✓	
Üniversiteler		✓	
Hukuk Fakülteleri		✓	
Adalet Meslek Yüksekokulları		✓	

PAYDAŞLAR	İÇ PAYDAŞ	DIŞ PAYDAŞ	YARARLANICI
TODAİE		✓	
Polis Akademisi		✓	
Emniyet Genel Müdürlüğü		✓	
Jandarma Genel Komutanlığı		✓	
Sahil Güvenlik Komutanlığı		✓	
Devlet Plânlama Teşkilatı		✓	
Devlet Personel Başkanlığı		✓	
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği		✓	
Hazine Müsteşarlığı		✓	
Diğer Kamu Kurum, Kuruluş ve Kurulları		✓	
Ulusüstü ve Uluslararası Kuruluşlar		✓	
Hizmet ve Ürün Alınan Kuruluşlar		✓	
Sivil Toplum Örgütleri		✓	
Sendika Konfederasyonları		✓	
Meslek Birlikleri		✓	
ATGV		✓	
Basın ve Medya Kuruluşları		✓	
Tutuklu ve Hükümlüler			✓
Kişiler			✓

1.4. GZFT (Güçlü - Zayıf Yönler ile Fırsatlar - Tehditler) ANALİZİ

Stratejik planlama sürecinin ilk adımı olan durum analizinde “neredeyiz” sorusuna cevap aranmış ve bu aşamada durum analizinin yapılmasında temel yöntemlerden biri olan GZFT analizi tercih edilmiştir. Yapılan analizde, adalet sisteminin tüm yönleri ele alınmış, geleceğe yönelik amaç ve hedef geliştirebilmesi için hangi kaynaklara sahip olduğu, hangi yönlerde eksiklik bulunduğu ve hizmet alanlarına ilişkin olumlu ya da olumsuz gelişmelerin neler olduğu değerlendirilmiştir. Tüm bu çalışmalar sonucunda amaç ve hedeflerin gerçekçi bir şekilde oluşturulması sağlanmıştır.

GZFT analizi, kuruluş içi analiz ve çevre analizi olmak üzere iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Kuruluş içi analiz, iç ortamdan kaynaklanan, Bakanlığımızın kontrol edebildiği koşullar ve eğilimler olup, bu kapsamda belirlenen güçlü yönler, amaçlara ulaşabilmek için avantajlar ya da yararlanılabilecek olumlu hususları; zayıf yönler ise aşılması gereken sorunlu alanları ifade etmektedir. Yapılan analizde güçlü ve zayıf yönler, adalet sisteminin kurumsal yapısını, insan kaynaklarının tüm yönlerini, barındırdığı kurumsal kültürü, fiziki imkânlarını, teknolojik kaynaklarını, mali durumunu ve diğer alanlarını kapsayacak nitelikte belirlenmiştir.

Çevre analizi kapsamında belirlenen fırsatlar ise Bakanlığımızın kontrolü dışında olmakla birlikte, avantaja dönüştürülebileceği düşünülen etkenleri; tehditler ise kontrol dışında gerçekleşip de aşılması gereken sorunlu alanları ifade etmektedir. Fırsat ve tehditler belirlenirken, ulusal ve uluslararası tüm gelişmeler göz önünde bulundurulmuştur.

Oluşturulan kavramların ekonomik, sosyal, kültürel, demografik, politik, çevresel ve teknolojik etkenleri kapsar nitelikte olmasına özellikle dikkat edilmiş ve ifadelere, hukuk alanında Dünyada meydana gelen gelişmeler yansıtılmaya çalışılmıştır.

Stratejik planın tüm aşamalarında olduğu gibi durum analizi aşamasında da katılımcılık büyük önem taşımaktadır. Katılımcılığın tam olarak sağlanması için öncelikle hizmet alanına ilişkin paydaşların eksiksiz olarak tespiti ve uygun araçlarla paydaşların görüşlerinin alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, adalet hizmetlerinin kendine özgü yapısı da gözetilerek paydaşlar belirlenmiş ve görüşleri alınmıştır. Geniş perspektifle belirlenen, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum örgütlerinin yanı sıra, hukuk fakültesi mensubu akademisyenlerin görüşlerinin büyük önem taşıdığı inancıyla ülkemizdeki tüm hukuk fakültelerinde görev yapan akademik hiyerarşinin tüm kademesindeki hukukçuların görüşleri alınmıştır. Bu yöntemle ülkemizin hukuk alanındaki bilimsel birikiminin Plan çalışmalarına yansıtılması hedeflenmiştir.

Eksiksiz bir durum analizi yapılmasında yargı profesyonellerinin görüşlerinin alınması zorunlu görülmektedir. Bu nedenle hâkimler, Cumhuriyet savcıları ve diğer yargı çalışanları ile birçok eğitim çalışması ve toplantı yapılmış, çok sayıda anket gönderilmiştir. Bu kapsamda ayrıca Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Noterler Birliği, barolar ve noter odalarının görüşleri anket çalışması yapılarak alınmıştır.

Analizin adalet sistemi konusunda daha önce yapılmış tüm çalışmaları kapsamı gerektiği düşünülerek, başta 9. Kalkınma Planı olmak üzere önceki kalkınma planları, bunlara dayanak olmak üzere hazırlanan Adalet Hizmetleri Özel İhtisas Komisyonu Raporları, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programlar, AB Müktesebatına Uyum Programı, diğer temel politika belgeleri ve adalet sisteminin sorunları konusundaki bilimsel araştırmalarda yer alan analizler incelenmiştir.

Yapılan çalışmada belirlenen tüm ifadelerin kapsayıcı ve bütünlük içerisinde olmasına dikkat edilerek, Planın tüm bölümleri ile bağlantısı sağlanmıştır. Analizde yer alan kavramların genel kabule dayanıyor olması gözetilmiş ve tereddüde yol açacak ifadelerin kullanılmasından özellikle kaçınılmıştır.

1.4.1. Güçlü Yönler

1	Köklü bir kurum kültürüne sahip olması
2	Adalet hizmetlerinde bilişim teknolojilerinin kullanılmasını sağlayan Ulusal Yargı Ağı Projesi
3	Ülkemizdeki mevzuat düzenlemelerini hukuk sistemine ve kanun tekniğine uygunluk yönünden inceleme yetkisi
4	Bakanlığın HSYK'da temsil edilmesi
5	Anayasal dayanağı olan Teftiş Kurulu'nun hâkim-savcı sınıfından gelen müfettişlerden oluşması
6	Ceza ve hukuk yargılamasında kanun yararına bozma/temyiz yoluyla hukuki güvenliğe katkıda bulunma imkânının olması
7	Stratejik yönetim anlayışının yerleşmeye başlaması
8	Özverili çalışanlara sahip olması
9	Yargının saygınlığına uygun hizmet binaları yapımına önem veriliyor olması
10	Gelişime açık bir ceza infaz sistemine sahip olması
11	Hâkim sınıfından oluşan merkez teşkilatı yönetici kadrosunun değişime açık olması
12	Avrupa Birliği sürecinde önemli bir rol üstlenilmiş olması
13	Yargı teşkilatının ihtiyaç duyduğu konularda, etkili ve sürekli hizmet içi eğitim yapıyor olması
14	Gelişmiş teknolojiye sahip Adli Tıp Kurumu'nun bulunması
15	Bakanlık tarafından yargı mensuplarının akademik çalışma yapmalarına ve yabancı dil öğrenmelerine önem veriliyor olması

1.4.2. Zayıf Yönler

1	Mahkemelerin iş yükünün fazlalığı ve yargılama sürelerinin makul süreyi aşması
2	Bakanlık bütçesinin istenilen düzeyde olmaması
3	Adalet personelinin özlük haklarının yetersiz olması
4	İnsan kaynaklarının nicelik açısından yetersiz olması
5	Hâkim ve Cumhuriyet savcıları ile yazı işleri/ıdari işler müdürleri arasında görev yapacak uzmanlık kadroların öngörülmemiş olması
6	Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yargı fonksiyonu dışında çok sayıda görevinin bulunması
7	Fiziki kapasite ve teknik alt yapının henüz istenilen düzeyde olmaması
8	İcra ve iflas dairelerinin işleyişinde sorunlar bulunması
9	Adalete erişim imkânlarının istenilen düzeyde olmaması
10	Verimlilik esaslı gözetilmeden kurulan adli teşkilatların halen faaliyette olması
11	Kurumsal açıdan yeterli izleme ve performans değerlendirmesinin henüz yapılamaması
12	Halkla ilişkiler konusunda yeterli gelişmenin sağlanmamış olması
13	İletişim, katılımcılık ve aidiyet bilincinin yeterince gelişmemiş olması
14	Bölge ceza infaz kurumlarının ülke genelinde henüz tamamlanmamış olması
15	Bazı alanlarda mevzuat karmaşasının sürüyor olması

1.4.3. Fırsatlar

1	Yargı reformu gerekliliğine ilişkin kamuoyu inancı
2	Ekonomik ve siyasi istikrar
3	Anayasa değişikliği süreci
4	AİHM içtihatlarının iç hukuk sistemine olumlu etkisi
5	E-devlet uygulamalarının yaygınlaşması
6	Teknolojik gelişmeler ve bilgiye erişimin kolaylaşması
7	Avrupa Birliği'ne üyelik süreci
8	Suçla mücadelede uluslararası işbirliği imkânlarının artması
9	Uluslararası ve ulusüstü kuruluşlarla işbirliği imkânları
10	Türkiye Adalet Akademisinin kurulmuş olması
11	Kolluk kuvvetlerinin adalet hizmetlerine yönelik kapasitelerinin artması
12	Alternatif çözüm yollarına ilişkin gelişmeler
13	Demokrasi kültürünün gelişmeye devam etmesi
14	Sivil toplum örgütleri ile işbirliği imkânlarının artması
15	Adalet hizmetlerine ilişkin bilimsel araştırmaların yoğunlaşması
16	Sosyal bilimler alanında Ar-Ge çalışmalarına verilen önemin artması
17	Ülkemizin eğitim seviyesi giderek artan genç bir nüfusa sahip olması

1.4.4. Tehditler

1	Kamuoyunda yargıya güvenin istenilen düzeyde olmaması
2	Yargı bağımsızlığı, tarafsızlığı ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin yeterince özümsememiş olması
3	Medyanın yargıyı etkileme yönündeki eğilimi
4	Hükümlü ve tutuklu sayısının giderek artması
5	Personel istihdam politikasının nitelik ve nicelik açısından sınırlayıcı özellik taşıması
6	Hukuk eğitimine ilişkin yetersiz politikalar
7	Amacına uygun işlemeyen bilirkişilik müessesesi
8	Adli kolluğun işlevine uygun şekilde örgütlenmemesi
9	Avukatlık mesleğinde yaşanan niteliksel ve niceliksel sorunlar
10	Örgütlü suçların artması
11	İşsizlik, göç ve gelir dağılımındaki orantısızlığın sosyolojik etkileri
12	Kadın ve çocuk haklarını koruma mekanizmalarının etkinliğinde sorunlar olması

BÖLÜM 2

GELECEĞE BAKIŞ

2.1. MİSYON

Hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkelerini esas alarak, adalet hizmetlerinin; adil, hızlı ve etkili bir şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları geliştirmek ve uygulamaktır.

Kamu hizmeti olan adalet hizmetlerinin aksamadan ve gecikmeden işlemesi niteliğinin gereğidir. Toplumun temel ihtiyaçlarından olan adalet hizmetleri devletin tekelinde olup hizmetin işleyişinden Adalet Bakanlığı sorumludur. Adalet hizmetleri kavramı ceza infaz, icra iflas, adli sicil ve istatistik, adli tıp, gibi geniş bir alanı kapsamaktadır.

Hizmetin etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi etkin politikaların uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

Adalet hizmetleri alanında politika üretmek ve uygulamakla sorumlu olan Adalet Bakanlığı, adalet hizmetlerinin çağdaş bir çalışma ortamında yerine getirilmesi, etkin ve kaliteli bir yargı hizmetinin sunulabilmesi için gerekli her türlü önlemi gecikmeksizin almakla sorumludur.

Adalet Bakanlığının görevlerini ifade eden misyon bildiriminde yer alan "politika" kelimesi; kamu yönetiminde, halka sunulan bir işin belirli yol ve usule göre yürütülmesi anlamında kullanılmaktadır. Bu kapsamda Bakanlık, adalet hizmetlerinin, toplumun geneline en uygun şekilde sunulmasını sağlayacak politikaları yargı bağımsızlığı ilkesini gözeterek belirlemekle görevlidir.

Misyon, kurumsal kültürün oluşmasını veya gelişmesini sağlamaktadır. Bu nedenle belirlenen misyonun yargının tüm kesimlerinin oluşturduğu ortak kültürü yansıtmasına çalışılmıştır.

Bakanlığımız misyonu hukukun üstünlüğü, insan haklarına saygı, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri doğrultusunda belirlenmiştir.

2.2. VİZYON

GÜVEN VEREN BİR ADALET SİSTEMİ

Vizyon bildirimini, kurumun bugününü yarına bağlayan bir köprü; geleceğe güvenle bakmasını sağlayan, çalışmalara yön veren bir rehberdir. Adalet Bakanlığı vizyonunun başta yargı kamuoyu olmak üzere toplumun genelini ilgilendiren mahiyette olması gerekmektedir. Bu nedenle Bakanlık vizyonu belirlenirken tüm kesimlerin görüşlerinin alınmasına özen gösterilmiştir.

Modern devlet, hukuk kurallarının oluşturulması yanında bunları uygulamakla görevli sistemi oluşturmak, geliştirmek ve işleyişini sağlamakla yükümlüdür. Bu amaçla oluşturulan adalet sisteminin, güçlü ve sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi ancak toplumda güven duygusunun sağlanması ile mümkün olacaktır. Güvenilir bir adalet sistemi insan hakları ve demokrasinin de teminatını oluşturmaktadır.

Bugün adalet sisteminin yeterince iyi işlemediği konusunda kamuoyunda yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Yıllardır yargıya ilişkin sorunlar, bilinen nedenlerden dolayı büyümüş ve karmaşık bir hal almıştır. Biriken bu sorunlar toplumda adaletle olan güvenin sarsılmasına yol açmıştır. Bu olumsuz görüntü her gün çeşitli kitle iletişim araçlarıyla yansıtılmakta, ulusal ve uluslararası düzeyde dile getirilmekte ve yargı ile ilgili temel metinlerde yer almaktadır.

Bu sorunların giderilmesi yönünde son yıllarda yürütülen çalışmalarla mevzuatımız Avrupa Birliği normları ve çağdaş anlayışa uygun olarak büyük oranda yenilenmiş; "Ulusal Yargı Ağı Projesi"nde büyük aşama kaydedilmiştir. Ayrıca, yapılan çalışmalarla, adliyeler adalet saraylarına dönüştürülmeye başlanmış ve ceza infaz kurumlarımız uluslararası standartlara kavuşturulmuştur.

Bu gelişmelere rağmen, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki farklı algılamalar, yargılama sürecinin etkin ve hızlı işlememesi, yargının insan kaynaklarına ilişkin nitelik ve nicelik eksikliği, yargının medya ve halkla ilişkilerinin etkin bir şekilde yürütülememesi, fiziki ve teknik altyapıdaki eksikliklerin henüz giderilememiş olması gibi hususların kamuoyunda adaletle olan güveni etkileyen unsurlar olarak devam ettiği görülmektedir.

Süregelen bu sorunların çözülmesi ve yargının daha etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesine yönelik Plan'da yer alan diğer adımların atılması ile güven veren bir adalet sistemi vizyonuna ulaşılabilecektir. Bu sonuca ulaşılması ise adalet sistemine ilişkin alanların tek boyutlu bakış açısı ile değil çok boyutlu, bütüncül, katılımcı ve bilimsel yöntemlerle ele alınması ile mümkün olacaktır.

Güvenilir ve güçlü bir adalet sisteminin oluşturulması yalnızca Adalet Bakanlığının sorumluluğunda değildir. Bakanlık, diğer ülke uygulamalarında olduğu gibi, bu konuda anayasal çerçevede adalet sisteminin genel işleyişinden sorumlu kurum olarak öne çıkmaktadır. Güven veren adalet sistemi vizyonuna ulaşmak başta adalet aktörleri olmak üzere, kamuoyunun etkin bir işbirliği ve desteğini sağlamakla gerçekleşecektir.

2.3. TEMEL İLKELER

● Ehliyet ve liyakat
● Erişilebilirlik
● Etik değerlere bağlılık
● Etkili, kaliteli ve çözüm odaklı hizmet
● Gelişime açıklık
● Güvenilirlik
● İnsana ve hukuka saygı
● Katılımcılık
● Objektiflik
● Şeffaflık ve hesap verebilirlik

BÖLÜM 3

3.1. AMAÇ - HEDEF - STRATEJİ - PERFORMANS GÖSTERGELERİ

STRATEJİK AMAÇLAR

Stratejik amaçlar, öngörülen süre içinde gerçekleştirilmesi arzu edilen veya ulaşılmak istenen sonuçlardır. Belirlenen amaçların, kuruluşu daha ileri noktaya götürecek nitelikte olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra amaçların misyon, vizyon ve temel değerlerle uyumlu olması zorunludur.

Bakanlığımızca stratejik amaçlar, "Güven veren bir adalet sistemi"ne ulaştıracak nitelikte, durum analizi sonuçları ve adalet alanında dünya genelindeki en iyi uygulamalar gözetilerek belirlenmiştir.

Amaçlar, katılımcılık ilkesi gözetilerek belirlendiği ve herkes tarafından benimsendiği takdirde gerçekleşebilir. Bu nedenle Bakanlığımız stratejik amaç ve hedefleri tüm kademe çalışanları ile dış paydaşların görüşleri dikkate alınarak oluşturulmuştur.

Bu kapsamda, Bakanlığımızın faaliyet alanları dikkate alınarak vizyona ulaştırıcı nitelikte 12 stratejik amaç belirlenmiştir.

	Stratejik Amaçlar
1	Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının güçlendirilmesi çalışmalarına katkı sağlamak ve bu konuda adalet aktörleriyle işbirliğini geliştirmek
2	Yargının etkinlik ve verimliliğinin artırılması ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılması amacıyla düzenlemeler yapmak
3	Mesleki yetkinliğin geliştirilmesini sağlamak
4	Uyuşmazlıkları önleyici nitelikteki tedbirlerin etkin hale getirilmesini ve alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının geliştirilmesini sağlamak
5	Ceza infaz sistemini ve denetimli serbestlik hizmetlerini uluslararası standartlar çerçevesinde geliştirmek
6	Adalet hizmetlerinde güncel teknolojik imkânlar ile bilişim sistemlerinin kullanılmasını ve geliştirilmesini sağlamak
7	Adli mimarinin özellikleri gözetilerek adalet hizmet binaları yapımına devam etmek ve teknik alt yapı hizmetlerini yeterli düzeyde sunmak
8	Adalete erişim imkânlarının artırılmasını ve etkin kullanımını sağlamak
9	Adli tıp kurumunun, adli bilimler alanında kapasitesini geliştirmek ve hizmeti yaygınlaştırmak
10	Uluslararası işbirliğini geliştirmek ve Avrupa Birliği müktesebatına uyumu sağlamak
11	Adalet teşkilatı yönetim sistemini geliştirmek
12	Medya ve halkla ilişkilerin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak

1. YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE TARAFSIZLIĞININ GÜÇLENDİRİLMESİ ÇALIŞMALARINA KATKI SAĞLAMAK VE BU KONUDA ADALET AKTÖRLERİYLE İŞBİRLİĞİNİ GELİŞTİRMEK

Toplumun adalet sistemine güvenini etkileyen unsurların başında yargının bağımsızlığı konusu gelmektedir.

Demokratik rejimlerde, adil ve eşit bir adli sistem ile bireyin temel hak ve özgürlüklerinin etkin bir şekilde korunması bağımsız, tarafsız yargıya dayanmaktadır.

Yargı bağımsızlığı, hâkimlerin hiçbir baskı ve etki altında kalmadan hukuka ve vicdanlarına göre karar vermelerini amaçlar. Kuşkusuz bu durum onlara tanınan bir ayrıcalık olmayıp, adaletin her türlü etki, baskı, yönlendirmeden uzak kalacağı yönünde güven ve inancı gerçekleştirir.

Erkler ayrılığı ilkesinin doğal sonucu olarak yargının bu işlevi yerine getirmesi, ancak başta yürütme ve yasama organları olmak üzere diğer güç odaklarının müdahalelerine kapalı olmayı gerektirir.

Hukuk devletinin kurumsallaşmasına yönelik tüm çabaların amacına ulaşması bağımsız bir yargıyla mümkündür. Özgürlükçü ve katılımcı demokrasilerin sürekliliği ve sistemin istikrarlı bir yapıya kavuşması, ancak bağımsız bir yargıyla gerçekleşebilir.

Nitekim yargı bağımsızlığı, Anayasa Mahkemesi tarafından, anayasal güvencelere sahip, bağımsız ve tarafsız bir yargısal denetimin hukuk devleti ilkesinin öteki öğelerinin de güvencesini oluşturan öğe olduğu biçiminde ifade edilmektedir.*

Ülkemizde uzun yıllardır tartışma konusu yapılan ve sorun olarak algılanan yargı bağımsızlığı konusunda meseleye çok yönlü ve bütüncül bakılması gerektiği ortadadır. Diğer yandan salt hukuki düzenlemelerle yargı bağımsızlığının sağlanması mümkün değildir. Önemli olan bu ilkenin daha güçlü bir şekilde hayata geçirilmesinde toplumun bilinçlendirilmesidir.

Yargı Bağımsızlığının Anayasal Garantileri

Ülkemizde yargı bağımsızlığı konusunda, Anayasanın 138, 139 ve 140 ıncı maddeleri temel iç hukuk normlarını oluşturmaktadır. 138 inci maddeye göre hâkimler, görevlerinde bağımsızdırlar, hiçbir makam, merciden talimat almazlar ve görülmekte olan dava ile ilgili Yasama Meclisinde soru sorulamaz, hâkimlerle görüşme yapılamaz. Aynı şekilde 139 uncu madde ile hâkimlik ve Cumhuriyet savcılığı mesleği teminat altına alınmış olup hâkim ve Cumhuriyet savcılarının, görevlerini bağımsız olarak yapmalarını engelleyecek biçimde keyfi olarak görevlerinden alınmaları, emekli edilmeleri ya da kadrolarının kaldırılması engellenmiştir.

Diğer yandan hâkim ve Cumhuriyet savcılarının atama, nakil, terfi ve disiplin gibi işlemlerinin yerine getirilmesi amacıyla Anayasa'nın 159 uncu maddesinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu oluşturulmuştur.

Ülkemizin Uluslararası Hukuka Göre Yükümlülükleri

Yargı bağımsızlığı, Birleşmiş Milletlerin Yargı Bağımsızlığına Dair Temel İlkelerinde tanımlanmıştır. Yargıya ilişkin ilkeler BM Genel Kurulu tarafından 1985 yılında kabul edilmiştir. Kurul, hükümetleri bu ilkelere uymaya ve ulusal hukuklarında ve uygulamalarında dikkate almaya davet etmiştir.

Temel ilkeler yargı bağımsızlığının asgari ölçütlerini dile getiren ilk hükümsel standartlar olarak kabul edilmekte ve uluslararası toplumun yargı bağımsızlığını ölçebileceği unsurlar içermektedir.

Günümüzde insan hakları, giderek uluslararası hukuk dâhil tüm hukuk sistemlerinin temeli olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda yargıya ilişkin BM ilkeleri, temel insan haklarını korumakta ve uluslararası hukukun önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

* (E. 1976 /43, K. 1977/4 Kar t. 27.01.1977)

BM Genel Kurulu tarafından yargı bağımsızlığı da dâhil olmak üzere 20 Temel İlkeye ilişkin karar alınmış ve ayrıca yargı bağımsızlığının anayasa ve kanunlarda güvence altına alınması gerektiği vurgulanmıştır.

Öte yandan İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 10 uncu maddesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesi ile Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesinin 14 üncü maddesi yargı bağımsızlığına ilişkin düzenlemeleri içermektedir. Ayrıca Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından hâkimlerin rolü, bağımsızlığı, yargının etkinliği ve işlevine dair tavsiye kararı alınmıştır.

Yargı bağımsızlığı konusu Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde de önemli bir yer tutmaktadır. AB'nin ülkemizden beklentilerine yer veren Katılım Ortaklığı Belgesinde yargının bağımsızlığına ilişkin konulara yer verilmiştir. Diğer yandan AB Komisyonu tarafından her yıl hazırlanan ilerleme raporlarında yargı bağımsızlığı konusu gündeme gelmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği müzakereleri kapsamında 2007 Yılı Tarama Sonu Raporunda 23 üncü Faslın müzakere açılış kriterlerinden biri olarak yargının bağımsızlığını, tarafsızlığını ve etkinliğini güçlendirecek yargı reformu stratejisi hazırlanması istenmiştir.

Ülkemizde yargı bağımsızlığına ilişkin olarak özellikle; HSYK'nın kompozisyon ve çalışma biçimi, yargı mensuplarını atama, nakil ve terfi sistemi, kurul kararlarına karşı etkili bir başvuru yöntemi, disiplin süreci ve hükümleri ile örgütlenme özgürlüğü gibi alanlarda çeşitli kesimlerce dile getirilen farklı yaklaşımlar ve eleştiriler bulunmaktadır. Söz konusu yaklaşımlar ve eleştiriler 9. Kalkınma Planı Özel İhtisas Komisyonu Raporu, AB İlerleme Raporları, İstisnai Ziyaret Raporları ve diğer belgelerde de yer almaktadır.

Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkeleri yukarıda belirtilen uluslararası belgelerde ve özellikle, "Bangalore Yargı Etiği İlkeleri" ve "Savcılar İçin Etik ve Davranış Biçimlerine İlişkin Avrupa Esasları Budapeşte İlkeleri"nde önemli yer bulmaktadır. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Bangalore Yargı Etiği İlkeleri ile Savcılar İçin Etik ve Davranış Biçimlerine İlişkin Avrupa Esasları Budapeşte İlkelerini kabul etmiştir.** Öte yandan belirtilen bu ilkeler Yargıtay'ca da benimsenmiştir.***

Adaletle güveni etkileyen unsurların bir diğeri ise yargının tarafsızlığıdır. Soyut bir kavram olmasına rağmen adalet, yargısal anlamda öncelikle tarafsızlık ve eşitlik ölçüsünde tanımlanmaktadır. Tarafsızlık, hâkimliğin zorunlu, olmazsa olmaz koşullarından biridir.

Yargı mensupları görevlerini yaparken yalnızca yanlardan birinin değil, aynı zamanda kendi çıkarını da gözetmemesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, önündeki uyumsuzlukla ilgili kişisel duygu, düşünce ve ön yargılarından da uzaklaşmalı; yalnızca hukuk kuralları çerçevesinde çözüm bulmalıdır.

Anayasa'da yer alan düzenlemeler daha çok yargı bağımsızlığına vurgu yapıyor gibi görünse de, tarafsızlık ilkesinin yargı ile ilgili temel ilke ve haklarla birlikte güvence altına alındığı söylenebilir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına göre mahkemelerin muhataplarına bağımsız ve tarafsız olduğu izlenimini hissettirmesi gerektirmektedir.

Yargı tarafsızlığı konusunda pozitif hukuk metinlerinde sorun bulunmamakla birlikte sorunun daha çok uygulamadan kaynaklandığı yönünde eleştiriler bulunmaktadır. Bu nedenle tarafsızlık ilkesinin yargı profesyonellerince içselleştirilmesi ve kamuoyunun yeterince bilinçlendirilmesi hususunda hedefler belirlenmiştir.

Stratejik Plan kapsamında yargının bağımsızlık ve tarafsızlığının güçlendirilmesine katkı konusunda yapılacak çalışmalar, meselenin önemi ve toplumsal duyarlılık gözetildiğinde Bakanlığımızca tek başına değil, başta adalet aktörleri olmak üzere diğer tüm ilgililerin katılımı ile gerçekleştirilecektir.

** Bangalore Yargı Etiği İlkeleri HSYK'nın 27.06.2006 gün ve 315 sayılı kararı ile, Savcılar İçin Etik ve Davranış Biçimlerine İlişkin Avrupa Esasları Budapeşte İlkeleri HSYK'nın 10.10.2006 gün ve 424 sayılı kararı ile benimsenmiştir.

*** Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 20.11.2007 tarih ve 2007/5-83 Esas, 2007/244 sayılı kararı

hedef 1.1

2010 yılı sonuna kadar HSYK'nın; objektiflik, tarafsızlık ve şeffaflık ilkeleri doğrultusunda, uluslararası belgeler ışığında geniş tabanlı temsil esasına göre yeniden yapılandırılması, kararlarına karşı etkili bir başvuru sisteminin getirilmesi ve yargı yolunun açılması ile buna paralel olarak sekreteryaya hizmetleri ve adalet teşkilatı denetim sisteminin düzenlenmesi konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- İlgili kesimlerin görüşlerinin alınması ve bu konuda geniş uzlaşa sağlanması amacıyla, adalet aktörleri ve sivil toplum örgütlerinin katılacağı etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Yargı mensuplarının görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- HSYK'nın işlemlerinde kişisel veriler korunarak şeffaflığın sağlanması amacıyla gerekli düzenlemelerin yapılması
- Yürütülecek anayasa değişikliği çalışmalarına katkı sağlanması ve diğer mevzuat değişikliği taslaklarının hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Görüşü alınan yargı mensubu sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Hazırlanan rapor

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ TKB ➤ PGM ➤ CİGM

hedef 1.2

2010 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının atama, nakil ve terfi sisteminin yeniden düzenlenmesi konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Görüşü alınan yargı mensubu sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Hazırlanan rapor sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ SGB

hedef 1.3

2014 yılı sonuna kadar kamuoyunda yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı konusundaki bilinci artırmak üzere adalet aktörleri, medya ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapılması

Stratejiler

- Adalet aktörleri, medya ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği halinde kamuoyuna yönelik etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Yargı profesyonellerine ve medya mensuplarına yönelik etkinlikler (eğitim çalışmaları, sempozyum, seminer vb.) düzenlenmesi
- Kamuoyunda bilinci artırmak üzere yayınlar (kitap ve broşür vb.) hazırlanması ve bu yayınlara internet ortamında erişimin sağlanması

Performans Göstergeleri

- Kamuoyuna yönelik düzenlenen etkinlik sayısı
- Yargı profesyonelleri ve medya mensuplarına yönelik düzenlenen etkinlik sayısı
- Yayın çeşidi sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB ➤ EDB

İlgili Birimler

➤ BHİM ➤ YİDB

hedef 1.4

2010 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının, örgütlenme özgürlüğünün geliştirilmesi çerçevesinde gerekli çalışmaların yapılması

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülakat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Görüşü alınan yargı mensubu sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- İşbirliği yapılan ülke ve/veya incelenen ülke uygulamalarının sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

➤ PGM

hedef 1.5

2012 yılı sonuna kadar evrensel ilkeler gözetilmek suretiyle yargı mensupları için yargısal etik ilkelerin belirlenerek geliştirilmesi

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılmak suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Görüşü alınan yargı mensubu sayısı
- İşbirliği yapılan ülke ve/veya incelenen ülke uygulamalarının sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ TKB ➤ CİGM ➤ SGB

hedef 1.6

2012 yılı sonuna kadar kişisel verilerin korunması ilkesi gözetilerek, yargı kararlarına herkesin erişimini sağlamak için çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Yüksek yargı organlarıyla işbirliği yapılarak mevzuat değişikliklerinin hazırlanması
- Bilişim alt yapısının tamamlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Yargı kararlarına elektronik ortamda erişimdeki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM ➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 1.7

2012 yılı sonuna kadar yargı mensupları ile ilgili disiplin hükümlerinin nesnel ölçütler geliştirilmesi suretiyle düzenlenmesi

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan rapor sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

➤ TKB ➤ CİGM ➤ PGM ➤ SGB

2. YARGININ ETKİNLİK VE VERİMLİLİĞİNİN ARTIRILMASI İLE YARGILAMALARIN MAKUL SÜREDE SONUÇLANDIRILMASI AMACIYLA DÜZENLEMELER YAPMAK

Günümüzde, özel sektör ve kamunun sunduğu tüm hizmetlerde olduğu gibi adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde de “*etkinlik ve verimlilik*” esastır. *Etkinlik ve verimlilik*, adalet hizmetleri alanında kullanılan sınırlı kaynaklarla (beşeri, mali, teknolojik vb.) en iyi sonucun alınması ve amaçların gerçekleştirilmesine uygun araçları içeren sistemin kurulmasını ifade etmektedir. Etkinlik ve verimlilik kavramları Anayasamızda “*davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması*” ifadesi ile bir yükümlülük olarak yer bulmuştur.

Tablo 3: Yargıya Ayrılan Bütçe ve Yargıdan Elde Edilen Gelir Miktarları (Euro) (CEPEJ)

ÜLKELER	Yargıya ayrılan toplam bütçe	Yargı harçları ve vergilerinden elde edilen gelir	Yargıdan elde edilen gelirin yargı bütçesine oranı
Türkiye	522.486.876*	279.094.188	% 53,4
Fransa	3.350.000.000	Bilgi yok	Bilgi yok
Almanya	8.731.000.000	3.977.000.000	% 45,6
İtalya	2.751.910.175	229.284.156	% 8,3
İngiltere	1.504.095.309	671.000.000	% 44,6
Hollanda	774.368.000	170.237.000	%22
İspanya	2.983.492.000	Bilgi yok	Bilgi yok
Avusturya**	572.013.000	614.000.000	% 107,3

Son yıllarda gelişmiş ülkelerde kamu kurumları, “iyi yönetim” ve “en iyi uygulama örnekleri” yaklaşımı çerçevesinde, kuruluş amaçlarını etkin bir biçimde gerçekleştirmek için değişim ve dönüşüm çabası içerisindeyler. Bu nedenle, belirtilen yaklaşım doğrultusunda Ülkemizde de diğer kamu hizmetlerinde olduğu gibi, adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde “etkinlik ve verimlilik” ilkesinin gözetilmesi gerekmektedir.

Etkinlik ve verimlilik kavramları yargılamanın kalitesi ile de doğrudan ilgilidir. Adalet hizmetlerinde kalitenin belirlenmesinde evrensel ölçütler bulunmaktadır. Bu ölçütlerin en önemlilerinden biri Avrupa Konseyi Rehber İlkeleri’dir. Buna göre adli kalite; isabetli kararlar, düşük temyiz oranları, zamanında verilen kararlar (makul sürede yargılama), düşük sayıda teknik hukuki hata ve adil yargılanma ilkelerinin uygulanması olarak ifade edilmektedir.

* Yüksek Mahkemeler, YSK, Türkiye Adalet Akademisi bütçesi dâhil

** Yargı geliri, giderinden fazla olan tek Avrupa ülkesi

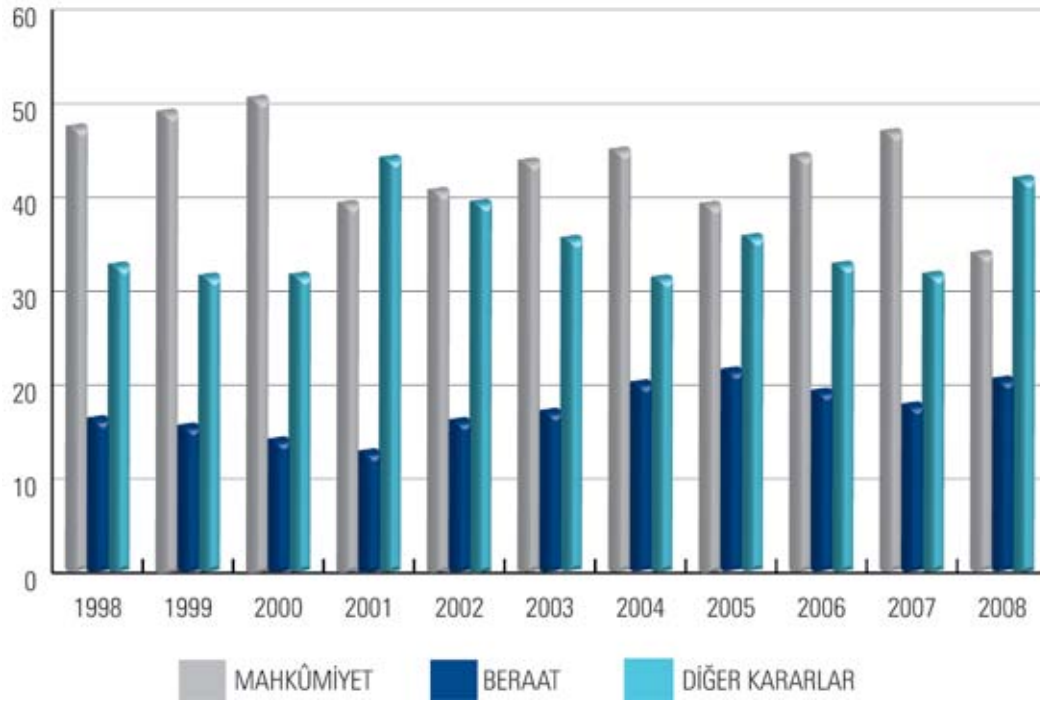
Tablo 4: Ceza Mahkemelerinde Sonuçlanan Davalardaki Sanıkların Karar Türüne ve Yıllara Göre Oransal(%) Dağılımı*

KARAR TÜRÜ (%)				
YILLAR	MAHKÛMİYET	BERAAT	DİĞER** KARARLAR	TOPLAM
1998	49,2	16,9	33,9	100
1999	51,1	16,1	32,7	100
2000	52,6	14,6	32,8	100
2001	40,9	13,3	45,8	100
2002	42,3	16,7	41,0	100
2003	45,5	17,7	36,8	100
2004	46,7	20,8	32,5	100
2005	40,8	22,2	37,0	100
2006	46,1	19,9	34,0	100
2007	48,7	18,4	32,9	100
2008	35,2	21,2	43,6	100

* Diğer kararlardaki sanık sayısı; yetkisizlik, görevsizlik, birleştirme, özel yasalar gereği davanın ertelenmesi, düşme, hükmün açıklanmasının geri bırakılması, ceza verilmesine yer olmadığı, davanın reddi, TCK 32/1 gereğince verilen kararları ve TCK 75 m. uyarınca davanın ortadan kaldırılmasını kapsamaktadır.

** Diğer kararlarda 2001 yılında meydana gelen artış 4616 sayılı kanundan kaynaklanmaktadır.

Grafik 1: Ceza Mahkemelerinde Sonuçlanan Davalardaki Sanıkların Karar Türüne ve Yıllara Göre Oransal(%) Dağılımı

(*): Dava sayısı olarak, yıl içinde açılan ve bozularak gelen toplam dava sayısı alınmıştır

Adalet hizmetleri alanında etkinlik ve verimliliğin artırılması için etkili ve çözüm odaklı politikalar üretilmesi adalet aktörlerinin iletişim ve işbirliği içerisinde olması bir zorunluluktur. Adalet sisteminin ayrılmaz unsurları olan adalet aktörleri ile kurumsal iletişim, sorunların rasyonel ve bütüncül saptanması, çözümlerin hayata geçirilmesi açısından önemlidir. Bu nedenle yapılacak çalışmalarda diğer adalet aktörlerini dışlamayan ve katkısını alan çalışma yöntemleri tercih edilmelidir. Öngörülen amacın gerçekleştirilmesi yönünde katılımcı ve sonuç odaklı çalışmalar yapılması hedeflenmektedir.

Yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmaması, kişi ve kurumların yargıya güvenini etkileyen unsurların en önemlilerindendir. Makul sürede yargılama ilkesi ile yargılamaların gecikmeden ve haksızlığa yol açmadan yerine getirilmesi hedeflenmektedir. Yargılamaların uzaması nedeniyle adaletin zamanında gerçekleşmemesi adalet sistemine olan inancı sarsabilmektedir.

Tablo 5 :Ceza Mahkemelerinde Ortalama Yargılama Süresinin Mahkeme Türüne ve Yıllara Göre Dağılımı

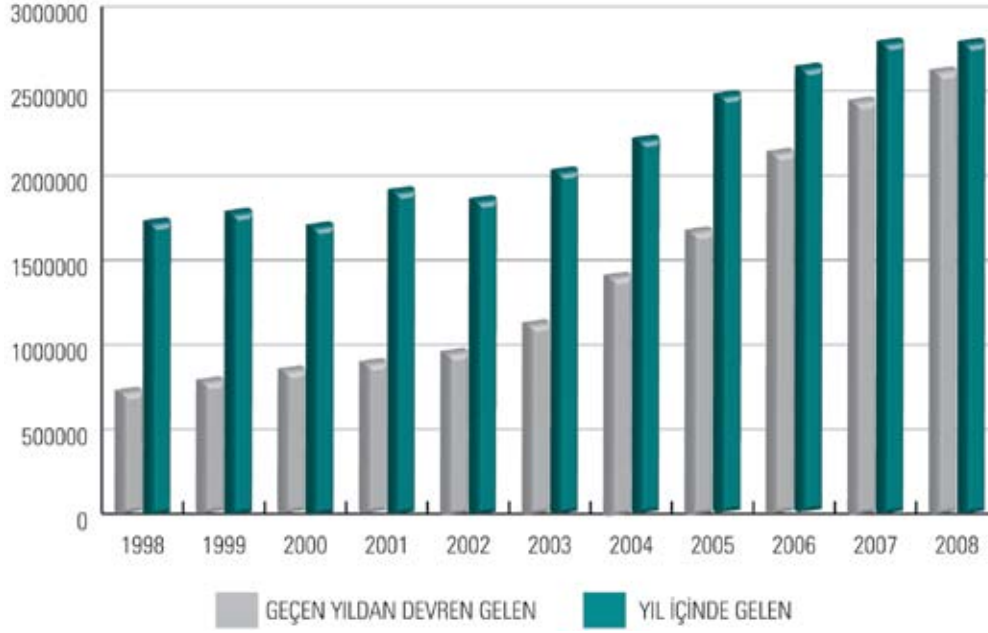
ORTALAMA YARGILAMA SÜRESİ (GÜN)									
YILLAR	CMK 250. MADDE İLE GÖREVLİ AĞIR CEZA	ÇOCUK	ÇOCUK AĞIR CEZA	AĞIR CEZA	ASLİYE CEZA	SULH CEZA	TRAFİK	İCRA CEZA	FİKRİ VE SİNÂİ HAKLAR CEZA
1998	380	525		358	337	132	10	116	
1999	307	665		357	368	142	12	131	
2000	406	755		363	406	167	23	140	
2001	336	408		331	311	160	24	127	
2002	364	557		347	427	169	19	147	
2003	363	433		354	400	180	13	136	
2004	450	357		347	338	178	13	97	200
2005	393	326	267	343	326	174	24	130	423
2006	352	335	323	337	367	217	193	119	512
2007	341	517	619	342	365	240	264	143	580
2008	373	414	502	282	321	258	238	172	500

Tablo 6: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı

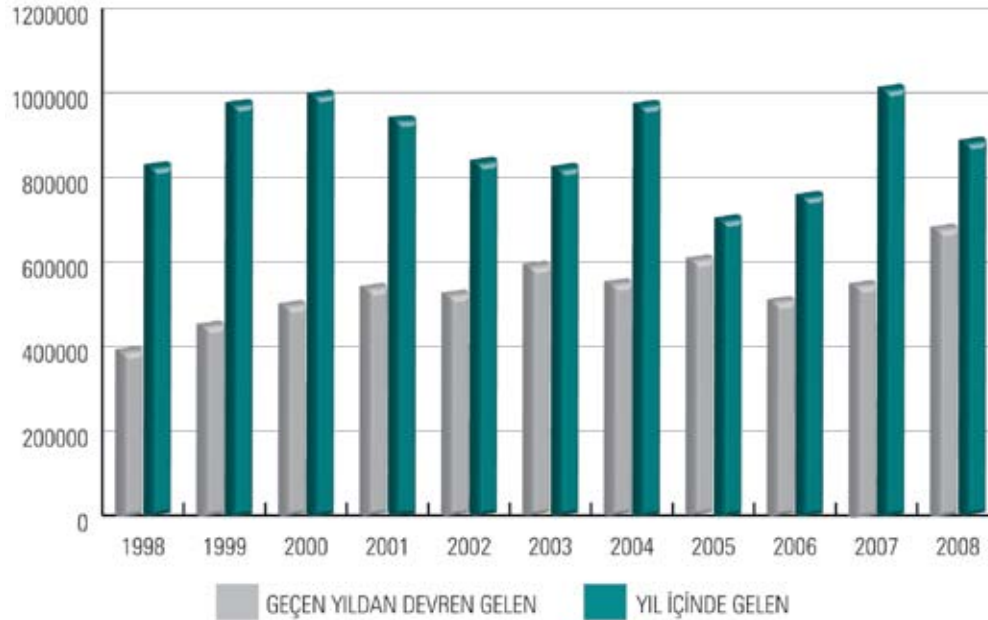
	YILLAR	GELEN İŞ			YIL İÇİNDE ÇIKAN İŞ	BİR SONRAKİ YILA DEVREDEDEN İŞ	M*
		GEÇEN YILDAN DEVREN GELEN	YIL İÇİNDE GELEN	TOPLAM			
SORUŞTURMA EVRESİ	1998	750996	1802068	2553064	1739031	814033	159
	1999	814033	1858829	2672862	1793396	879466	167
	2000	879466	1777083	2656549	1732155	924394	185
	2001	924394	1988941	2913335	1913099	1000236	178
	2002	1000236	1935064	2935300	1761716	1173584	212
	2003	1173584	2109011	3282595	1809206	1473389	243
	2004	1473389	2300954	3774343	2027025	1747318	268
	2005	1747318	2567448	4314766	2094317	2220449	306
	2006	2220449	2733767	4954216	2410772	2543444	333
	2007	2543444	2899593	5443037	2716826	2726211	338
	2008	2726211	2898212	5624423	2839943	2784480	346
İLAMAT İŞLERİ	1998	408296	860613	1268909	798691	470218	191
	1999	470218	1016300	1486518	966956	519562	180
	2000	519562	1038559	1558121	996847	561274	191
	2001	561274	976168	1537442	992165	545277	202
	2002	545277	871462	1416739	801697	615042	250
	2003	615042	856601	1471643	898939	572704	244
	2004	572704	1014306	1587010	957077	629933	220
	2005	629933	732326	1362259	832814	529445	267
	2006	529445	788802	1318247	744316	573931	259
	2007	573931	1053136	1627067	917218	709849	235
	2008	709849	920018	1629867	922682	707185	277

M* : Ortalama süre (gün); Evrakın Başsavcılığa gelişi ile Başsavcılıktan çıkışı arasında geçen zaman olarak hesaplanmıştır

Grafik 2: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı (Soruşturma)

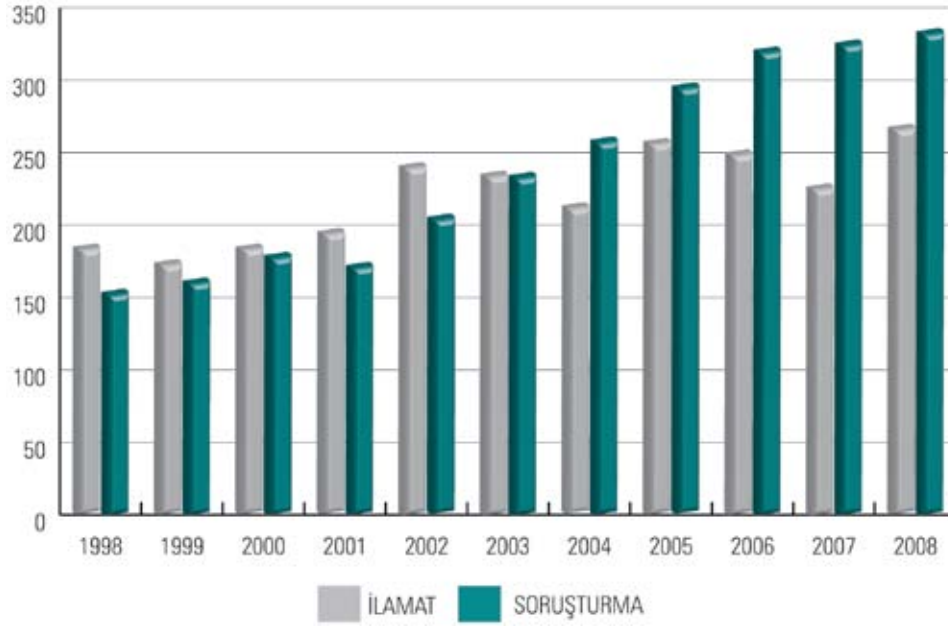

Grafik 3: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı (İlamat)

Grafik 4: Cumhuriyet Başsavcılıkları İş Yükünün Yıllara Göre Dağılımı (Ortalama Süre)

ORTALAMA SÜRE (Gün)
Evrakın Başsavcılığa gelişi ile Başsavcılıktan çıkışı arasında geçen zaman olarak hesaplanmıştır

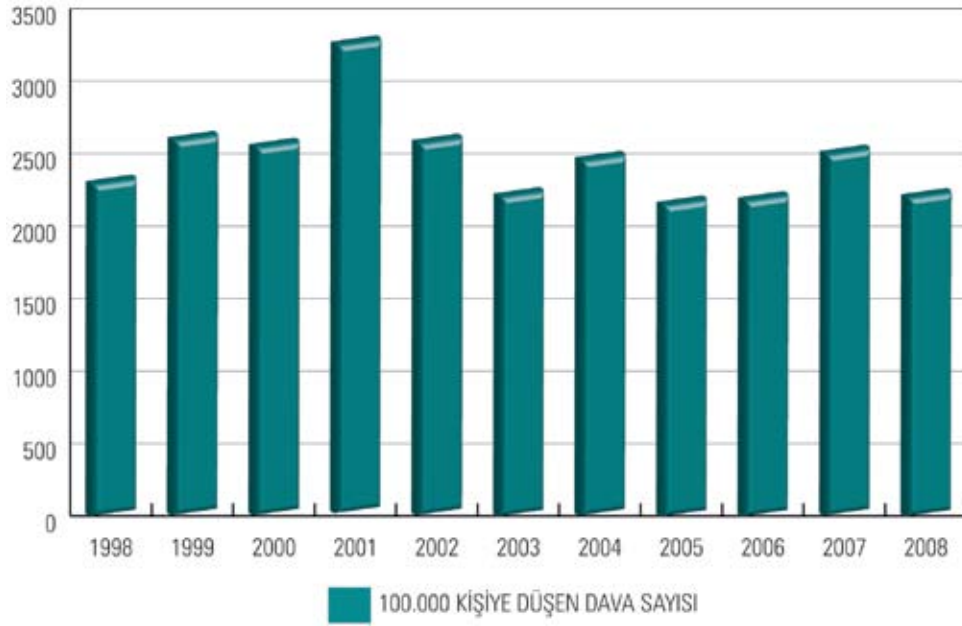

Tablo 7: 100.000 Kişiyeye Düşen Ceza Davası* Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	100.000 KİŞİYE DÜŞEN DAVA SAYISI
1998	2390
1999	2697
2000	2649
2001	3370
2002	2678
2003	2302
2004	2556
2005	2243
2006	2274
2007	2600
2008	2296

* Dava sayısı olarak; yıl içinde açılan ve bozularak gelen toplam dava sayısı alınmıştır.

Grafik 5: 100.000 Kişiyeye Düşen Ceza Davası Sayısının Yıllara Göre Dağılımı

(*): Dava sayısı olarak, yıl içinde açılan ve bozularak gelen toplam dava sayısı alınmıştır.

Adalet hizmetlerinin yapısal kesitine ilişkin önemli sorunlardan biri de insan kaynakları ihtiyacıdır. Yargıda her geçen gün artan iş yükü ile orantılı olarak yargı mensubu ve çalışanı sayısına ulaşamamıştır. Bugün yargı mensuplarının iş yükü sağlıklı karar verilmesini engellemekte ve yargının saygınlık ve güvenilirliğini etkilemektedir.

Tablo 8: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki hâkim sayıları (CEPEJ)

Ülke	Nüfus	Profesyonel (meslekten) hâkim sayısı	100 bin kişi başına düşen profesyonel Hâkim sayısı	Profesyonel olmayan (lay judge) hâkim sayısı	100 bin kişi başına düşen profesyonel olmayan hâkim sayısı
Almanya	82 351 000	20 138	24.5	98 002	119.0
Belçika	10 511 382	1 567	14.9	2 557	24.3
Fransa	63 195 000	7 532	11.9	3 299	5.2
Hollanda	16 334 210	2 072	12.7	-	-
BK - İngiltere ve Galler	53 728 000	3 774	7.0	28 865	53.7
İspanya	43 758 250	4 437	10.1	7 681	17.6
İtalya	58 751 711	6 450	11.0	7 321	12.5
Polonya	38 125 479	9 853	25.8	43 613	114.4
Rusya Federasyonu	142 000 000	30 539	21.5	-	-
Türkiye	73 425 000	6 593	9.0	-	-
Ukrayna	46 646 000	6 893	14.8		

Tablo 9: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki savcı sayıları (CEPEJ)

Ülke	Nüfus	Savcı sayısı	100 bin kişi başına düşen savcı sayısı	Savcılık personel sayısı
Almanya	82 351 000	5 084	6.2	11 731
Belçika	10 511 382	790	7.5	2 814
Fransa	63 195 000	1 834	2.9	5 067
Hollanda	16 334 210	675	4.1	3 575
BK - İngiltere ve Galler	53 728 000	2 446	4.6	6.183
İspanya	43 758 250	1 974	4.5	1 929
İtalya	58 751 711	2 231	3.8	9 795
Polonya	38 125 479	5 951	15.6	4 692
Rusya Federasyonu	142 000 000	29 311	20.6	11 874
Türkiye	73 425 000	3 936	5.4	-
Ukrayna	46 646 000	9 786	21.0	3 950

Tablo 10: Avrupa Konseyi üyesi bazı ülkelerdeki yargı çalışanı sayıları (CEPEJ)

Ülke	Nüfus	Yardımcı Personel Sayısı (Tam zamanlı çalışan)	Hâkim Yardımcısı (Rechtspfleger)	Yazı İşleri Gibi Görevleri Olan Personel	Mahkeme Yönetiminde Değişik İdari Görevleri Olan Personel	Teknik Personel
Almanya	82 351 000	57 530	11 820	37 035	11 977	-
Belçika	10 511 382	5 835	-	1 872	2 888	1 075
Fransa	63 195 000	15 199	-	1 864	-	-
Hollanda	16 334 210	5 160	-	-	-	-
BK - İngiltere ve Galler	53 728 000	26 000	-	-	-	-
İspanya	43 758 250	40 513	3 020	-	-	-
İtalya	58 751 711	27 067	-	-	-	-
Polonya	38 125 479	31 623	1 417	20 543	5 915	3 748
Rusya Federasyonu	142 000 000	62 075	-	39 369	22 506	200
Türkiye	73 425 000	23 832	-	20 050	138	229

Uluslararası verileri gösteren çalışmalar, gelişmiş ülkelere kıyasla yargı mensubu ve çalışanı sayısı açısından oldukça yetersiz durumda olduğumuzu göstermektedir. Bu nedenle insan kaynaklarının niceliğine ilişkin hedefte uluslararası standartların gözetilmesi ölçüt olarak belirlenmiştir.

Adalet hizmetlerinin etkinlik ve verimliliğinde yargılamamanın süjelerinden biri olan avukatların da etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle avukatlık mesleğinin, adalet hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili sorunlarının çözümüne ilişkin adımlar atılması, bu amaca ulaşmada faydalı olacaktır. Bakanlığın bu konuda gerekli adımları Türkiye Barolar Birliği ve barolar ile işbirliği halinde yapacağına dair hedefte, çalışmaların çerçevesini belirleyecek stratejiler oluşturulmuştur.

Bunlar dışında örgütsel, mevzuat alt yapısı, yönetsel süreçler gibi birçok alanda yapılacak çalışmalarla yargının etkinlik ve verimliliğinin artırılması ile yargılamaların makul sürede sonuçlandırılmasına katkı sağlanması düşünülmektedir.

Yargının etkinlik ve verimliliğini etkileyen bir diğer önemli unsur ise adli teşkilatın ülke geneline rasyonel olmayan dağılım şeklidir. İletişim ve ulaşım imkânlarının gelişmesi bu hususun adalete erişim imkânları gözetilerek göz önünde bulundurulmasını gerektirmektedir.

Tablo 11: 2006 Yılı Kurulu Mahkeme Sayıları* (CEPEJ)

ÜLKE	Genel ilk derece mahkeme sayısı	Özel ilk derece mahkeme sayısı	Toplam mahkeme sayısı (coğrafi bölge esaslı)
Türkiye	4723	868	5767
Almanya	782	261	1136
İtalya	1014	58	1292
Fransa	1138	1246	773
İngiltere	660	25	595
İspanya	2016	760	703
Hollanda	19	2	52

Bu kapsamda bir diğer önemli husus ise icra, iflas sistemidir. Zorla icra etme olanaklarını sağlayamamış bir hukuk sisteminin adaleti gerçekleştirme işlevini yerine getirdiğini düşünmek mümkün olmayacaktır. Bu nedenle devlet, etkin bir icra ve iflas sistemi kurup işlerliğini sağlamak durumundadır. Etkin bir icra sisteminin bulunmayışı adalet sistemine güvensizliği doğuran sebeplerin içerisinde büyük öneme sahiptir.

İcra ve iflas sisteminin yerine getirdiği fonksiyonun adil yargılanma hakkı ile de yakından ilgisi bulunmaktadır. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından icra ve iflas takibi Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde düzenlenen "makul süre" kavramı içerisinde değerlendirilmektedir.

Hukuk düzeni için vazgeçilmez bir unsur olan hukuki cebrin hayata geçirildiği icra ve iflas sisteminin, sadece alacaklıları gözetip alacağın ne suretle olursa olsun tahsilini öngörmesi mümkün değildir. Alacaklı ile borçlu arasında kişi haklarını koruyacak şekilde hassas dengeyi sistemin tümünde tesis etmek, çağdaş anlayışın bir gereğidir.

Günümüzde hukukun tüm alanlarında olduğu gibi icra ve iflas alanında da hızlı gelişim ve değişimler yaşanmaktadır. Küresel ölçekte meydana gelen bu gelişmeler takip hukukunun yeni imkânlarla sahip olmasını sağlamakta, kimi eski usuller ise terk edilmektedir. Söz konusu gelişmelerin takip edilerek icra ve iflas sistemimizde gerekli dönüşümün yapılması; geleceğe dönük stratejik bir bakış açısıyla hareket edilmesi gerekmektedir. Öte yandan adalet sisteminin diğer alanlarında olduğu gibi bu alanda da Avrupa Birliği müktesebatına uyum büyük önem taşımaktadır.

Bakanlığımız Stratejik Planı kapsamında yürütülecek faaliyetlerle, alacaklı ile borçlu arasındaki dengenin korunması ilkesi gözetilerek çözümler geliştirilmesi, etkin bir icra ve iflas sistemi oluşturulması mümkün olabilecektir. Böylece güven veren adalet sistemi vizyonuna önemli bir katkı sağlanmış olacaktır.

Etkinlik ve verimlilik kavramlarının kapsayıcı bir nitelik taşıdığı göz önüne alındığında, vizyonun gerçekleştirilmesine ilişkin diğer amaçların bu kavram ile ilgisi bulunduğu görülmektedir.

* Mahkeme sayıları belirlenirken Türkiye gibi bazı ülkelerde her mahkemenin ayrı teşkilatı bulunup tek tek sayılırken, diğer ülkelerde ise bir yargı çevresinde tek asliye hukuk mahkemesi bulunmakta ve yeteri kadar bu mahkemenin alt daireleri şeklinde mahkemeler bulunmaktadır. Dolayısı ile örneğin Berlin'de 25 asliye hukuk mahkemesi bulunsada tek bir mahkeme olarak sayılmaktadır.

hedef 2.1

2014 yılı sonuna kadar yargı mensubu ve çalışanı sayısının uluslararası standartlar gözetilerek artırılması

Stratejiler

- İnsan kaynakları planlaması kapsamında, iş analizi, iş ölçümü, iş gücü ve kadro analizleri yapılarak insan kaynakları ihtiyacının belirlenmesi
- Yapılan durum analizi verilerine göre her yıl adli yargı hâkim ve Cumhuriyet savcısı ile idari yargı hâkim adaylarının alımlarının yapılması
- Yıllık iş durumuna göre ihtiyaç duyulan mahkemelerin kurulması

Performans Göstergeleri

- Kurulan mahkeme sayısı
- Yargı mensubu başına düşen dosya sayısındaki azalma oranı
- Yargı mensubu ve çalışanı sayısının nüfusa oranındaki artış

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

hedef 2.2

2014 yılı sonuna kadar adalet aktörleri arasındaki iletişimin artırılması ve yargının sorunlarına yönelik ortak çözüm önerileri geliştirilmesi

Stratejiler

- Adalet aktörleri ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi ve sonuçların yayın haline getirilmesi
- Sempozyum ve seminer içeriklerinin iletişimi artırıcı ve yargının sorunlarına çözüm getiren bir şekilde oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Yayın çeşidi sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB

İlgili Birimler

➤ EDB

hedef 2.3

2013 yılı sonuna kadar avukatlık mesleğinin sorunlarının çözümüne ve avukatların yargısal faaliyetlere daha etkin katılımının sağlanmasına yönelik olarak Türkiye Barolar Birliği ve barolar ile işbirliği yapılması

Stratejiler

- Adalet aktörleri ile işbirliği içerisinde ilgili sivil toplum örgütlerinin de katıldığı bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan rapor
- Çözüm önerilerinden hayata geçenlerin oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ HİGM

İlgili Birimler

➤ CİGM ➤ KGM ➤ SGB ➤ EDB

hedef 2.4

2010 yılı sonuna kadar bölge adliye mahkemelerinin faaliyete geçirilmesi için çalışmaların tamamlanması ve idari yargıda istinaf kanun yolu için mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Stratejiler

- Bölge adliye mahkemelerin etkin ve verimli bir şekilde çalışması için, yargı mensupları ve adalet aktörlerinin önerilerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Bölge adliye mahkemelerin hizmet binalarının ve teknik alt yapının tamamlanması
- Bölge adliye mahkemelerinde insan kaynakları ihtiyacının belirlenmesi ve atamaların tamamlanması
- Bölge adliye mahkemelerin ikincil mevzuat çalışmalarının tamamlanması
- İdari yargıda istinaf kanun yolu için adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- İdari yargıda istinaf kanun yolu için mevzuat değişikliğinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Tamamlanan hizmet binası sayısı
- Gerçekleştirilen atama sayısı
- Faaliyete geçen mahkeme sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM ➤ SGB ➤ TİDB ➤ BİDB ➤ KGM

İlgili Birimler

➤ CİGM ➤ İMİD

hedef 2.5

2011 yılı sonuna kadar adli hizmet uzmanlığının oluşturulması için çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Gerçekleştirilen atama sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ KGM

hedef 2.6

2010 yılı sonuna kadar, birbirine yakın ve/veya iş sayısı az olan adliyelerin en yakın adliyelerle birleştirilmesi çalışmasının tamamlanması

Stratejiler

- Birleştirme çalışmasına esas ölçütlerin yargı mensuplarının görüşlerinin alınması suretiyle belirlenmesi
- Birleştirmeye tabi adliyeleri ve öncelik durumlarını içeren rapor hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan rapor
- Birleştirilen adliye sayısı
- İnsan kaynağı ve mali kaynaklarda tasarruf oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB

İlgili Birimler

➤ PGM ➤ İMİD

hedef 2.7

2014 yılı sonuna kadar, yargıda uzmanlık faaliyetlerinin geliştirilmesi

Stratejiler

- İnfaz hâkimliği kurumunun yeniden yapılandırılması
- İhtisas mahkemelerinin çeşitliliği ile sayısının artırılması
- İhtisas mahkemelerinin yaygınlaştırılması
- Yargı mensuplarının uzmanlaşmasının sağlanması amacıyla TAA ile işbirliği halinde hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- Yargı mensuplarının ve adalet aktörleri ve akademisyenlerin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- İhtisas mahkemelerinin sayı ve çeşitliliğindeki artış oranı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ KGM ➤ EDB

hedef 2.8

2012 yılı sonuna kadar yargılamanın daha etkili ve hızlı yürütülmesine yönelik mevzuat düzenlemelerinin hazırlanması

Stratejiler

- Yargı mensupları, adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Güncelliğini yitiren ya da mükerrer hale gelen mevzuatın ayıklanmasına yönelik komisyon oluşturulması
- Yargılamayı yavaşlatıcı nitelikteki mevzuat hükümlerinin tespiti için çalışma grubu oluşturulması
- Yargılamanın daha etkili ve hızlı yürütülmesi amacıyla kanunlarda (usul kanunları, Tebligat Kanunu vb.) değişiklik çalışmaları yapılması
- UYAP uygulamalarının gerektirdiği mevzuat değişikliklerinin yapılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

hedef 2.9

2010 yılı sonuna kadar bilirkişilik kurumunun geliştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Bilirkişilik kurumunun etkinliğinin artırılması amacıyla ihtiyaç analizi ve diğer ülke uygulamalarının incelenmesine yönelik çalışmalar yapılması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması
- Bilirkişi etik ilkelerinin belirlenmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CiGM

İlgili Birimler

➤ HiGM

hedef 2.10

2014 yılı sonuna kadar yargı mensupları ile çalışanlarına yönelik sosyal ve kültürel faaliyetler düzenlenerek kurum içi iletişimin artırılması ve yargı çalışanlarının özlük haklarının iyileştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Yapılacak sosyal ve kültürel faaliyetler konusunda yargı mensubu ve çalışanlarının görüşünün alınması
- Kurum içi iletişimin artırılmasına yönelik olarak yargı mensubu ve çalışanlarının katkılarının alındığı yayınlar (kitap ve dergi) yapılması
- Sosyal ve kültürel faaliyet konularının belirlenmesi, bu faaliyetlerin gerçekleştirilebilmesi için uygun alanların ve zamanın seçilmesi
- Yargı çalışanlarının özlük hakları konusunda diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- İş akışı, iş süreçleri, görev tanımlarının net olarak yapılması amacıyla geniş katımlı alan çalışması yapılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen faaliyet sayısı
- Yargı mensubu ve çalışanlarının memnuniyet oranı
- Yayın çeşidi sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ İMİD ➤ KGM ➤ BİDB ➤ CTE

hedef 2.11

2010 yılı sonuna kadar yargının iş yükünün azaltılması amacıyla kamuda görev yapan hukuk müşavirleri ve avukatların daha etkin hale getirilmesi konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Barolar, kamuda görev yapan hukuk müşavirleri, avukatlar ile Maliye Bakanlığı ve ilgili kurumların katılacağı bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan rapor sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ HİGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ SGB

hedef 2.12

Adalet hizmetlerinde (aile mahkemeleri, çocuk mahkemeleri, ceza infaz kurumları, denetimli serbestlik şube müdürlükleri vb) görev alan uzmanların (psikolog, sosyolog, pedagog, sosyal çalışmacı, öğretmen vb.) hizmetlerinden daha etkin ve verimli biçimde faydalanılması için çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, akademisyenler ve uzmanların katılımıyla sorunların tespiti ve çözümüne yönelik etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Uzmanların çalışma usulleri ve görev tanımlarının açık bir şekilde belirlenmesi ve bu konuya ilişkin eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- Adliyelerde uzmanların çalışmalarına uygun fiziki mekânların, teknik imkânların sağlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Yargı mensupları ve uzmanların memnuniyet oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ CTE ➤ EDB ➤ İMİD

hedef 2.13

2012 yılı sonuna kadar soruşturmaların daha etkin ve hızlı yürütülmesinin sağlanması konusunda çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Soruşturmaları yavaşlatıcı nitelikteki mevzuat hükümlerinin tespiti için çalışma grubu oluşturulması, diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Adli kolluk müessesesinin daha işlevsel hale gelmesini sağlayacak çalışmaların yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- İddianamenin iadesi sayısındaki azalma oranı
- Beraat ile sonuçlanan kararlardaki azalma oranı
- Soruşturma süresindeki kısalma oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CİGM

İlgili Birimler

➤ KGM

hedef 2.14

2012 yılı sonuna kadar tanıklık müessesesinin uygulamada daha etkin hale getirilmesi konusunda çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Tanıklık bilincinin artmasına yönelik faaliyetler yürütülmesi (eğitim çalışmaları, sempozyum, seminer, kitap, broşür vb.)

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan rapor sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CiGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ SGB

hedef 2.15

2012 yılı sonuna kadar icra ve iflas sisteminin etkinlik ve verimliliğinin artırılması için çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mahcuz mal yediemin depolarının işleyişine ilişkin düzenleme yapılması
- Bakanlık merkez teşkilatında icra ve iflas dairelerine ilişkin işleri yürütecek birimin kurulması
- İcra ve iflas dairelerinin denetiminin etkinleştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yapılması
- Mesleki yetkinliğin geliştirilmesine yönelik olarak icra ve iflas memurluğu kadrosunun oluşturulması ve icra ve iflas dairelerinde bu memurlar dışında görevlendirme yapılamamasının sağlanması
- Hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- İcra ve iflas memurlarının etik ilkelerinin belirlenmesi
- Mevzuat değişikliği hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Hukuk fakültesi ve adalet meslek yüksek okulu mezunu personel sayısında artış oranı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM ➤ PGM

İlgili Birimler

➤ HİGM

3. MESLEKİ YETKİNLİĞİN GELİŞTİRİLMESİNİ SAĞLAMAK

Adaletin yeterli bilgiye dayanılmadan dağıtılması, adil yargılanma hakkı ve hak arama özgürlüğünün zedelenmesine, kamu düzeninin bozulmasına ve toplumsal barışın tehlikeye girmesine neden olacaktır.

Adalet hizmetlerinde kaliteyi yükseltmenin önemli koşullarından biri de iyi eğitim ve öğrenim görmüş, hukuku özümsemiş, güncel gelişmeleri izleyen, sağlıklı yorum yapan, doğru sonuca varan hukukçuların görev almalarıdır. Diğer yandan hukukçularda mesleki etik ve objektiflik ancak iyi bir eğitimle sağlanabilir.

Eğitim yoluyla bu özelliklerin kazandırılması ve güçlendirilmesi için, hukuk fakültelerindeki eğitimin niteliği büyük önem taşımaktadır. Çağdaş bir hukuk eğitiminin amacı, kuvvetli muhakeme yeteneğine sahip, kendine güvenen, adalet duygusu gelişmiş ve hukukun üstünlüğüne inanan hukukçular yetiştirmek olmalıdır.

Bugün yargı kamuoyunda, hukuk fakültelerinde verilen eğitim ve öğretiminin niteliğine ilişkin önemli sorunlar olduğu konusunda ortak bir inanç bulunmaktadır. Ülkemizde hukuk eğitimine ilişkin sorunların çözümü, tüm adalet aktörlerinin önceliği olmalı ve ulusal politika haline gelmelidir. Bakanlığımızca bu konuda, başta üniversiteler olmak üzere ilgili tüm kesimlerle işbirliğine yönelik adımlar atılması planlanmaktadır.

Yargı mensuplarına meslek öncesi ve meslek içi eğitimler verilmesi de nitelikli yargı faaliyetleri açısından büyük önem taşımaktadır. Nitekim Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin hâkimlerin bağımsızlığı, tarafsızlığı ve rolleri konusundaki tavsiye kararında, üye ülkelere hâkimlerin atanmadan önce ve atandıktan sonra uygun eğitim verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Hâkim ve Cumhuriyet savcılarının adaylık eğitimi mesleğe başlamanın ilk adımıdır. Akademisyenlerle uygulamacıların birlikte verdikleri eğitim, adayların mesleğe gerekli donanımla başlamalarını sağlamakta ve meslek kültürünün oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Adaylık sürecinin daha da geliştirilmesi önemli bir hedef olarak Stratejik Planda yer almaktadır.

Günümüz dünyasında meydana gelen olağanüstü gelişmelere paralel olarak, hukukî sorunlar ve uyuşmazlıklar da nitelik, nicelik yönünden büyük değişim göstermekte ve gittikçe karmaşık bir hal almaktadır. Belirtilen gelişmeler göz önünde bulundurulduğunda yargının görevini etkin biçimde yerine getirebilmesi için yargı mensuplarının hizmet içi eğitimi büyük önem taşımaktadır.

Yargıda mesleki yetkinliğin artırılmasında yabancı dil bilen yargı mensubu sayısının artırılması önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. İyi derecede dil bilen, mukayeseli hukuk uygulamalarını ve güncel hukuki gelişmeleri yakından takip eden yargı mensuplarının adalet hizmetlerine sağlayacakları katkı şüphesiz büyük olacaktır.

Yargı teşkilâtı için büyük bir kazanım olan Türkiye Adalet Akademisi, yargı mensuplarının eğitimi açısından hayati derecede öneme sahiptir. Akademinin kurulması, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitime ivme kazandırmıştır. Stratejik Plan kapsamında yürütülecek faaliyetlerle Akademinin kapasitesinin daha da artırılması amaçlanmaktadır.

Yargı mensuplarının, bilimsel çalışmaları ve yargısal içtihatları takip edebilmeleri mesleki yetkinlik açısından bir diğer önemli unsurdur. Yargı mensuplarının kullanımına sunulmak üzere yalnız ulusal yayınların temin edilmesi değil, diğer ülkelerde yapılmış önemli yayınların da Türkçe'ye çevrilmesi büyük önem taşımaktadır. Alanında önemli hukuk eserlerinin hukuk biliminin gelişmesine ve hukukçularımızın birikimlerinin artmasına katkı sağlayacağı kuşkusuzdur. Diğer yandan başta AİHM olmak üzere gelişmiş diğer ülke yüksek mahkemelerinin önemli kararlarının Türkçe'ye çevrilmesi de aynı derecede önemli görülmektedir.

Yargısal faaliyetlerin akademik çalışmalardan faydalanılarak yerine getirilmesi hukuk bilimi ve pratiğinin gelişmesini sağlayan önemli etkenlerden biridir. Bu nedenle öngörülen hedefle uygulama ile teori arasında köprü oluşturulması için akademik çevrelerle işbirliğine gidilmesi planlanmaktadır.

Adalet hizmetlerinin yerine getirilmesinde hâkim ve Cumhuriyet savcılarının yanında önemli bir diğer unsur da yargı çalışanlarıdır. Bu personel iyi yetişmediği takdirde yargı hizmetlerinin etkili ve kaliteli bir şekilde yerine getirilmesi mümkün olmayacaktır. Bu nedenle yargı çalışanlarının hizmet öncesi ve hizmet içi eğitiminin etkinleştirilmesi hedeflenmektedir.

Yargı çalışanlarının eğitiminde adalet meslek yüksek okullarının katkısı büyüktür. Yargı çalışanlarının mesleki yetkinliğinin artırılması için adalet meslek yüksek okullarıyla işbirliğine gidilmesi hedeflenmektedir.

hedef 3.1

2012 yılı sonuna kadar, hukuk eğitimi ve öğretiminin sorunlarının çözümüne yönelik bilimsel etkinlikler düzenlenmesi

Stratejiler

- Milli Eğitim Bakanlığı, Türkiye Adalet Akademisi, Yüksek Öğretim Kurulu, üniversiteler ve barolar ile ortak bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Mesleki yetkinliği artırıcı eğitim ve öğretim modellerinin geliştirilmesine katkı sağlanması
- Yapılan çalışmalarla geliştirilen çözüm önerilerinin hayata geçirebilmesi için gerekli hazırlıkların ilgili kesimlerle işbirliği içerisinde yapılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Üretilen çözüm önerilerinin gerçekleştirme oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB ➤ SGB

İlgili Birimler

➤ PGM

hedef 3.2

Türkiye Adalet Akademisi ile işbirliği içerisinde Akademinin kapasitesinin artırılması konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, adalet aktörleri ve akademisyenler ile işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Daimi eğitici kadrosunun oluşturulması
- Uzmanlık eğitiminin etkin hale getirilmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan rapor sayısı
- Daimi eğitici kadro sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ EDB ➤ BIDB ➤ SGB

hedef 3.3

2014 yılı sonuna kadar, yargı mensubu ve çalışanlarının ihtiyaç duyduğu bilgi kaynaklarının ulusal ve uluslararası gelişmeler izlenerek temin edilmesi

Stratejiler

- Ulusal ve uluslararası gelişmelerin yakından izlenmesi suretiyle yargı mensuplarının yayın ihtiyaçlarının tespit edilmesi
- Yayın kuruluşlarıyla işbirliği yaparak ulusal ve uluslararası önemli hukuk kaynaklarının ve süreli yayınların satın alınması veya basımının yapılması
- Bakanlık merkez ve adliye kütüphanelerinin kapasitesine ilişkin envanter çalışması yapılması ve kapasitelerinin artırılması
- Yararlanılacak elektronik kütüphanelerin tespiti ve abonelik işlemlerinin yapılması

Performans Göstergeleri

- Basımı yapılan ve satın alınan yayın çeşit ve sayısındaki artış oranı
- Yayınların yargı mensuplarına ulaşma oranındaki artış
- Abone olunan elektronik kütüphane sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ YİDB

İlgili Birimler

➤ EDB ➤ BİDB ➤ SGB

hedef 3.4

2014 yılı sonuna kadar, AİHM, diğer ülkelerin yüksek mahkeme kararları ve yargıyı ilgilendiren uluslararası belgeler ile alanında önemli hukuk eserlerinin Türkçe'ye ve temel mevzuatımızın yabancı dillere çevrilmesi

Stratejiler

- Türk hukuk sistemine katkı sağlayacağı düşünülen; AİHM kararlarıyla, Amerika, İsviçre, Almanya, Fransa ve İtalya gibi bazı ülkelerin yüksek mahkeme kararlarının Türkçe'ye çevrilmesi
- Temel mevzuatımızın yabancı dillere çevrilmesi
- Uluslararası belgeler ile önemli hukuk eserlerinin Türkçe'ye çevrilmesi
- Tercüme edilen, yabancı dile çevrilen kaynakların elektronik ortamda erişime sunulması ve basılı eser olarak yayınlanması

Performans Göstergeleri

- Türkçe'ye çevrilen ve yayımlanan kaynak sayısı
- Yabancı dile çevrilen mevzuat sayısı
- İnternet aracılığı ile erişime açılan kaynak sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ UHDİGM

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ EDB ➤ ABGM ➤ YİDB

hedef 3.5

2014 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının çeşitli alanlarda meslek içi eğitime tabi tutulması

Stratejiler

- Mevzuat değişiklikleri, güncel gelişmeler ve uygulamadan kaynaklanan sorunlar dikkate alınarak meslek içi eğitim ihtiyacı duyulan alanların belirlenmesi; eğitime alınacaklarla ilgili yıllık planlama yapılması
- Sürekli gelişime açık konularda (Avrupa Birliği hukuku, yolsuzluk ve mali suçlar, bilişim, adli tıp ve adli bilimler, ticaret hukukunun çeşitli alanları vb) meslek içi eğitim programları düzenlenmesi
- Her yıl en az 150 yargı mensubunun yüksek mahkemelerde (Yargıtay, Danıştay) meslek içi eğitime katılmasının sağlanması
- Eğitime katılma ölçütlerinin belirlenerek ilan edilmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Hizmet içi eğitim alanlarındaki artış oranı
- Yüksek mahkemelerde meslek içi eğitime tabi tutulan yargı mensubu sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB

İlgili Birimler

➤ CİGM ➤ BİDB ➤ ABGM ➤ SGB ➤ PGM

hedef 3.6

2014 yılı sonuna kadar yargı mensupları ve avukatlar ile akademisyenler arasındaki mesleki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Yargı mensupları, avukatlar ve akademisyenlerin katılacağı, hukuk biliminin uygulama ve teorik alanlarına ilişkin hususların tartışıldığı bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi ve yayın haline getirilmesi
- Yargı mensuplarına hukuk fakülteleri ve adalet meslek yüksek okullarında ders verebilme imkânlarının sağlanmasına yönelik çalışma yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Yayın çeşidi sayısı
- Hukuk fakülteleri ve adalet meslek yüksek okullarında ders veren yargı mensubu sayısındaki artış miktarı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ HiGM ➤ PGM

hedef 3.7

2014 yılı sonuna kadar tüm yargı çalışanlarına* eğitim verilmesi ve personel eğitim merkezlerinin kurulması

Stratejiler

- Eğitime ihtiyaç duyan kitle ile eğitime ihtiyaç duyulan alanların belirlenerek buna ilişkin programların hazırlanması
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi
- Sürekli olarak ölçme-değerlendirme işlemi yapılarak eğitim programlarının geliştirilmesi
- Yargı çalışanlarının hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimini organize etmek üzere eğitim merkezi kurulması için gerekli alt yapı hazırlıklarının tamamlanması
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Kurulan personel eğitim merkezi sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Eğitim verilen personelin toplam personele oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB ➤ PGM

İlgili Birimler

➤ ASİGM

* Ceza infaz kurumları personelinin eğitimleri ilgili bölümde gösterilmiştir.

hedef 3.8

2014 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının % 20 sinin yabancı dil eğitimi almasının sağlanması ile yurtiçi ve yurtdışında lisansüstü eğitim alan yargı mensubu oranının artırılması

Stratejiler

- Yargı mensuplarının dil eğitimi ve hukuk alanında lisansüstü eğitim almaları için yurt içinde ve yurt dışındaki üniversitelerle, uluslararası kuruluşlarla ve özel eğitim kurumlarıyla yapılan işbirliğinin geliştirilmesi
- Yabancı dil bilen yargı mensuplarının o dilin hukuk terminolojisini tam olarak öğrenebilmesine yönelik programlar geliştirilmesi
- Lisansüstü çalışma yapılacak alanların tespiti için çalışma yürütülmesi
- Yargı mensuplarının görev aldıkları ihtisas mahkemeleri ve ihtisas alanları konusunda lisansüstü eğitim yapabilmeleri için çalışma yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Yabancı dil eğitimi alan yargı mensubu sayısı
- Lisansüstü eğitimin önceki yıla göre artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB ➤ PGM

İlgili Birimler

➤ ABGM ➤ UHDİGM ➤ SGB

hedef 3.9

2014 yılı sonuna kadar adalet hizmetlerinin çeşitli alanlarında diğer ülke uygulamalarının takip edilmesi ve tecrübenin paylaşılması için çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Çalışma ziyareti ve mesleki staj sayısının artırılması
- İnceleme ve araştırma gezileri için odak konular saptanarak, ilgililerin programa dâhil edilmesi
- Öncelikli olarak adliyelerde görevli yargı mensubu ve çalışanlarının yurtdışı programlara katılımlarının sağlanması

Performans Göstergeleri

- Yurtdışı çalışma ziyareti ve katılan sayısı
- İşbirliği yapılan ülke sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ UHDİGM ➤ ABGM

İlgili Birimler

➤ CTE ➤ EDB

hedef 3.10

2012 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının adaylık dönemlerinin daha etkili ve verimli olmasını sağlayacak çalışmaların ilgili kurumlarla işbirliği halinde yürütülmesi

Stratejiler

- Türkiye Adalet Akademisi ve üniversitelerle işbirliği halinde bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi ve sonuçların yayın haline getirilmesi
- Yargı mensupları, adaylar ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülakat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi
- Yapılan çalışmalarla geliştirilen çözüm önerilerinin hayata geçirebilmesi için gerekli mevzuat değişiklikleri ve diğer hazırlıkların ilgili kesimlerle işbirliği içerisinde yapılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Görüşü alınan yargı mensubu ve aday sayısı
- Üretilen çözüm önerilerinin gerçekleşme oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ EDB ➤ SGB

4. UYUŞMAZLIKLARI ÖNLEYİCİ NİTELİKTEKİ TEDBİRLERİN ETKİN HALE GETİRİLMESİNİ VE ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARININ GELİŞTİRİLMESİNİ SAĞLAMAK

Yargılamaların makul sürede bitirilememesi; uyuşmazlıklarda barışçıl çözüm arayışları ve toplumsal uzlaşma gibi olgular uyuşmazlıkların alternatif yollarla çözümü yönündeki gelişmeleri doğurmuştur.

Günümüzde çağdaş ülkeler uyuşmazlıkların çözümünde alternatif yöntemler uygulamaktadır. Bu yöntemler değişik şekillerde olmakla birlikte, genellikle bir uzlaştırmacının, tarafları bir araya getirmesi ve uyuşmazlığı çözmeye teşvik etmesi ile yürümektedir. Söz konusu yöntemlerin, uygulandıkları ülkelerde ilk olarak basit uyuşmazlıkların çözümü için düşünülmüş, ancak zaman içerisinde daha kapsayıcı hale geldiği görülmüştür.

Tablo 12: Arabuluculuğun Uygulandığı Alanlar (CEPEJ)

ÜLKE	Hukuki ve ticari uyuşmazlıklar	Aile mah. Görev alanına giren davalar	İdari davalar	İş hukuku	Ceza davaları
Türkiye					*
Fransa	*	*		*	*
Almanya	*	*	*	*	
İtalya	*	*		*	*
İngiltere	*	*			
Hollanda	*	*	*	*	
İspanya	*	*		*	

Alternatif uyuşmazlık yöntemleri uluslararası alanlarda da ele alınmaktadır. Nitekim Avrupa Konseyi mahkemelerinde aşırı iş yükünü önleme ve azaltma konusundaki tavsiye kararında alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını önermektedir.

Dünya genelinde yargı reformuna ilişkin yapılan çalışmalarda mahkemelerin iş yükünün fazlalığı nedeniyle adaletin gecikmesi en önemli sorunlardan biri olarak gösterilmektedir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, yargı organlarının iş yükünü azaltarak yargıya hizmet etmekte ve bu nedenle adalet reformunun önemli bir parçası olmaktadır. Mahkemelerde iş yükünün azalması ile birlikte yargılamaların ideal anlamda adil yargılama ilkesine uygun şekilde gerçekleştirilebileceği bir ortam sağlanmış olacaktır.

Doşta çözüm isteğini de ifade eden alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, taraflara uyuşmazlığın çözümüne aktif katılım şansı tanımakta, farklı çözümler bulma imkânı sunmakta ve aleniyet zorunluluğu bulunmaması nedeniyle tercih edilir olmaktadır.

Çağdaş ülkelerde geniş biçimde uygulanan bu yöntemlerin ülkemizde de uygulanmasının yargının etkinlik ve verimliliğini artıracığı, adalete erişim imkânlarını geliştireceği düşünülmektedir. Bu nedenle kişilerin serbestçe tasarruf edebilecekleri haklarına ilişkin uyuşmazlıkları kapsayacak, Anayasaya ve kanunların emredici hükümleri ile hak arama özgürlüğüne aykırı olmayacak farklı çözüm yöntemlerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

Alternatif çözüm yöntemlerinin ilk ve en yaygın tahkim kurumudur. Tahkim, hukuki uyuşmazlığın çözümünün devlet yargısı yerine hakem ya da hakemlerce gerçekleştirilmesi hususunda tarafların iradesini ifade etmektedir. Tahkim usulü bugün birçok ülkenin hukuk sisteminde yer almaktadır. Ülkemizde ise bu kurum 1925 yılında İsviçre'den küçük değişikliklerle alınarak hukukumuzda kazandırılmıştır. Bu güne kadar kaynak kanun değişiklikleri ile bu alandaki gelişmeler dikkate alınmamış ve tahkime ilişkin hükümlerde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. Bu nedenle tahkim kurumunun ele alınarak işlerliğinin artırılmasını gerektirmektedir.

Ülkemizde 1 Haziran 2005 tarihinden itibaren yeni bir ceza adaleti sistemine geçilmiştir. Bu sistemin getirdiği önemli yeniliklerden biri de uzlaşma kurumudur. Uzlaşmaya ilişkin hükümlerin uygulanabilirliğinin artırılması büyük önem taşımaktadır. Stratejik Plan kapsamında bu kurumun tüm yönleriyle tartışılması, sorunlu noktaların tespit edilmesi ve çözümü için gerekenlerin yapılması tasarlanmaktadır.

Bu amaç kapsamında geliştirilecek alternatif çözüm yöntemlerinin kamuoyu tarafından bilinmesi büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle kamuoyundaki farkındalığın geliştirilebilmesi için faaliyetler yürütülmesi ve bu uygulamaların yaygınlaştırılması planlanmaktadır.

Uyuşmazlıkların alternatif usullerle çözümü kadar, daha oluşmadan önlenmesi de büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle hukuksal konulara ilişkin toplumsal bilincin artırılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Hukukun içselleştirilip özümsemesi, bireylerin birbirlerinin haklarına saygı duymasını da sağlayacaktır. Hukuk kültürünün artmasının, hukuksal prosedürler hakkında bilgi sahibi olan bir bireyin bazı uyuşmazlıkları çıkmadan önleyebileceği doğrultusundaki yararı ayrıca belirtilmelidir.

Stratejik Plan kapsamında hukuk kültürüne ilişkin eğitimin temelini oluşturmak üzere, ilköğretimden itibaren, hukuk, hukuk devleti, bireyin hak ve ödevleri gibi konuların uygulamalı çalışmalarla işlenmek üzere programlara alınması için çalışma yürütülmesi planlanmaktadır.

hedef 4.1

2011 yılı sonuna kadar, hukuk kültürünün artmasını sağlayacak bilgilerin ilköğretimden başlamak suretiyle müfredata alınması için çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği yapılması
- Temel hukuk bilgilerini hazırlamak üzere, hukukçular ve ilgili disiplinlerin uzmanlarından oluşan bir komisyon kurulması
- Yargı mensuplarının eğitim ve öğretim kurumlarında ders ve seminer verebilmesi için gerekli çalışmaların yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Müfredata giren temel hukuk bilgilerinin sayısı
- Ders ve seminer veren yargı mensubu sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ EDB

İlgili Birimler

➤ SGB

hedef 4.2

2011 yılı sonuna kadar ceza adaleti sisteminde yer alan uzlaşma kurumunun kapasitesinin geliştirilmesi doğrultusunda çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- Uzlaşma kurumunun daha etkin hale getirilmesi amacıyla yargı mensupları, adalet aktörleri ve diğer uzmanların (psikolog, sosyolog vb.) katılımlarıyla bilimsel etkinlikler (proje çalışmaları, seminer, sempozyum ve çalıştay vb.) yapılması
- Uzlaşma kurumuna ilişkin bilgilerin hukuk eğitimine yansımaları için hukuk fakülteleri ile işbirliği yapılması
- Diğer ülke uygulamaları da incelenerek mevzuat ve yönetsel altyapıya ilişkin değişiklik çalışmalarının yapılması
- Yargı mensuplarına yönelik eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- Uzlaşma kurumu konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesine ilişkin etkinlikler (tv ve radyo programları, gazete haberleri vb.) düzenlenmesi ve yayın (kitap, broşür vb.) yapılması konusunda çalışma yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı
- Uzlaşma ile sonuçlanan soruşturma ve kovuşturma sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CİGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ EDB ➤ CTE

hedef 4.3

2012 yılı sonuna kadar hukuki uyumsuzluklarda arabuluculuk kurumunun düzenlenmesi ve uygulamaya ilişkin alt yapı çalışmalarının tamamlanması

Stratejiler

- Diğer ülke uygulamaları da incelenerek mevzuat altyapısına ilişkin değişiklik çalışmalarının yönetsel yapıyı da içerecek şekilde hazırlanması
- Yargı mensupları ve arabuluculuk görevini yürütecek kişilere yönelik eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- Arabuluculuk kurumuna ilişkin bilgilerin hukuk eğitime yansımaları için hukuk fakülteleri ile işbirliği yapılması
- Arabuluculuk kurumu konusunda kamuoyunun bilgilendirilmesine ilişkin etkinlikler (tv ve radyo programları, gazete haberleri vb.) düzenlenmesi ve yayın (kitap, broşür vb.) yapılması konusunda çalışma yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik faaliyet sayısı
- Arabuluculuk ile sonuçlanan uyuşmazlık sayısındaki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ HiGM

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ EDB

hedef 4.4

2012 yılı sonuna kadar tahkim kurumunun uygulanmasının yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesi konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Tahkim uygulamasına ilişkin sorunların tartışıldığı, çözüm önerilerinin getirildiği bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Tahkim kurumunun etkinliğini artırarak yargının iş yükünü azaltacak çözümleri içeren mevzuat değişikliği taslağı hazırlanması
- Getirilen yeni düzenlemelerin benimsenip hayata geçirilebilmesi için eğitim çalışmaları düzenlenmesi ve uygun araçlarla kamuoyunun aydınlatılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM ➤ EDB

İlgili Birimler

➤ HİGM

hedef 4.5

2011 yılı sonuna kadar idari uyuşmazlıkların yargı öncesi çözüm usullerinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi
- Mevzuat değişikliği hazırlanması
- Getirilen düzenlemenin amacına ulaşabilmesi için uygun araçlarla kamuoyunun aydınlatılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

5. CEZA İNFAZ SİSTEMİNİ VE DENETİMLİ SERBESTLİK HİZMETLERİNİ ULUSLARARASI STANDARTLAR ÇERÇEVESİNDE GELİŞTİRMEK

Ceza yargılaması faaliyeti, bireyin suç şüphesi taşıyan fiili üzerine başlamakta ve gerçeğin bulunması yani somut adaletin sağlanmasına yönelmektedir. Ceza yargılamasının mahkûmiyet ile neticelenmesi ya da devam eden soruşturma ile yargılamalar sırasında ceza adaleti sisteminde yer alan tedbir kararlarının verilmesi halinde, ceza adaleti sisteminin ayrılmaz bir parçası olan ceza infaz ve denetimli serbestlik faaliyeti devreye girmektedir. Bu faaliyet içerisinde hürriyeti bağlayıcı cezalar, para cezaları ve denetimli serbestlik tedbirlerinin infazı yer almaktadır.

Çağdaş demokrasilerde ceza infaz sisteminin etkinliği kadar insancılığı da önemli bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Ceza infaz sistemine ilişkin yeni yaklaşımlarda; suçluların ıslahı, topluma kazandırılması ve tekrar suç işlemelerinin önlenmesi ön planda bulunmaktadır.

Ülkemizde modern infaz rejimine ilk adım, 1930 yılında yürürlüğe konulan 1721 Sayılı Hapishanelerin ve Tevkifhanelerin İdaresi Hakkında Kanunla atılmıştır. Aynı yıllarda hükümlülerin çalışmalarını düzenlemek için cezaevleri bünyesinde İşyurtları kurulmuş; 1943 yılında da Ceza ve Tevkifleri Umum Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Vazifeleri Hakkındaki Kanun yürürlüğe konulmuştur.

İnfaz alanında 1940'lı yıllardan sonra suçlunun tecridi yoluyla toplumun korunmasını hedefleyen sistem terk edilmiş; hükümlülerin çeşitli eğitimlerden geçirilerek ıslahını ve tahliye sonrası topluma uyumunu kolaylaştıran bir anlayış benimsemiştir.

Çağdaş ceza infaz anlayışı doğrultusunda son yıllarda ceza infaz sistemine ilişkin yapılan çalışmalarla büyük bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Türk Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu ile oluşturulan yeni ceza adalet sistemi ile, cezalandırma ve ıslah politikasında çağdaş yaklaşımlar benimsenmiştir. Diğer yandan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile 4402 sayılı Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunuyla modern bir infaz sisteminin kanuni alt yapısı oluşturulmuştur.

Bakanlığımızca hükümlülerin topluma uyumlarının sağlanması ve tekrar suç işlemelerinin önlenmesi için müdahale programları geliştirilip uygulanmaktadır. İnfaz alanında yapılan çalışmalarda kamu kurumlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve gönüllü kişilerin ıslah sürecine aktif katılımı büyük önem taşımaktadır. Stratejik Plan kapsamında ceza infaz alanında da sivil toplum örgütleriyle işbirliği olanakları artırılarak sürdürülecektir. Yapılan çalışmaların sonuçlarını görebilmek bakımından etkin hükümlü yönetimini esas alan bir ölçme ve değerlendirme sisteminin oluşturulmasına da öncelik verilecektir.

İnfaz sisteminin insancılık ve etkinliğini belirleyen bir diğer önemli husus ise ceza infaz kurumlarının fiziki alt yapısıdır. Hükümlülerin ıslahını esas alan, güvenlik sorunu olmayan modern infaz sisteminin fiziki mekânlarının oluşturulması gerekmektedir. Öte yandan artan ihtiyaçlar dikkate alınarak ceza infaz kurumlarının hükümlü ve tutuklu barındırma kapasitesinin artırılması önemli bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ihtiyacın karşılanması amacıyla modern, iyileştirme faaliyetlerinin daha iyi yapılabildiği ve yaşam standartları yüksek bölge ceza infaz kurumları yapılmış ve yapılması planlanmaktadır. Ayrıca küçük, iyileştirmeye elverişli olmayan ve kapasitesi yetersiz kurumların kapatılması önem taşımaktadır. Bu doğrultuda çalışmalarla birçok ceza infaz kurumu kapatılmış bulunmaktadır.

Tablo 13: Ceza İnfaz Kurumu Sayısı ve Kapasitesi

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
YETİŞKİN								
CEZA İNFAZ KURUMU SAYISI	520	500	440	436	423	419	418	403
YATAK SAYISI	73.205	70742	68882	69361	73396	92627	99924	105085
ÇOCUK								
CEZA İNFAZ KURUMU VE EĞİTİMEVİ SAYISI	4	4	4	5	5	8	8	8
YATAK SAYISI	420	420	420	480	744	744	1694	1694

Ceza infaz sisteminin aksayan yönlerinin düzeltilmesi ve ulaşılan başarının sürdürülebilirliğinin sağlanması, eğitilmiş, değişime açık ve motive olmuş infaz personeliyle mümkün olacaktır. Bakanlığımız Stratejik Plan kapsamında, personel sayısının artırılması, özlük haklarının iyileştirilmesi, eğitim merkezlerinin geliştirilmesi gibi birçok faaliyetle infaz hizmetlerinde insan kaynakları kapasitesini artırmayı planlamakta ve böylece sürekli geliştirilen ve yenilenen bir infaz sistemini hedeflemektedir.

Ceza adaleti sistemine ilişkin reform niteliğindeki önemli bir yenilik olan denetimli serbestlik hizmetlerinin daha da etkin ve verimli olması büyük önem taşımaktadır. Denetimli serbestlik hizmetleri, tutuklama tedbiri yerine adli kontrol tedbiri, hapis cezası yerine eğitim kurumuna devam veya kamu yararına çalışma gibi seçenek yaptırımların infazı, ceza infaz kurumundan salıverilen veya hakkında denetimli serbestlik kararı verilen hükümlülerin denetimli çalıştırılmaları gibi yaptırımları öngörmektedir.

İnsancıl bir infaz sisteminin gereği olarak ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlülere sunulan sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi Bakanlığımızın öncelikleri arasında yer almaktadır. İlgili kurumlarla işbirliği halinde yürütülecek faaliyetlerle donanımlı sağlık birimlerinin oluşturulması hedeflenmektedir.

Bakanlığımızca yürütülecek çalışmalarla infaz alanındaki gelişmeleri sürekli takip eden, insan odaklı, hükümlülerin topluma kazandırılmalarını öngören daha etkin bir anlayışın yerleştirilmesi amaçlanmaktadır.

hedef 5.1

2014 yılı sonuna kadar ceza infaz kurumlarında hükümlü ve tutukluların yaşam standartlarının yükseltilmesi, artan ihtiyaçlar dikkate alınarak barındırma kapasitesinin % 40 oranında artırılması

Stratejiler

- Hükümlü ve tutukluların iaşe bedellerinin günün koşullarına uygun olarak her yıl yükseltilmesi, iaşe bedellerinin hükümlülerden tahsili hususunda mevzuat değişiklikleri yapılarak etkinlik sağlanması
- Ceza infaz kurumlarının kapasitesinin yeni ceza infaz kurumları ile ek üniteler yapılması suretiyle 142.000'e çıkartılması.
- Küçük kapasiteli ceza infaz kurumlarının kapatılması, eğitim ve iyileştirme çalışmalarını daha etkin yapmayı amaçlayan bölge ceza infaz kurumlarının oluşturulması
- Kapalı ceza infaz kurumu bulunan her ağır ceza merkezi ile ihtiyaç duyulan diğer yerlerde açık ceza infaz kurumu oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Kapatılan ceza infaz kurumu sayısı
- Açılan ceza infaz kurumu sayısı
- Yapılan ek bina sayısı
- Kapasite artış miktarı
- Tahsil edilen iaşe bedeli

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

➤ TİDB

hedef 5.2

2014 yılı sonuna kadar ceza infaz kurumları ile denetimli serbestlik ve yardım merkezlerinde insan kaynakları ve yönetim kapasitesinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Ceza infaz kurumlarında ve denetimli serbestlik ve yardım merkezlerinde denetimin etkinleştirilmesi
- İzleme kurullarının işlevsel hale getirilmesi
- Ceza infaz kurumları ile denetimli serbestlik ve yardım merkezlerinde bilimsel analizler yapılarak gerçek personel ihtiyacının belirlenmesi
- İnfaz uzmanlığı kariyer meslek grubunun oluşturulması ve bu uzmanlık dalı için personel alımının gerçekleştirilmesi
- Uzman personel (doktor, psikolog, sosyal çalışmacı vb.) ve diğer personel sayısının artırılması
- Her ceza infaz kurumunda müdürlük teşkilatının kurulmasının sağlanması
- Kontrolör Kurulunun kapasitesinin artırılması; yapılan denetimin esaslarını belirleyen standartların oluşturulması ve bu konuda eğitimler verilmesi
- İzleme kurulları konusunda yargı mensupları, izleme kurulu mensupları, sivil toplum örgütleri ve akademisyenlerin katıldığı etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Her yıl izleme kurullarının raporları kamuoyuna duyurularak, öneriler ve sonuçları konusunda ceza infaz kurumları çalışanlarının ve toplumun bilgilendirilmesinin sağlanması
- Basın ve halkla ilişkiler konularında başta yöneticiler olmak üzere ceza infaz kurumlarında görev alanların eğitim almasının sağlanması

Performans Göstergeleri

- Yapılan norm kadro çalışması
- Personel sayısının norm kadroya oranı
- Gerçekleştirilen atama sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.3

2014 yılı sonuna kadar denetimli serbestlik sisteminin geliştirilerek daha etkin hale getirilmesi

Stratejiler

- Denetimli serbestlik uygulamaları konusunda ulusal standartların oluşturulması
- Koşullu salıverilme sonrası hükümlülerin takibini ve denetimini sağlayacak uygulanabilir bir modelin oluşturulması
- Toplum içinde hükümlülerin etkin takibini sağlamak için elektronik izleme sistemine geçilmesi
- Koruma kurulları revize edilerek daha fonksiyonel hale getirilmesi
- Taşra birimlerinin il düzeyinde teşkilatlanmasının sağlanması
- İhtiyaç duyulan mevzuat değişikliği taslaklarının hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

➤ KGM

hedef 5.4

2014 yılı sonuna kadar, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin iyileştirilmesi ve topluma kazandırılmasına yönelik yapılan çalışmaların artırılması ve ceza infaz sisteminde kamu ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği imkânlarının artırılması

Stratejiler

- Koşullu salıverme sisteminin etkin bir hale getirilmesi yönünde çalışmalar yapılması
- Eğitim ve iyileştirme faaliyetleri için oluşturulan standartlar sisteminin revize edilerek yeni ulusal standartların oluşturulması ve bu konuda gerekli eğitimlerin gerçekleştirilmesi
- Ceza infaz kurumlarındaki servislerin yapmış oldukları çalışmaların ölçülebilirliğini sağlamak amacıyla ölçme ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi, gerekli eğitimlerin yapılması ve alt yapının oluşturulması
- UYAP kapsamında eğitim, sağlık ve psiko-sosyal servis, gözetim ve yönetim servislerinin yapmış olduğu çalışmaların takip edilmesine ilişkin uygun yazılımlar ve ekranların oluşturulması ve uygun fiziki mekânların sağlanması
- Ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler için müdahale programlarının oluşturulması, mevcut programların revize edilerek geliştirilmesi ve bu programların uygulanmasının sağlanması
- Ceza infaz kurumlarında çalışan uzman ve idarecilerin tamamına yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları düzenlenmesi ve ceza infaz kurumları personeline yönelik olarak uluslararası cezaevi standartları eğitim materyalleri oluşturulması
- İlgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği imkânlarının protokoller yapılarak artırılması ve çalışacak sivil toplum kuruluşlarının çalışma yöntemlerine ilişkin ulusal standartlar oluşturulması
- Suçluluğun önlenmesine ilişkin olarak üniversitelerin yaptıkları bilimsel araştırmaların sonuçlarının tartışılacağı etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- İlgili federasyonlarla iş birliği içerisinde çeşitli spor branşlarının (badminton, squash, voleybol, basketbol, satranç, hentbol vb.) geliştirilmesi
- Suçluluğun önlenmesi ve denetimli serbestlik uygulamaları konusunda bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde çocuk ve genç suçluluğunun önlenmesine yönelik aile eğitimine ilişkin bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi

Performans Göstergeleri

- Tekrar suç işleme oranı
- Kurumlarda standartlara uygun eğitim ve iyileştirme alanlarındaki artış oranı
- Psiko-sosyal destek programından yararlanan hükümlülerin oranı
- Psiko-sosyal destek programlarını uygulayan uzman personelin oranı
- Yapılan eğitim, sosyal, sportif ve kültürel faaliyetlere hükümlülerin katılma oranı
- İşbirliği yapılan STK ve kuruluş sayısındaki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

➤ BİDB

hedef 5.5

2012 yılı sonuna kadar, denetimli serbestlik kapsamında bulunan yetişkinler, çocuklar ve mağdurlar için psiko-sosyal destek programlarının oluşturulması

Stratejiler

- Denetimli serbestlik altında bulunan hükümlü yetişkin ve çocuklara uygulanmak üzere psiko-sosyal destek programları oluşturulması
- Denetimli serbestlik altındaki çocuklarla çalışan personel ve yöneticiler için eğitim materyalleri geliştirilmesi
- Suçtan zarar gören mağdurlar için psiko-sosyal destek müdahale programları geliştirilmesi
- Mağdurlarla çalışma konusunda temel eğitim materyalleri geliştirilmesi
- Denetimli serbestlik personeline kamusal ceza ve tedbirler hakkında uluslararası standartlar konusunda temel eğitim materyali oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Psiko-sosyal destek programı sayısı
- Programlardan faydalananların oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.6

2014 yılı sonuna kadar, ceza infaz kurumlarının güvenlik risk seviyesinin en aza indirilmesine yönelik çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Ceza infaz kurumlarının tamamında fiziki ve elektronik güvenlik imkânlarının geliştirilmesi, bu amaç doğrultusunda bilimsel kuruluşlarla işbirliği yapılması ve tam donanımlı ani müdahale ekibi oluşturulması
- Her yıl ihtiyaca göre belirlenecek personele mesleki savunma teknikleri konusunda eğitimler verilmesi
- Dinamik güvenlik uygulamaları konusunda ulusal standartlar belirlenmesi ve ilgili personele bu konuda eğitim verilmesi
- Hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumuna kabulünden sonra, tehlikelilik durumuna yönelik bir risk değerlendirme standardı geliştirilmesi ve ilgili personele bu kapsamda eğitim verilmesi
- Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakillerinde standartların oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Kapalı durumlarda meydana gelen asayiş oranlarındaki azalma oranı
- Ani müdahale ekibi oluşturulan kurum sayısındaki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.7

2014 yılı sonuna kadar, ceza infaz sistemi alanında, diğer ülkelerle işbirliği imkânlarının geliştirilmesi

Stratejiler

- Çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmesi ve ortak bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Tecrübelerin karşılıklı paylaşılması için ceza infaz kurumları çalışanlarının bu ülke kurumlarında kurs görebilmelerinin sağlanması
- Diğer ülkelerle ceza infaz kurumlarının yönetim kapasitelerinin geliştirilmesi ve hükümlülerin iyileştirilmesine yönelik ortak projeler yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- İşbirliği yapılan ülke sayısı
- Düzenlenen etkinlik sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.8

2014 yılı sonuna kadar, ceza infaz kurumlarında sunulan sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Sağlık hizmetlerinin nitelik ve nicelik yönünden uluslararası standartlara uygun hale getirilmesini sağlamak için; ilgili kurumlarla işbirliği halinde gerekli mevzuat çalışmalarının yapılması ve sağlık hizmetleri standartlarının oluşturulması
- Ceza infaz kurumlarının bir arada bulunduğu kampuslarda, ilgili kurumlarla işbirliği halinde tam teşekküllü sağlık birimlerinin oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Dış sağlık kuruluşlarına sevklerdeki azalma oranı
- Sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.9

2013 yılı sonuna kadar ceza infaz kurumları ve tutukevleri personeli eğitim merkezlerinin kapasitelerinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Eğitim merkezlerinin eğitici, uzman ve yardımcı personel sayısının artırılması
- Uygulanan temel eğitim müfredatı, hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programı ile görevde yükselme programlarının geliştirilmesi
- Eğitim, iaşe ve barınma ortamlarının standartlarının belirlenmesi ve alt yapı ihtiyaçlarının tamamlanması
- Eğitimlerin verimlilik ve etkinliğini denetlemek üzere bir iç kontrol sisteminin ve risk yönetim politikasının oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Eğitim merkezlerinde görev alan personel sayısındaki artış oranı
- Eğitim merkezlerinin sayısındaki artış miktarı
- Eğitim alan personelin memnuniyet oranındaki artış

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

hedef 5.10

Ceza infaz kurumlarında insan hakları uygulamalarının değerlendirilmesi ve eksikliklerin giderilmesi

Stratejiler

- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Ceza infaz kurumu personeline insan hakları konusunda eğitim verilmesi
- Ceza infaz kurumlarında insan hakları konusunda denetim sisteminin güçlendirilmesi

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan rapor sayısı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CTE

İlgili Birimler

6. ADALET HİZMETLERİNDE GÜNCEL TEKNOLOJİK İMKÂNLAR İLE BİLİŞİM SİSTEMLERİNİN KULLANILMASINI VE GELİŞTİRİLMESİNİ SAĞLAMAK

Son çeyrek yüzyılda bilişim ve iletişim teknolojileri alanındaki gelişmeler, ekonomik ve sosyal yaşamı derinden etkilemiş; kamu ve özel sektörde yönetim anlayışlarının değişmesine yol açmıştır. Yaşadığımız çağı dönüştüren bu gelişmeler bilgi toplumunu oluşturmuştur.

Günümüzde kamu sektörü, yararlanıcıların taleplerini karşılamak, etkili, verimli ve güvenilir şekilde faaliyetlerini sürdürmesi için bilgi ve iletişim teknolojileri ile entegre olmak zorundadır. Dünya genelinde bu doğrultudaki yaklaşım ve çabalar gün geçtikçe artmakta; bilişim imkânları kamunun faaliyetlerinde gelişen bir biçimde kullanılmaktadır.

Dünya genelinde özellikle son yıllardan itibaren bilgi toplumu olma yönündeki çalışmalara hız verilmiştir. Bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak sağlanan verimlilik artışı ve ekonomik büyüme uluslararası rekabetin niteliğini değiştirmiştir. Bu değişime uyum sağlamak için Avrupa Birliği, Lizbon Stratejisi çerçevesinde e-Avrupa eylem planlarını hazırlamıştır.

Bu gelişmelere paralel olarak Ülkemizde de bilişim teknolojilerinin yaygınlaşması ile birlikte kamu sektöründe bilişim uygulamaları artış göstermeye başlamıştır. Bilişim uygulamaları e-dönüşüm stratejileri, Kalkınma Planı ve diğer temel politika belgelerinde yer bulmuştur. Son yıllarda e-devlet uygulamalarının koordinasyon içerisinde ve belli bir yatırım planı dâhilinde hızla gerçekleştirilebilmesi için "Bilgi Toplumu Stratejisi ve Eylem Planı" hazırlanmıştır.

Bilgi toplumuna geçiş sürecinde, yargının da etkili ve verimli bir şekilde çalışabilmesi için bilgi ve iletişim teknolojileri ile entegre bir yapı içinde olması gerekmektedir. Nitekim Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin hâkimlerin bağımsızlığı, tarafsızlığı ve rolleri konusundaki tavsiye kararı üye ülkelere, hâkimlerin etkili bir şekilde ve haksız gecikme olmaksızın yargılama yapabilmeleri için yeterli ekipmanı ve özellikle ofis otomasyonu ve bilgi değerlendirme imkânlarını sağlamayı tavsiye etmektedir.

Ülkemizin e-dönüşüm stratejisinin önemli bir ayağını adalet hizmetlerine ilişkin olarak geliştirilen Ulusal Yargı Ağı Projesi (UYAP) oluşturmaktadır. Bilgi toplumu hedefi çerçevesinde Adalet Bakanlığı, e-Dönüşüm sürecinde donanım ve yazılım alt yapısını tamamlamış; iç otomasyon ile bilgi otomasyonu sistemlerini kurmuş ve dış birim entegrasyonunu sağlamak suretiyle UYAP'ı uygulamaya koymuştur. Bu gelişmelerle UYAP ülkemiz için alanında öncü rol üstlenmiş ve küresel ölçekte örnek alınan uygulamalar geliştirilmiştir.

UYAP ile yargısal faaliyetlerin, her türlü yönetsel ve diğer iş süreçlerinin elektronik ortamda etkili bir şekilde yürütülebilmesi hedeflenmiştir. UYAP'ın yargılamaları hızlandırmasının yanı sıra, adalet hizmetlerini vatandaşlara eşit ve etkin bir şekilde ulaştırması, böylece adalete erişim olanaklarını artırmasına etkisi bulunmaktadır.

Tüm politika geliştirme faaliyetlerinde olduğu gibi adalet sistemine ilişkin çalışmalarda da başarı, sağlıklı temel verilerin toplanıp değerlendirilmesine bağlı bulunmaktadır. Adalet sisteminin tüm alanlarına ait verilerin toplanması ve problemlerin teşhisi açısından anlamlı olanların değerlendirilmesi suretiyle yürütülecek çalışmalar sürdürülebilir bir gelişmeyi sağlayacaktır. Bu kapsamda UYAP veri toplama kapasitesi ile adalet sistemine büyük imkânlar sunmaktadır.

Stratejik Plan kapsamında yürütülecek çalışmalarla; diğer e-Devlet uygulamalarıyla uyum içerisinde sistemin sürdürülebilirliğinin sağlanması, bilişim teknolojilerinin gelişmesine paralel olarak kullanılan teknik altyapının güncellenmesi amaçlanmaktadır.

Öte yandan bilişim alanındaki insan kaynakları kapasitesinin artırılması, organizasyon yapısının etkinleştirilmesi, adli veri madenciliği çalışmalarının geliştirilmesi gibi konularda faaliyetler yürütülmesi planlanmaktadır.

hedef 6.1

2012 yılı sonuna kadar Bakanlık teşkilatı ile tüm adalet teşkilatında yapılan iş ve işlemlerin elektronik ortamda UYAP üzerinden yapılmasının sağlanması ve UYAP'ın ilgili kurumlarla dış entegrasyonunun tamamlanması

Stratejiler

- Kullanıcıların UYAP'ı kullanma performansının ölçüleceği altyapının oluşturulması
- Merkez ve merkez dışı birimlerde kâğıtsız ofis ortamına geçmeye yönelik çalışmaların yapılması
- Yapılan iş ve işlemlerde elektronik imza kullanılmasının artırılması
- UYAP'ın etkin bir şekilde kullanılabilmesi için gerekli kullanıcı eğitimleri ve teknik personel eğitimlerinin sağlanması, uzaktan eğitim yazılım modüllerinin de geliştirilerek kullanılması
- Kolluk kuvvetleri ile bilgi ve belge akışının UYAP üzerinden yapılmasının temini ile Adalet hizmetleriyle ilgili olan merkezi bilgi sistemi bulunan Bakanlık, kurum ve meslek örgütlerinin bilgi sistemleriyle entegrasyonun sağlanması

Performans Göstergeleri

- Elektronik imzanın kullanılma oranı
- Elektronik ortamda yapılan iş ve işlemlerin oranı
- İnsan kaynağı ve mali kaynaklarda tasarruf oranı
- İş süreçlerindeki hızlanma oranı
- Entegrasyonun tamamlandığı kurum sayısı
- Diğer kurumlardan elektronik ortamda veri akış miktarı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BiDB

İlgili Birimler

➤ SGB ➤ EDB

hedef 6.2

2014 yılı sonuna kadar, UYAP iletişim altyapısının güncel teknolojilerin takip edilmesi suretiyle hızlı ve kesintisiz hizmet verecek şekilde güçlendirilmesi ve yedeklenmesi

Stratejiler

- Kullanıcı yoğunluğu ve fiber optik alt yapısı bulunan yerlerde iletişimin fiber optik hatlar ya da güncel teknolojiler üzerinden sağlanması
- UYAP sistem merkezinin alternatif fiber optik bağlantılarla yedeklenmesi
- Karasal-uydu yedekliliğinin sağlanması
- İletişim alt yapısının sürekli izlenmesini ve kesintilere anında müdahale edilmesini sağlayacak güncel yönetim yazılımlarının temini
- İletişim alt yapısının daha güvenli hale getirilmesi için donanım ve yazılım alınması
- İletişim alt yapısı teknolojisi ile ilgili personel eğitiminin gerçekleştirilmesi, uzaktan eğitim yazılım modülleri geliştirilerek bunların da eğitimlerde kullanılması
- Uydular Yer İstasyonu (HUB Merkezi) kurulması
- İletişim altyapısının bakımının sağlanması ve yapılacak çalışmalarda ihtiyaç üzerine uzman personel ve saha desteği hizmeti alınması
- Birimlerde bulunan etki alanı sunucularının güçlendirilmesi

Performans Göstergeleri

- Kişi başına düşen hat kapasitesi
- Karasal hatların uydularla yedeklenmesi oranı
- Bakırdan fibere geçen hat sayısı
- Güçlendirilen Etki Alanı Sunucu sayısı
- İletişim hatlarındaki sürekli çalışabilirlik oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 6.3

Adalet hizmetlerinde kullanılan, bilgisayar ve yan donanımları ile aktif ağ cihazlarının ihtiyaca ve güncel teknolojiye uygun olarak azami beş yıllık periyotlarla yenilenmesi ve yazılım eksikliklerinin giderilmesi

Stratejiler

- Yeni yazılımların üretilmesi, geliştirilmesi, bakım ve destek hizmetlerinin alınması
- Donanım envanteri düzenlenmesi ve buna bağlı olarak arıza takiplerinin yapılması için gerekli yazılımların sağlanması
- Kullanım ve ekonomik ömrü dolan bilgisayar ve yan donanımları ile aktif ağ cihazlarının yenilenmesi
- Hâkim ve savcı adayları ile yargı çalışanlarına bilgisayar ve yan donanımlarının alınması
- Kullanılacak yazılımların lisanslarının alınması veya güncellenmesi
- Bilgisayar ve yan donanımları ile aktif ağ cihazları için parçalı bakım, onarım ve destek hizmetlerinin alınması
- Hizmet binalarına kesintisiz güç kaynağı ve jeneratör ile gerekli diğer teknik donanımların alınması
- Donanımların bakımında ve arızaların giderilmesinde kullanılacak teknik personelin eğitimlerinin sağlanması
- UYAP yazılımlarının yoğunluklu olarak merkezi sunucular üzerinde çalışacağı, güncellemelerin daha rahat yapılabileceği yazılım alt yapısına geçilmesi
- UYAP kapsamında yer alan tüm modüllerin ortak ekran alt yapısına kavuşturularak bakım ve destek hizmetlerinin kolaylaştırılması ile uygulama birliğinin sağlanması
- UYAP kapsamında açık kaynak kodlu yazılımların kullanılmasına yönelik çalışmalar yapılması

Performans Göstergeleri

- Yenilenen bilgisayar, yan donanım ve aktif ağ cihazı oranı
- Yeni üretilen ve/veya geliştirilen yazılım sayısı
- Kesintisiz güç kaynağı ve jeneratörü olmayan birim sayısında azalma oranı
- Geliştirilen veya değiştirilen modül, ekran ve rapor sayısı
- Yardım masasına açılan hata ve istek sayısında düşüş oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 6.4

UYAP sistem merkezi ve acil durum merkezinin kullanıcılara sunulan fonksiyonlar, ihtiyaçlar ve güncel teknolojiler dikkate alınarak üç yılda bir güçlendirilmesi veya yenilenmesi

Stratejiler

- UYAP sistem ve acil durum merkezi donanımlarının üç yılda bir güçlendirilmesi veya yenilenmesi
- UYAP sistem ve acil durum merkezinde çalışacak personelin eğitiminin sağlanması
- Gerektiğinde uzman desteği ve hizmet alınması
- UYAP uygulama, eğitim ve performans test sistemlerinin kurulması
- Veri havuzu (Data Warehouse) yapısı ve veri madenciliği (Data Mining) sistemlerinin kurulması
- UYAP sistem ve acil durum merkezinde kullanılan hazır yazılım lisanslarının kullanıcı sayısındaki değişikliğe paralel olarak güncellenmesi

Performans Göstergeleri

- Sistem kesintisi veya yavaşlama nedeniyle yardım masasına gelen şikâyet sayısındaki düşüş oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 6.5

2014 yılı sonuna kadar adalet hizmetlerinden yararlananların, elektronik ortamda işlem yapabilmelerinin ve bilgilendirilmelerinin sağlanması

Stratejiler

- Adliyelerde yapılan malî işlemlerin (harç, masraf, tahsilât ve reddiyat, vb.) bankalarla kurulacak otomasyon ile UYAP üzerinden yapılmasının sağlanması
- Vatandaşların, e-imza veya mobil imza kullanarak, UYAP'ta dava ve icra iflas dosyalarının ayrıntılarını inceleyebilmeleri, dosyalarına evrak gönderebilmeleri dava açabilmeleri, icra ve iflas takibi başlatabilmelerinin sağlanması
- Kurumların, e-imza kullanarak UYAP'ta dava ve icra iflas dosyalarının ayrıntılarını inceleyebilmeleri ve dosyalarına evrak gönderebilmelerinin sağlanması
- Avukatların, e-imza kullanarak UYAP'ta dava açabilmeleri, icra ve iflas takibi başlatabilmeleri ve bunun için gerekli tüm işlemleri elektronik ortamda yapabilmelerinin sağlanması
- UYAP SMS Bilgi Sisteminin yaygınlaştırılması ve etkin kullanımının sağlanması
- e-tebligat ve e-ilan için gerekli teknik alt yapının oluşturulması
- İcra ve iflas dairelerindeki tüm işlemlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi için gerekli teknik alt yapının oluşturulması
- UYAP'ın belirtilen fonksiyonlarının avukatlar ve kamuoyuna tanıtılması için barolarla işbirliği yapılarak çalışmalar yürütülmesi
- Gelişmiş bir yararlanıcı bilgilendirme sistemi kurulmasını öngören "UYAP Uzman Sistem Projesi" geliştirilecektir

Performans Göstergeleri

- Yararlanıcı sayısında artış
- Elektronik ortamda yapılan iş ve işlemlerin oranı
- Kayıtlı SMS kullanıcı sayısı
- İnsan kaynağı ve mali kaynaklarda tasarruf oranı
- E-tebligat, e-ilan ve e-satış sayısındaki artış

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 6.6

2014 yılı sonuna kadar bilişim suçlarının tespiti konusunda güncel teknoloji takip edilerek altyapı çalışmalarının tamamlanması ve adli bilişim hizmetlerinin yürütülmesi

Stratejiler

- Bilişim suçlarında delillerin tespiti için laboratuvarlar kurulması ve donanım, yazılım altyapılarının tamamlanması
- Bilişim suçları alanında yeterli uzman personel temini veya yetiştirilmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi
- Bilişim suçları konusunda yargı mensuplarına eğitim verilmesi, bu konuda uzaktan eğitim modülleri geliştirilerek kullanılması
- Adli bilişim hizmetlerinin geliştirilmesi konusunda diğer kurum kuruluşlarla (Jandarma Genel Komutanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, üniversiteler, sivil toplum örgütleri vb.) işbirliği yapılması

Performans Göstergeleri

- İşlem gören bilişim suçları dosyası sayısı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- Uzman personel sayısı
- Laboratuvar ve donanım sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

➤ EDB

hedef 6.7

2011 yılı sonuna kadar bilgi güvenliği yönetim sisteminin geliştirilmesi ve bilişim alanında uzman teknik personel ihtiyacının karşılanması konusunda çalışmaların yapılması

Stratejiler

- ISO/TSE 27001 standart gerekliliklerinin sağlanması ve belgesinin alınması
- ISO/TSE 27001 standardının uygulanması ve takip araçlarının temini
- Teknik personelin özlük haklarının iyileştirilmesi için çalışma yürütülmesi
- Teknik personel ihtiyacının giderilmesi ve bu personelin her adliyede görevlendirilmesi
- Mevzuat alt yapısının hazırlanması

Performans Göstergeleri

- 27001 standardı gerekliliklerinin sağlanma oranı
- Bilişim konusunda uzman teknik personel sayısındaki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ ASİGM

hedef 6.8

2014 yılı sonuna kadar, diğer ülkelerin bilişim sistemi uygulamalarının incelenmesi ve işbirliği imkânlarının geliştirilmesi

Stratejiler

- Çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmesi
- Ortak bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- UYAP'ın diğer ülke ve kuruluşlara tanıtılması ve teknoloji transferi yapılması konusunda çalışma yürütülmesi

Performans Göstergeleri

- Tanıtılan ve transfer edilen ülke sayısı
- Düzenlenen etkinlik sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ BİDB

İlgili Birimler

hedef 6.9

2014 yılı sonuna kadar adli sicil faaliyetlerinin güncel gelişmeler gözetilerek UYAP'la bağlantılı olarak geliştirilmesi doğrultusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Adli sicil faaliyetlerinde kullanılan yazılım ve donanımın geliştirilmesi ve yenilenmesi
- Merkezi sistem donanım yapısında gerekli yenilemenin gerçekleştirilmesi
- Merkez ve merkez dışı birim personeline gerekli eğitimin verilmesi

Performans Göstergeleri

- Yapılan işlem sayısındaki artış
- İş süreçlerindeki hızlanma oranı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- İş süreçlerinde hata payında azalma oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ASİGM

İlgili Birimler

➤ BİDB ➤ PGM

hedef 6.10

2014 yılı sonuna kadar adli istatistik çalışmalarının geliştirilmesi ve UYAP'ın adli veri madenciliği alanında etkin kullanılmasının sağlanması

Stratejiler

- Adli kayıtlardan kâğıt ortamında üretilen istatistiklerin, tamamen elektronik ortamda üretilmesinin sağlanması
- Adli sistemdeki verilerin elektronik olarak derlenmesi ile birlikte cevaplayıcı yükünün azaltılması
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi

Performans Göstergeleri

- Elektronik ortamda gerçekleştirilen istatistik çalışmalarının oranı
- İnsan kaynağı ve mali kaynaklarda tasarruf oranı
- İş süreçlerindeki hızlanma oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ASİGM

İlgili Birimler

➤ BİDB ➤ SGB

7. ADLİ MİMARİNİN ÖZELLİKLERİ GÖZETİLEREK ADALET HİZMET BİNALARI YAPIMINA DEVAM ETMEK VE TEKNİK ALT YAPI HİZMETLERİNİ YETERLİ DÜZEYDE SUNMAK

Yargıya duyulan saygı ve güven yargı teşkilatının fizikî alt yapısına verilen önemle doğrudan ilgilidir. Adalet hizmetlerinin çağdaş çalışma ortamlarında ve yüksek teknolojinin imkânlarından yararlanılarak sunulması, yararlanıcıların hizmete ulaşmadaki kolaylık ve memnuniyeti ile yargı çalışanlarının verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, tüm bunlar yargılamanın kalitesi, ciddiyeti ve saygınlığını artıran unsurlardır.

Bu husus uluslararası örgütler tarafında da ele alınıp tavsiye kararına konu olmuştur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin Hâkimlerin Bağımsızlığı, Tarafsızlığı ve Rollerini Konusunda Tavsiye Kararı, üye ülkelere hâkimlerin etkili bir şekilde ve haksız gecikme olmaksızın yargılama yapabilmeleri için yeterli alt yapı imkânlarının sağlanmasını tavsiye etmektedir.

Son yıllarda Bakanlığımızca bu konuda önemli faaliyetler yürütülmüştür. Yapılan ve halen devam eden adalet sarayı metrekare miktarı 2002 yılında mevcut olan miktarın dört katını aşmış bulunmaktadır.

Yeni adalet hizmet bina projeleri oluşturulurken, yargının çalışma koşullarına uygun, çağdaş mimari özelliklere sahip ve kullanışlı bina yapılması hususu gözetilmektedir. Hizmet binası yapımına karar verilen bölgede nüfus, nüfus artış hızı, iş durumu ve yargı alanı göz önüne alınarak, uzun yıllar hizmet verebilecek nitelikte binalar için uygun ihtiyaç listeleri hazırlanmaktadır.

Diğer yandan adalet hizmet binası yapımında barolar, avukatlar ve diğer yararlanıcıların da memnuniyetleri hedeflenmekte, özellikle engelli vatandaşlarımızın ihtiyaçları gözetilerek yargı hizmetlerden rahatlıkla ve kolaylıkla yararlanabilecekleri fiziki şartların oluşturulmasına gayret edilmektedir.

Yürütülen çalışmalara rağmen adalet hizmet binası ihtiyacının tamamen giderildiğinin söylenmesi mümkün değildir. Halen ülkemizin çeşitli yerlerinde yargısal faaliyetin niteliğine uygun olmayan ortamlarda hizmet verilmeye devam edilmektedir.

Stratejik Plan kapsamında yürütülecek faaliyetlerle, 2014 yılı sonuna kadar, il merkezlerindeki tüm adliyelerin müstakil hale getirilmesi ve diğer merkezlerde ise her yıl en az 10 adet hizmet binası yapılması amaçlanmaktadır.

hedef 7.1

2014 yılı sonuna kadar, adalet teşkilatının hizmet binası ihtiyacının oluşturulacak ölçütler çerçevesinde giderilmesine yönelik çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Adalet teşkilatının hizmet binası ihtiyacının oluşturulacak ilkeler çerçevesinde öncelik sıralamasını içerecek şekilde belirlenmesi
- İl merkezlerindeki tüm adliyelerin müstakil hale getirilmesi
- İl merkezleri dışında her yıl en az 10 adet hizmet binası yapılması
- İhtiyaç listeleri hazırlanarak adalete erişime elverişli projeler geliştirilmesi
- Yeni hizmet binalarında mimari tasarım yapılırken sivil toplum kuruluşları ile işbirliği halinde engellilerin ihtiyaçlarının dikkate alınması

Performans Göstergeleri

- Tamamlanan hizmet binası sayısı
- Yargı mensubu ve çalışanlarının memnuniyet oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ TİDB

İlgili Birimler

➤ İMİD ➤ BİDB ➤ PGM

hedef 7.2

2014 yılı sonuna kadar adliyelerde, avukatlık hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında ihtiyaç duyulan yeterli fiziki olanakların imkânlar dâhilinde sağlanması konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Yeni adalet saraylarının ihtiyaç listeleri hazırlanırken avukatların kullanımı için yeterli bekleme odası ayrılması
- Adalet saraylarında avukatların davalarını kolay takip etmelerine yönelik olarak duruşma bildirim sistemlerinin kurulması

Performans Göstergeleri

- Duruşma bildirim sistemi kurulan adliye sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ İMİD

İlgili Birimler

➤ TİDB ➤ BİDB

hedef 7.3

2014 yılı sonuna kadar adalet hizmet binalarında kullanılan mefruşat ve teknik alt yapının yenilenmesinin sağlanması ve hizmet araçlarının ihtiyaca göre yenilenmesi

Stratejiler

- Mevcut, yapımı süren veya yapımı planlanan adalet saraylarının, mahkeme sayısı ve ileride oluşabilecek ihtiyaç durumu göz önüne alınarak tefrişlerinin yapılması
- Kullanımda olan ancak ekonomik ömrünü doldurmuş hizmet araçlarının, yenileriyle değişiminin yapılması

Performans Göstergeleri

- Yenilenen hizmet aracı oranı
- Yargı mensubu ve çalışanlarının memnuniyet oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ İMİD

İlgili Birimler

➤ BİDB

8. ADALETE ERİŞİM İMKÂNLARININ ARTIRILMASINI VE ETKİN KULLANIMINI SAĞLAMAK

Adaletle erişim, toplumun tđm kesimlerinin ihtiyaÇ duydukları adaletle kolaylıkla ulaşabilmesi ve haklarını etkili bir Şekilde arayabilmesi iÇin devletin gerekli tđm imkânları sağlaması ve bu imkânların varlığını etkin bir Şekilde tanıtması olarak tanımlanmaktadır. Adaletle erişim olanaklarının yeterince etkinleŐtirilmemesi toplumda adalet sistemine ve dolayısıyla devlete karşı duyulan gđvenin sarsılmasına yol ağabilir.

Adaletle erişim kavramı adalet sisteminin birĐok alanını kapsayacak niteliktedir. Bu anlamda mahkemelerdeki uyuşmazlıkların makul sđrede özđlmesi, tarafların yaptığı yargılama masraflarının kabul edilebilir dđzeyde olması, basit uyuşmazlıkların yargı önüne getirilmeden etkin bir Şekilde özđlmesi, yargılama usullerinin basitleŐtirilmesi, adli yardımın etkinleştirilmesi gibi hususlar adaletle erişimin temel unsurlarındandır.

Adaletle erişim imkânlarının salt pozitif hukuki düzenlemelere dayalı önlemlerle etkinleştirilmesi mümkün görđlmemektedir. Bu nedenle yararlanıcıların hak arama hđrriyetini kullanma yöntemlerini öğrenmeleri, hukuk bilincinin geliştirilmesi amacıyla yapılacak bilgilendirme faaliyetleri, danıŐma büroları, broŐürler, dava rehberleri, internet siteleri gibi vasıtalar da toplumun ihtiyaÇ hisseden kesimlerinin adaletle eriŐiminde kolaylaştırıcı unsurlar olarak öne ıkmaktadır.

Adalet hizmetlerinin toplumun tđm kesimlerine eksiksiz ve adil olarak ulaŐtırılmasını sağlayacak bir sistemin oluşturulması hukuk devletinin gereklerinden biridir. Özellikle dezavantajlı (ocuklar, kadınlar, engelliler, yaşlılar ve yoksullar) kesimlerle ilgili uyuşmazlıkların amacına uygun bir Şekilde özđlmesi iÇin geliştirilen önlemler adaletle erişimin önemli bir parĐasını oluşturmaktadır.

Bu kapsamda adaletle erişimin kolaylaştırılması, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin de temel öncelikleri arasında yer almaktadır.

Tablo 14: Ceza ve Hukuk Yargılamasında Adli Yardım Çeşitleri (CEPEJ)

ÜLKE	CEZA YARGILAMASINDA		HUKUK YARGILAMASINDA	
	Mahkemede temsilci atama	Yasal danışman atama	Mahkemede temsilci atama	Yasal danışman atama
Fransa	Evet	Evet	Evet	Evet
Almanya	Evet	Evet	Evet	Evet
İtalya	Evet	Hayır	Evet	Hayır
İngiltere	Evet	Evet	Evet	Evet
Hollanda	Evet	Evet	Evet	Evet
İspanya	Evet	Evet	Evet	Evet
Türkiye	Evet	Hayır	Evet	Hayır

Ülkemizde adalete erişim, Anayasa'da anlamını bulan hak arama hürriyeti ve sosyal hukuk devleti kavramı ile güvence altına alınmıştır.

Bu kapsamda, adalete erişimin kolaylaştırılması için zorunlu müdafilik, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri, hukuk davalarında adli yardım gibi müesseseler geliştirilmiş ise de henüz bazı konularda istenilen seviyeye gelindiğini söylemek mümkün değildir. Bu nedenlerle Stratejik Plan kapsamında, özellikle uygulamada sorun olduğu düşünülen hukuk yargılamasında adli yardım usulünün etkinleştirilmesi, yararlanıcıların hukuki sorunlar ve dava akış süreçleri konusunda bilgilendirilmesi, adliye internet sitelerinin geliştirilmesi, mahkemelerdeki tercüme hizmetlerinin standarda bağlanması ve dezavantajlı grupların adalete erişimini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması konularında katılımcı yöntemlerle çalışmalar yürütülmesi amaçlanmaktadır.

Adalete erişim, geniş ve kapsayıcı bir nitelik taşıdığından Plan'da yer alan diğer amaç ve hedefler de bu kavramla ilişkilidir. Bu amaç altında belirtilmeyen, genel olarak adalete erişim ile ilgili olan ancak özel olarak vurgulanması gereken konuların diğer amaçlarda ifade edilmesi yöntemi tercih edilmiştir.

hedef 8.1

2011 yılı sonuna kadar hukuk yargılamasında adli yardım usulünün etkinleştirilmesi yönünde çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Yargı mensuplarının ve adalet aktörlerinin görüşlerinin bilimsel yöntemler (anket, mülâkat, çalıştay, seminer vb.) kullanılması suretiyle tespit edilmesi
- Mevzuat değişikliklerinin hazırlanması
- Uygulamacılar ve akademisyenlerle işbirliği halinde adli yardım usulünü tanıtan açık, anlaşılır ve yol gösterici dokümanların (broşür, el kitapçığı vb.) hazırlanması ve yararlanıcıların kolayca ulaşımına sunulması
- Bakanlık ve adliyelerin internet sitelerine adli yardım usulünü anlatan pratik bilgilerin konulması
- Adli yardım usulünün sadeleştirilerek adli yardım merkezleri kurulması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Adli yardımdan faydalananların artış oranı
- Adli yardım hizmetlerine harcanan mali kaynak miktarının artış oranı
- Kurulan adli yardım merkezi sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ HiGM

İlgili Birimler

➤ İMİD ➤ BHİM

hedef 8.2

2011 yılı sonuna kadar yararlanıcıların hukuki sorunlar ve dava akış süreçleri konusunda bilgilendirilmesi ile adliye internet sitelerinin geliştirilerek standarda kavuşturulması

Stratejiler

- İhtiyaç duyulan hukuki sorun ve konuların belirlenmesi ve bu konularda açık, anlaşılır ve yol gösterici dokümanların (broşür, el kitapçığı vb.) hazırlanması, ayrıca bu bilgilerin internet aracılığıyla kolayca erişime sunulması
- İnternet siteleri için standartların belirlenmesi ve kullanıcıların faydalanabilecekleri bilgileri içerecek şekilde hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan doküman sayısı ve çeşidi
- Belirlenen standartlara uygun düzenlenmiş internet sitesi sayısı
- İnternet sitelerine giriş sayısındaki artış oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

- SGB
- BİDB

İlgili Birimler

- EDB
- YİDB
- HİGM
- CİGM

hedef 8.3

2010 yılı sonuna kadar, yargı yerlerindeki tercüme hizmetlerinin standarda bağlanması konusunda çalışma yapılması

Stratejiler

- Diğer ülke uygulamalarının incelenmesi
- Gerekli mevzuat değişikliği çalışmasının yapılması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ CiGM

İlgili Birimler

hedef 8.4

2011 yılı sonuna kadar dezavantajlı grupların adalete erişimini kolaylaştırıcı önlemlerin alınması konusunda çalışma yapılması

Stratejiler

- Dezavantajlı grupların adalete erişim konusunda yaşadıkları sorunların tespiti için ilgili kurum, kuruluş, üniversiteler ve sivil toplum örgütleriyle bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Uygulamacılar ve akademisyenlerle işbirliği halinde yargı yolu ve yazılı yargılama usulü gibi konuların adalete erişim açısından değerlendirilmesi için bilimsel etkinlikler düzenlenmesi
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi
- İlgili kurum ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde önlemlerin alınması ve mevzuat değişikliklerinin hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Çözüm önerilerinden hayata geçenlerin sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB

İlgili Birimler

➤ CİGM ➤ PGM ➤ TİDB

9. ADLİ TIP KURUMUNUN, ADLİ BİLİMLER ALANINDA KAPASİTESİNİ GELİŞTİRMEK VE HİZMETİ YAYGINLAŞTIRMAK

Günümüzde başta ceza hukuku olmak üzere hukukun diğer dalları bakımından da önem taşıyan çeşitli sorunlar, adli bilimlerin bilimsel ve teknik görüş içeren raporlarına göre çözülmektedir.

Dünyada bilim ve teknik alanında yaşanan gelişmelere paralel olarak, klasik adli tıp çalışmaları ile başlayan adli bilimler, giderek çeşitlenmiş ve derinlik kazanmıştır. Bugün için bu yelpazede, DNA incelemeleri, fizik-balistik incelemeleri, yeniden kimliklendirme, kimyasal incelemeler, uyutucu-uyuşturucu incelemeleri, adli antropoloji, böcek bilimi, adli meteoroloji, adli psikiyatri gibi birçok alanda başarılı çalışmalar yürütülmektedir.

Öte yandan günümüzde insan haklarını koruyarak etkili şekilde soruşturma yapılabilmesi, büyük ölçüde adli bilimler verilerinden yararlanılmasına bağlı bulunmaktadır. Bu gerçekten hareketle, çağdaş ülkelerde soruşturmalar adli bilimlerin imkânlarından yararlanılarak bilimsel deliller üzerinden yürütülmekte ve karara bağlanmaktadır. "Suçludan delile değil, delilden suçluya ulaşılması" esası kabul edilmektedir.

Adli bilimler alanındaki küresel gelişmelere paralel olarak Ülkemizde de 2005 yılında getirilen yeni ceza adalet sisteminde bilimsel delillere büyük önem verilmiştir.

Adli Tıp Kurumu, Ülkemizdeki resmi tek bilirkişi kurumudur. Kurum, adalet işlerinde bilirkişilik görevi yapmanın yanında, adli tıp uzmanlığı ve yan dal uzmanlığı programları düzenlemekte; adli bilimler alanlarında sempozyum, konferans ve benzeri etkinlikler gerçekleştirilmekte ve eğitim programları yürütmektedir.

Bakanlığımızca son yıllarda, Kurum kapasitesinin güçlendirilmesi, fiziki alt yapı ve teknik imkânlarının artırılması için önemli çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalarla, Kurumun insan kaynakları kapasitesi geliştirilmiş, teknik ve bilimsel altyapısı güçlendirilmiştir. Adli bilimler alanında kullanılan teknolojik imkânların çoğu gelişmiş ülkelerin ilerisinde bulunmaktadır. Kurum, laboratuvarlarıyla kalite belgeleri almakta ve uluslararası akreditasyon çalışmaları sürdürmektedir.

Kurumun gelecekte daha iyi bir noktada olmasının sağlanması amacıyla Stratejik Plan kapsamında birçok çalışma yürütülmesi hedeflenmektedir.

Adli bilimler hizmetlerinin ülke geneline yaygınlaştırılması Bakanlığımızın temel önceliklerindedir. Hizmetlerin mahallinde sunulması, hızlılık, kalite ve etkinlik açısından büyük önem taşımaktadır.

Öte yandan uluslararası kalite standartlarına uygun akredite olmuş laboratuvarlar oluşturulması, adli bilimler alanında kullanılan teknolojik donanımın uluslararası gelişmeler gözetilerek sürekli yenilenmesi, kurumun insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi gibi çalışmalar sürdürülerek hizmetlerin geliştirilmesi planlanmaktadır.

hedef 9.1

2014 yılı sonuna kadar Adli Tıp Kurumu birimlerinin ülke genelinde yaygınlaştırılması

Stratejiler

- Tüm il merkezleri ile ihtiyaç duyulan ağır ceza merkezlerinde adli tıp şube müdürlüklerinin faaliyete geçirilmesi
- Personel ihtiyacının tamamlanması
- Hizmet binası ihtiyacı ve teknolojik donanımın tamamlanması
- Sağlık Bakanlığı ve üniversitelerin imkânlarından yararlanılması için işbirliği yapılması

Performans Göstergeleri

- Oluşturulan taşra birimi sayısı
- İş süreçlerindeki hızlanma oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ATK

İlgili Birimler

➤ PGM ➤ TİDB

hedef 9.2

2014 yılı sonuna kadar, uluslararası kalite standartlarına uygun akredite olmuş laboratuvarlar oluşturulması ve adli bilimler alanında teknolojik kapasitenin artırılması

Stratejiler

- Akredite olmuş laboratuvar oluşturulacak öncelikli alanların tespit edilmesi
- İlgili kurum ve kuruluşlarla gerekli uluslararası işbirliğinin yapılması
- Standartların sağlanması için teknolojik donanım eksikliklerinin giderilmesi
- Standartların sağlanabilmesi için üniversitelerle işbirliği halinde eğitimlerin düzenlenmesi
- Ulusal ve uluslararası alanda teknolojik gelişmelerin takip edilmesinin sağlanması
- Adli bilimler alanında kullanılan teknolojik donanımın sürekli yenilenmesi

Performans Göstergeleri

- Akredite olmuş laboratuvar sayısı
- Yenilenen teknolojik donanımın oranı
- İş süreçlerindeki hızlanma oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ATK

İlgili Birimler

hedef 9.3

2014 yılı sonuna kadar adli bilimler alanlarının geliştirilmesine yönelik bilimsel etkinlikler düzenlenmesi ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Uluslararası kurum ve kuruluşlar ile bağlantılı dokümantasyon merkezi ve elektronik kütüphanenin oluşturulması
- Üniversiteler, ilgili kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde bilimsel etkinlikler (kongre, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi ve etkinliklerin yayın haline getirilmesi
- Uluslararası sempozyumlara katılım, çalışma ziyareti ve eğitim maksatlı uluslararası faaliyetlerin artırılması
- Tecrübelerinin paylaşılmasında fayda olacağı anlaşılan kurum ve alanların belirlenmesi ve işbirliği yapılması
- Uluslararası anlaşmalar yapılarak Adli Tıp Kurumu personelinin diğer ülke kurumlarında kurs almasının sağlanması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- İşbirliği yapılan ülke ve/veya incelenen ülke uygulamalarının sayısı
- Uluslararası faaliyet ve katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ATK

İlgili Birimler

hedef 9.4

2014 yılı sonuna kadar, adli bilimler alanında insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi

Stratejiler

- Yeni birimler kurularak hizmetin yaygınlaştırılması da göz önünde bulundurularak adli tıp kurumunun adli bilimlerin tüm alanlarında uzman personel ve diğer personel sayısının artırılması
- Ulusal ve uluslararası gelişmeler izlenerek personelin hizmet içi eğitiminin tüm alanlarda sürekli hale getirilmesi

Performans Göstergeleri

- Kadro açığındaki azalma oranı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ATK

İlgili Birimler

➤ PGM

10. ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİNİ GELİŞTİRMEK VE AVRUPA BİRLİĞİ MÜKTESEBATINA UYUMU SAĞLAMAK

Günümüzde gittikçe artan ulaşım olanakları, ekonomik ve teknolojik ilerlemeler, uluslararası ilişkileri yoğunlaştırmış ve ülke sınırlarını adeta kaldırı hale getirmiştir. Söz konusu gelişmeler devletler ile ulusüstü / uluslararası kuruluşların birçok alanda işbirliği arayışına girmesine yol açmıştır.

Yaşanan tüm bu gelişmeler ile uluslararası hukuk, geleneklere bağlı olmaktan ziyade devletlerin birbirleri ile olan ikili veya çok taraflı anlaşmalarla gelişmektedir. Özellikle insanlığın ortak sorunu olan ve uluslararası mücadeleyi zorunlu kılan terörizm, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı ile çevre gibi alanlarda devletler ve ulusüstü / uluslararası kuruluşların birlikte hareket ederek mücadeleyi etkin hale getirebildikleri görülmektedir.

Öte yandan günümüzde uluslararası işbirliğinin kurumsal yapılanmaları olan ulusüstü/uluslararası kuruluşların önemi oldukça artmıştır. Devletlerin bu kurumları dikkate alması ve işbirliğini geliştirmesi değişen dünyaya uyum sağlamada büyük önem taşımaktadır. Ülkemiz de kuruluşundan bu yana bu doğrultudaki gelişmeleri yakın bir ilgi ile takip etmiş ve birçok uluslararası örgüt içerisinde yer almış ve anlaşmalara taraf olmuştur.

Uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması ile birlikte devletlerin iç sorunu olarak kabul edilen birçok alan tüm insanlığı ilgilendirir hale gelmiş bulunmaktadır. Bu kapsamda bireylerin salt insan olmaları nedeniyle doğuştan sahip oldukları vazgeçilmez ve devredilemez nitelikteki hak ve özgürlükleri, artık devletlerin iç sorunu olmaktan çıkıp, uluslararası boyut almış, güvenceye kavuşmuştur. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini hukukunun bir parçası sayan Ülkemiz, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarının bağlayıcılığını da kabul etmiş ve iç hukukunda bu yönde gerekli düzenlemeleri yapmıştır.

Bunun yanı sıra Avrupa Birliği'ne üyelik sürecimiz hukukumuzu etkileyen önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Diğer uluslararası örgütler, üye devletlerarasında sadece belli alanlarda işbirliğini öngörmekteyken AB, ekonomik, siyasi ve hukuki alanlarda bütünleşmeyi amaçlayan ulusüstü bir yapılanma olarak dikkat çekmektedir. Bu yapılanma, AB'ye entegrasyonu ve oluşturulan hukuki çerçevenin ülke hukukuna uyarlanması öngörmektedir. Bu nedenle iç hukuk normlarının AB normları ile uyumlaştırılması tam üyelik yönünde önemli bir aşamadır. Bu sürecin öneminin farkında olan Bakanlığımız, AB hukukuna uyum yönünde önemli adımlar atmış ve halen mevzuatımızın AB mevzuatına uyumu çalışmalarını sürdürmektedir.

Stratejik Plan çalışmaları kapsamında adli alanda ilişkilerin yoğun olduğu ülkelerde ve AB kurumları ile diğer uluslararası kuruluşlarda irtibat hâkimleri veya adli müşavir görevlendirilmesi ve karşılıklılık gözetilerek Ülkemize de irtibat görevlisi kabul edilebilmesi konusunda çalışmalar yapılması öngörülmektedir. Yoğunlaşan adli ilişkilerin zorunluluk haline getirdiği bu çalışma, adalet hizmetlerinin daha etkin yürütülmesini sağlayacaktır.

İnsan haklarını koruma konusunda uluslararası bir mekanizma olan AIHM'in vermiş olduğu kararlar devletler açısından büyük önem taşımaktadır. Mahkeme nezdinde Ülkemize ilişkin davalarda savunma görevi halen Dışişleri Bakanlığı bünyesinde yerine getirilmektedir. Mahkeme nezdinde ele alınan davaların niteliği göz önüne alındığında bu davalara ilişkin görevlerin adalet hizmetlerinin sunumundan sorumlu Bakanlığımız tarafından üstlenilmesi, hizmetin daha etkin ve verimli bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacaktır.

hedef 10.1

2011 yılı sonuna kadar, uluslararası adli yardımlaşma işlemlerinin yerine getirilmesi ve AB kurumları ile diğer uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin daha etkin yürütülmesi amacıyla kurumsal düzenlemelerin yapılması

Stratejiler

- Adli alanda ilişkilerin yoğun olduğu ülkeler ile ulusüstü ve uluslararası kuruluşlarda irtibat hâkimleri veya adli müşavir görevlendirilmesi ile ülkemize karşılıklılık ilkesi gözetilerek kabul edilebilmesi konusunda çalışma yapılması
- İlgili kurumlarla işbirliği halinde mevzuat düzenlemesi çalışmaları yapılması
- Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği içinde görevlendirme yapılacak ülke ve kurumların belirlenerek kurumsal teşkilatlanmanın tamamlanması
- Yabancı dillerde hukuk terminolojisi ile görevin gerektirdiği diğer konularda eğitim çalışmaları düzenlenmesi

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- İşbirliği yapılan ülke ve/veya incelenen ülke uygulamalarının sayısı
- İş süreçlerinde hızlanma ve iyileşme oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ UHDİGM

İlgili Birimler

➤ ABGM ➤ PGM

hedef 10.2

2014 yılı sonuna kadar, adli ilişki içerisinde bulunulan ülkelerle imzalanan adli yardımlaşma sözleşmeleri sayısının artırılması ve adli yardımlaşma işlemleri konusunda adli teşkilatın kapasitesinin artırılması

Stratejiler

- Daha fazla ikili ve çok taraflı sözleşmeye taraf olunması konusunda çalışma yürütülmesi
- Dışişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlarla işbirliği yapılması
- Adli teşkilatın, adli yardımlaşma işlemleri konusunda yeterli ve doğrudan yazışabilir hale getirilmesi için uygun görevlendirmeler yapılması, eğitim materyalleri hazırlanması ve eğitim faaliyetleri düzenlenmesi
- Ağır ceza Cumhuriyet başsavcılıklarında yeterli sayıda Cumhuriyet savcısının adli yardımlaşma konularında uzmanlaşmalarının sağlanması

Performans Göstergeleri

- Taraf olunan sözleşme sayısındaki artış oranı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı
- İş süreçlerinde hızlanma ve iyileşme oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ UHDİGM

İlgili Birimler

➤ ABGM ➤ EDB

hedef 10.3

2011 yılı sonuna kadar, AİHM nezdinde Türkiye ile ilgili davalara ilişkin görevlerin Bakanlığımız tarafından üstlenilmesi konusunda çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Dışişleri Bakanlığı ve ilgili kurumlarla işbirliği halinde mevzuat hazırlanması konusunda çalışmalar yapılması
- Dışişleri Bakanlığında bulunan görevin, öngörülecek geçiş süresi içinde Bakanlığımızca üstlenilmesi
- Bu alanda görev alacak kadroların oluşturularak, belirlenen yargı mensubu ve uzman personelin yabancı dil seviyelerinin yeterli hale getirilmesi için çalışmalar yapılması,
- Görev alacak yargı mensubu ve uzman personelin Strasbourg Daimi Temsilciliği ve AİHM'de eğitim alması konusunda ilgili makamlarla işbirliği yapılması
- Yapılacak eğitim çalışmalarını ile takip edilecek hukuki süreçlerle ilgili farklı disiplinlerde ihtisaslaşmanın sağlanması
- AİHM'de hukuki süreçleri takip edecek Bakanlığımız yurtdışı teşkilatının Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği içinde oluşturulması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Eğitim alan yargı mensubu ve uzman sayısı
- Kurumsal örgütlenmenin tamamlanması

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ UHDİGM

İlgili Birimler

➤ ABGM ➤ CİGM ➤ HİGM

hedef 10.4

2014 yılı sonuna kadar, Avrupa Birliği fonları ve destek programlarına yönelik proje hazırlama kapasitesinin artırılması

Stratejiler

- Bakanlık birimlerine yönelik bilgilendirme toplantıları düzenlenmesi ve yargı mensuplarına yönelik proje eğitim çalışmaları düzenlenmesi
- Katılımcı yöntemlerle muhtemel proje alanlarının belirlenmesi ve hazırlanan proje sayı ve kapsamının artırılması

Performans Göstergeleri

- Faydalanılan fon ve destek programı sayısındaki artış oranı
- Proje eğitimi alan yargı mensubu ve çalışanı sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ABGM

İlgili Birimler

hedef 10.5

Katılım Ortaklığı Belgesi ve müzakere/katılım sürecinin diğer temel belgelerinde yer alan önceliklerden Bakanlığımızı ilgilendiren hususların yerine getirilmesi

Stratejiler

- Bakanlık birimlerine yönelik bilgilendirme toplantıları düzenlenmesi ve yargı mensuplarına yönelik proje eğitim çalışmaları düzenlenmesi

Performans Göstergeleri

- Açılış ve kapanış kriterlerinin yerine getirilme oranı
- Katılım Ortaklığı Belgesinde belirtilen önceliklerin süresinde yerine getirilme oranı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ ABGM

İlgili Birimler

11. ADALET TEŞKİLATI YÖNETİM SİSTEMİNİ GELİŞTİRMEK

Kamu hizmetlerinde reform ihtiyacını doğuran temel etkenler, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda gerçekleşen gelişim ve değişimler olduğu görülmektedir. Kamu yönetiminin toplumun ihtiyaçlarını karşılamada etkin bir araç haline dönüştürülebilmesi, söz konusu gelişmelerin dikkate alınması ile mümkün olacaktır.

Kamuda reform girişimlerinin temel amacı, kamu hizmetlerinin daha etkili ve verimli şekilde yerine getirilmesini sağlamaktır. Kamunun genelinde olduğu gibi, Adalet Bakanlığının da örgütsel yapı ve süreçlerini günümüz koşullarına ve stratejik yönetim anlayışına uygun bir biçimde yeniden yapılandırması gerekmektedir.

Yargı sisteminin güvenilirliğini, doğruluğunu en üst düzeyde sağlamak ve işleyişine hız kazandırmak amacıyla mahkemelerde yapılan işlemler de dâhil olmak üzere yargıyı ilgilendiren tüm adli ve idarî iş ve işlemlerin elektronik ortamda yapılması doğrultusunda sürdürülen bilişim çalışmalarını eşgüdüm içerisinde yürütülmesi için “Yargı Bilişim Kurumu” kurulması amaçlanmaktadır.

Ekonomik ve sosyal alanlardaki gelişmeler, nüfus artışı gibi olgular sonucunda oluşan iş yükü büyük adliyeler yapılmasını zorunlu kılmıştır. Büyük adalet saraylarının yönetiminin profesyonel kişilerce yapılması, adalet hizmetlerinin yürütülmesinde etkinlik ve verimlilik sağlayacaktır.

Adalet yönetiminde diğer önemli bir unsur ise yetkin ara eleman yokluğudur. Bugünkü sistemimizde yargısal olmayan kimi işler yargı mensupları tarafından yerine getirilmektedir. Bu konuda atılacak adımlar Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin tavsiye kararında vurgulandığı gibi köklü bir yargı reformunun temel taşlarından biridir.

hedef 11.1

2011 yılı sonuna kadar yargı mensuplarının idari konulardaki görev ve sorumluluklarının azaltılması yönünde çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Yargı mensupları ve akademisyenlerin katılımıyla bilimsel etkinlikler (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Yargı mensuplarına idari görevler yükleyen mevzuatın gözden geçirilerek ihtiyaç ve durum analiz raporu hazırlanması
- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Mevzuat alt yapısının hazırlanması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Yapılan idari işlerin sayısındaki azalma oranı
- İşbirliği yapılan ülke ve/veya incelenen ülke uygulamalarının sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ KGM

➤ SGB

➤ CIGM

➤ CTE

➤ İMİD

hedef 11.2

2010 yılı sonuna kadar yeni kamu yönetimi anlayışı doğrultusunda Bakanlık teşkilatının yeniden yapılandırılması konusunda çalışmalar yapılması

Stratejiler

- Bakanlık merkez teşkilatı, yüksek yargı organları ve diğer adli hizmet birimlerinde uygulanan bilişim hizmetlerinde eşgüdümü sağlayacak bir kurumun oluşturulması konusunda çalışma yürütülmesi
- Mevzuat alt yapısının tamamlanması
- İdari örgütlenmenin tamamlanması
- Bakanlık merkez ve merkez dışı birimlerinin stratejik yönetim kapasitesinin artırılmasına yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları düzenlenmesi, eğitim materyalleri (kitap, broşür vb.) oluşturulması
- Mali süreçlerde görev alan personelin hizmet içi eğitiminin artırılması

Performans Göstergeleri

- Hazırlanan mevzuat değişikliği
- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan materyal sayısı ve çeşidi

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB ➤ BİDB

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ ASİGM

hedef 11.3

2012 yılı sonuna kadar noterlik mesleğinin daha çağdaş ve işlevsel bir yapıya kavuşturulması için Türkiye Noterler Birliği ile işbirliği halinde çalışma yürütülmesi

Stratejiler

- Diğer ülke uygulamalarının karşılıklı işbirliği yapılmak suretiyle incelenmesi ve ulaşılan sonuçları içeren rapor hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılması
- Noterlik kurumu ve sorunlarına yönelik olarak Türkiye Noterler Birliği ile işbirliği halinde bilimsel etkinlik (toplantı, seminer, sempozyum, çalıştay vb.) düzenlenmesi
- Mevzuat değişikliğinin hazırlanması
- Noterlik mesleğinin etik ilkelerinin belirlenmesi

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Hazırlanan mevzuat değişikliği

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ KGM

İlgili Birimler

➤ CİGM ➤ HİGM

hedef 11.4

2010 yılı sonuna kadar Bakanlığın iç denetim kapasitesinin güçlendirilmesi konusunda çalışmalar yürütülmesi

Stratejiler

- İlgili mevzuata ve standartlara uygun iç denetim uygulamalarının geliştirilmesine yönelik eğitim çalışmaları düzenlenmesi,
- İç denetimde farkındalığın ve etkinliğin artırılması için çalışmalar yapılması

Performans Göstergeleri

- İç denetim faaliyetleri sonucunda hazırlanan denetim raporu sayısı
- Danışmanlık faaliyetine yönelik düzenlenen rapor sayısı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ İDBB

İlgili Birimler

➤ KGM ➤ SGB

12. MEDYA VE HALKLA İLİŞKİLERİN ETKİN BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLMESİNİ SAĞLAMAK

Bilgi ve iletişim çağını yaşadığımız günümüz dünyasında, demokratik toplumlarda medya ve halkla ilişkilerin önemi giderek artmaktadır. Yönetimin denetlenmesi açısından seçimlerle birlikte halkın görevi bitmemektedir. Kamu kuruluşlarınca yapılan işlem ve eylemlerde halka da birtakım görevler düşmekte; yönetim süreçlerine halkın ilgi, katkı ve katılımı önem kazanmaktadır. Halkın desteğini sağlamak, iyi bir yönetim için zorunlu hale gelmektedir. Kamu kuruluşlarının başarısı da halkın katkısını ve desteğini sağlayabildiği oranda artmaktadır.

Kamunun genelinde olduğu gibi, yargı sisteminin işleyişinde de halkla ilişkiler konusu üzerinde yeterince durulduğu söylenemez. Oysa adalet hizmetlerinin halkla ilişkiler sürecinin dışında düşünülmesi mümkün değildir. Adalet teşkilatında bu sürecin sağlıklı ve iyi işlemesi, adalet hizmetlerinin etkili ve verimli olmasında önemli bir unsurdur. Halkın adalete bakışında ve güven eksikliğinde, diğer etkenlerin yanında, halkla ilişkilere yeterince önem verilmemesinin de büyük rolü bulunmaktadır.

Bugün için yargının imaj, medya ile ilişkiler, hukuka saygı ilkesine yeterince özen gösterilmemesi, bağımsızlık ve tarafsızlık gibi birçok sorunu halkla ilişkiler süreci ile de yakından ilgilidir.

Adalet teşkilatının düzenli ve sağlıklı bir halkla ilişkiler sürecine girmesi, halkın adalet sistemine olan güvenini artıracaktır.

Yargı reformu alanında atılacak adımların başarıya ulaşması kamuoyunun etkin desteğine bağlıdır. Halkın inanmadığı, desteklemediği yargı alanındaki iyileştirmelerin amacına ulaşması mümkün değildir. Diğer yandan, halkla ilişkiler sürecinin iyi işlemesi, halkın hukuk devletine olan inancına katkı sağlayacak; yararlanıcılar hak bilincine ulaşacaklardır.

Halkla ilişkiler sürecinin ayrılmaz bir parçası olan medya ile ilişkiler adalet sistemi için önemli bir unsurdur.

Medya, pozitif hukukta diğer erkler arasında sayılmasa da “dördüncü kuvvet” olarak anılmaktadır. Medyaya esnek hareket imkânı tanıyan bu durum, bir takım önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Bugün işitsel, görsel ve yazılı yayın organlarının henüz soruşturma / kovuşturmayla başlamış ya da yargıya ulaşmış adli olayları kamuoyuna duyurmada izlediği süreç ve yöntemler “özel hayatın gizliliği”, “ adil yargılanma hakkı”, “yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı” ve “suçsuzluk karinesi” ilkelerini etkileyecek duruma gelmiştir. Medya, haber değeri taşıyan adli bir olayı iletişim özgürlüğü ile yukarıda belirtilen ilkeler arasında dengeyi koruyarak kamuoyuna duyurmalıdır.

Diğer yandan, medya ile yargı arasında iletişim kanallarının yeterli ve sağlıklı işlememesinden kaynaklanan sorunlar da devam etmektedir. Yargı mensupları yargılama süreci içerisinde işin doğası gereği konuşmamaktadır. Oysa, yargının gündemindeki soruşturmalar, davalar ve diğer gelişmelerin kamuoyu ve medya organları tarafından yakından izlenmesi nedeniyle, bu konularda medyaya zamanında ve sağlıklı bilgi verilmesi büyük önem taşımaktadır. Sağlıklı ve doğru bilgi verilmemesi nedeniyle çoğu kez medya, duyum ve söylentilere, eksik ve yanlış bilgilere dayalı haber ve yorumlarla kamuoyuna bilgi vermektedir. Söz konusu haber ve yorumların kamuoyunda oluşturduğu etki ve bıraktığı izlerin daha sonra yapılacak yalanlama ve düzeltme yönündeki açıklamalarla tam olarak telafi edilmesi mümkün olamamaktadır.

Belirtilen sorunları gidermek için stratejik plan kapsamında Adalet Bakanlığında basın ve halkla ilişkiler biriminin etkin hale getirilmesi; büyükşehir adliyelerinde medyaya süratli ve sağlıklı bilgi akışını sağlamak amacıyla büroların oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu birimlerle, yargı ile medya arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, adalet hizmetleriyle ilgili yanlış ve hatalı haber sayısı azaltılması, olumlu ve doğru haber sayısının artırılması; böylece yargının imajının düzeltilmesi ve halkın adalete olan güveninin artması amaçlanmaktadır.

Öte yandan adalet hizmetlerine ilişkin haberlerin niteliğinde bilgi kaynaklarının sağlamlığı kadar, medya mensuplarının adalet sisteminin işleyişi konusundaki bilgi kapasiteleri de önemli görülmektedir. Kimi hatalı haberlerin altında yatan sebebin bilgi yetersizliği olduğu gerçeğinden hareketle, ilgili kuruluşlarla işbirliği içerisinde bilgilendirme programları geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Halkın adalet mekanizmasına bakışını öğrenmek, yargıyla ilgili şikâyet ve beklentilerini tespit etmek amacıyla, belirli aralıklarla kapsamlı kamuoyu araştırmaları yapılması hedeflenmektedir.

Tablo 15: Yargıdan Yararlananların Memnuniyetinin Ölçülmesi (CEPEJ)

ÜLKE	Yargıdan memnuniyetin anket v.b. yöntemlerle ölçülüp ölçülmediği
Almanya	Evet
İtalya	Evet
İngiltere	Evet
İspanya	Hayır
Türkiye	Hayır
Hollanda	Evet
Fransa	Evet
Yunanistan	Hayır

hedef 12.1

2014 yılı sonuna kadar yargı ile medya arasındaki iletişimin geliştirilmesi

Stratejiler

- İlgili meslek örgütleriyle işbirliğinin artırılması
- Yargı muhabirlerine yönelik olarak adalet örgütü, temel hukuk kavramları ve yargısal süreçler konusunda meslek örgütleriyle ortak etkinlikler (sempozyum, seminer, eğitim çalışması vb.) düzenlenmesi
- Yargı mensupları ve çalışanlarının medya ve halkla ilişkiler konusundaki farkındalıklarının artırılmasını sağlayacak çalışmalar (eğitim, çalıştay v.b) yapılması

Performans Göstergeleri

- Düzenlenen etkinlik sayısı
- Oluşturulan basın ve halkla ilişkiler bürosu sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB

İlgili Birimler

➤ EDB ➤ BHİM

hedef 12.2

2014 yılı sonuna kadar halkın adalet sistemine yaklaşımını öğrenmek ve beklentilerini tespit etmek amacıyla belli aralıklarla kamuoyu araştırmaları yapılması

Stratejiler

➤ Tüm yararlanıcıların görüşlerinin alınabilmesi amacıyla belli alanlarda anket çalışmaları yapılması

Performans Göstergeleri

➤➤ Kamuoyu araştırması ve katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ SGB

İlgili Birimler

➤ BHİM

hedef 12.3

2010 yılı sonuna kadar büyük adliyelerde basın ve halkla ilişkiler büroları oluşturulması

Stratejiler

- Basın ve halkla ilişkiler bürolarının oluşturulacağı adliyelerin öncelik sırasına göre belirlenmesi
- İlgili yargı mensuplarına ve büro çalışanlarına eğitim çalışması yapılması için üniversiteler ve uzman kuruluşlarla işbirliği yapılması
- Büroların çalışma usul ve esaslarının belirlenmesi

Performans Göstergeleri

- Oluşturulan birim sayısı
- Düzenlenen eğitim ve eğitime katılan sayısı

Birim İlişkisi

Sorumlu Birim

➤ PGM

İlgili Birimler

➤ BHİM ➤ SGB ➤ EDB

3.2. TEMEL POLİTİKA BELGELERİYLE UYUM

Stratejik Planın, temel politika belgeleri ve makro düzeyde belirlenen ulusal stratejilerle uyumu büyük önem taşımaktadır.

Bu nedenle çalışmalarda;

- Dokuzuncu Kalkınma Planı
- Ulusal Program
- Bilgi Toplumu Stratejisi
- Orta Vadeli Program
- Orta Vadeli Malî Plan

dikkate alınmıştır.

3.3. BİRİM İLİŞKİSİ

AMAÇ	HEDEF	TKB	SGB	İDBB	ÇİGM	HİGM	CTE	ASİGM	KGM	UHDİGM	ABGM	BHİM	PGM	EDB	YİDB	İMİD	TİDB	BİDB	ATK
A 1	H 1								✓										
	H 2												✓						
	H 3		✓											✓					
	H 4								✓										
	H 5												✓						
	H 6								✓									✓	
	H 7								✓										
A 2	H 1												✓						
	H 2		✓																
	H 3					✓													
	H 4		✓						✓				✓				✓	✓	
	H 5												✓						
	H 6		✓																
	H 7												✓						
	H 8								✓										
	H 9					✓													
	H 10												✓						
	H 11						✓												
	H 12												✓						
	H 13					✓													
	H 14					✓													
	H 15									✓				✓					

AMAÇ	HEDEF	TKB	SGB	iDBB	çİGM	HİGM	CTE	ASİGM	KGM	UHDİGM	ABGM	BHİM	PGM	EDB	YİDB	İMİD	TİDB	BİDB	ATK
A 3	H 1		✓											✓					
	H 2												✓						
	H 3														✓				
	H 4									✓									
	H 5													✓					
	H 6													✓					
	H 7												✓	✓					
	H 8													✓	✓				
	H 9										✓	✓							
	H 10													✓					
A 4	H 1													✓					
	H 2				✓														
	H 3					✓													
	H 4								✓					✓					
	H 5								✓										
A 5	H 1						✓												
	H 2						✓												
	H 3						✓												
	H 4						✓												
	H 5						✓												
	H 6						✓												
	H 7						✓												
	H 8						✓												
	H 9						✓												
	H 10						✓												

AMAÇ	HEDEF	TKB	SGB	İDBB	ÇİGM	HİGM	CTE	ASİGM	KGM	UHDİGM	ABGM	BHİM	PGM	EDB	YİDB	İMİD	TİDB	BİDB	ATK	
A 6	H 1																	✓		
	H 2																	✓		
	H 3																	✓		
	H 4																	✓		
	H 5																	✓		
	H 6																	✓		
	H 7																	✓		
	H 8																	✓		
	H 9							✓												
	H 10							✓												
A 7	H 1																✓			
	H 2															✓				
	H 3															✓				
A 8	H 1					✓														
	H 2		✓															✓		
	H 3				✓															
	H 4		✓																	
A 9	H 1																		✓	
	H 2																		✓	
	H 3																		✓	
	H 4																		✓	

AMAÇ	HEDEF	TKB	SGB	iDBB	çİGM	HİGM	CTE	ASİGM	KGM	UHDİGM	ABGM	BHİM	PGM	EDB	YİDB	İMİD	TİDB	BİDB	ATK
A 10	H 1									✓									
	H 2									✓									
	H 3									✓									
	H 4										✓								
	H 5										✓								
A 11	H 1												✓						
	H 2		✓															✓	
	H 3								✓										
	H 4			✓															
A 12	H 1		✓																
	H 2		✓																
	H 3												✓						

3.4. İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Stratejik planların başarıya ulaşması kurum içi koordinasyonun etkinliğine bağlı bulunmaktadır. Birbirinden kopuk ve el yordamıyla yürütülecek çalışmalar vizyona ulaşılmasını engelleyecektir.

Bu gerçekten hareketle uygulama aşamasında etkin bir koordinasyon çalışması yapılması zorunluluk arz etmektedir. Mevzuat uyarınca bu görev strateji geliştirme başkanlıklarına verilmiş olmakla birlikte, planı hazırlamakla görevli organizasyon yapısının bu aşamada da rol alması gerekmektedir.

Bu nedenlerle Bakanlığımız, 2010-2014 yılları arasında;

- Birim Stratejik Plan Ekipleri,
- Bakanlık Stratejik Plan Ekibi,
- Yönlendirme Kurulu,
- Strateji Geliştirme Kurulu,

şeklinde belirlenmiş organizasyon yapısının izleme ve değerlendirme çalışmalarını yürütmesini sağlayacaktır.

Bu izleme ve değerlendirme çalışmaları boyunca ulaşılan sonuçlar faaliyet raporları vasıtasıyla kamuoyu ile paylaşılacaktır.

DOKUZUNCU KALKINMA PLANI / EKONOMİK VE SOSYAL GELİŞME EKSENLERİ

VİZYON

“İSTIKRAR İÇİNDE BÜYÜYEN, GELİRİNİ DAHA ADİL PAYLAŞAN, KÜRESEL ÖLÇEKTE REKABET GÜCÜNE SAHİP, BİLGİ TOPLUMUNA DÖNÜŞEN VE AB'YE ÜYELİK İÇİN UYUM SÜRECİNİ TAMAMLAMIŞ BİR TÜRKİYE”

Rekabet Gücünün Artırılması	İstihdamın Artırılması	Beşeri Gelişme ve Sosyal Dayanışmanın Güçlendirilmesi	Bölgesel Gelişmenin Sağlanması	Kamu Hizmetlerinde Kalite ve Etkinliğin Artırılması
1- Makro Ekonomik İstikrarın Kalıcı Hale Getirilmesi	1- İşgücü Piyasasının Geliştirilmesi	1- Eğitim Sisteminin Geliştirilmesi	1- Bölgesel Gelişme Politikasının Merkezi Düzeyde Etkinleştirilmesi	1- Kurumlar Arası Yetki ve Sorumlulukların Rasyonelleştirilmesi
2- İş Ortamının İyileştirilmesi	2- Eğitimin İşgücü Talebine Duyarlılığının Artırılması	2- Sağlık Sisteminin Etkinleştirilmesi	2- Yerel Dinamiklere ve İçsel Potansiyele Dayalı Gelişmenin Sağlanması	2- Politika Oluşturma ve Uygulama Kapasitesinin Artırılması
3- Ekonomide Kayıtdışılığın Azaltılması	3- Aktif İşgücü Politikalarının Geliştirilmesi	3- Gelir Dağılımının İyileştirilmesi	3- Yerel Düzeyde Kurumsal Kapasitenin Artırılması	3- Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının geliştirilmesi
4- Finansal Sistemin Geliştirilmesi		4- Sosyal Güvenlik Sisteminin Etkinliğinin Artırılması	4- Kırsal Kesimde Kalkınmanın Sağlanması	4- E-Devlet Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Etkinleştirilmesi
5- Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi		5- Kültürün Korunması Geliştirilmesi ve Toplumsal Diyalogun Güçlendirilmesi		5- Adalet Sisteminin İyileştirilmesi
6- Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi				6- Güvenlik Hizmetlerinin Etkinleştirilmesi
7- Ar-Ge ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi				
8- Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması				
9- Tarımsal Yapının Etkinleştirilmesi				
10- Sanayi ve Hizmetlerde Yüksek Katma Değerli Üretim Yapısına Geçişin Sağlanması				

DOKUZUNCU KALKINMA PLANI / ADALET BAKANLIĞI STRATEJİK PLAN İLİŞKİSİ

VİZYON
“GÜVEN VEREN BİR ADALET SİSTEMİ”

Kurumlar Arası Yetki ve Sorumlulukların Rasyonelleştirilmesi	Politika Oluşturma ve Uygulama Kapasitesinin Artırılması	Kamu Kesiminde İnsan Kaynaklarının geliştirilmesi	E-Devlet Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Etkinleştirilmesi	Adalet Sisteminin İyileştirilmesi
	<ul style="list-style-type: none"> H 11.4, H 11.2 	<ul style="list-style-type: none"> H 2.1 	<ul style="list-style-type: none"> H 6.1, H 6.2, H 6.3, H 6.4, H 6.5, H 6.6, H 6.7, H 6.8, H 6.9, H 6.10 	<ul style="list-style-type: none"> H 1.1, H 1.2, H 1.3, H 1.4, H 1.5, H 1.6, H 1.7
		<ul style="list-style-type: none"> H 3.1, H 3.2, H 3.3, H 3.4, H 3.5, H 3.7, H 3.8, H 3.9, H 3.10 	<ul style="list-style-type: none"> H 8.3, 	<ul style="list-style-type: none"> H 2.1, H 2.2, H 2.3, H 2.4, H 2.5, H 2.6, H 2.7, H 2.8, H 2.9, H 2.10, H 2.11, H 2.12, H 2.13, H 2.14, H 2.15
		<ul style="list-style-type: none"> H 9.4 		<ul style="list-style-type: none"> H 3.1, H 3.2, H 3.3, H 3.4, H 3.5, H 3.6, H 3.7, H 3.8, H 3.9, H 3.10
				<ul style="list-style-type: none"> H 4.1, H 4.2, H 4.3, H 4.4, H 4.5
				<ul style="list-style-type: none"> H 5.1, H 5.2, H 5.3, H 5.4, H 5.5, H 5.6, H 5.7, H 5.8, H 5.9, H 5.10
				<ul style="list-style-type: none"> H 6.1, H 6.2, H 6.3, H 6.4, H 6.5, H 6.6, H 6.7, H 6.8, H 6.9, H 6.10
				<ul style="list-style-type: none"> H 7.1, H 7.2, H 7.3
				<ul style="list-style-type: none"> H 8.1, H 8.2, H 8.3, H 8.4
				<ul style="list-style-type: none"> H 9.1, H 9.2, H 9.3, H 9.4
				<ul style="list-style-type: none"> H 10.1, H 10.2, H 10.3, H 10.4, H 10.5
		<ul style="list-style-type: none"> H 11.1, H 11.2, H 11.3, H 11.4 		
		<ul style="list-style-type: none"> H 12.1, H 12.2, H 12.3 		

TARİHÇE BİBLİYOGRAFYASI

- Ahmet AĞGÜNDÜZ, Halil CİN, Türk Hukuk Tarihi, Timaş Yayınevi, 1990, İstanbul
- Ali AKYILDIZ, Osmanlı Bürokrasisi ve Modernleşme, İletişim Yayınları, 2004, İstanbul
- Coşkun ÜÇÖK, Ahmet MUMCU, Gülnihal BOZKURT, Türk Hukuk Tarihi, Turhan Kitapevi, 2007, Ankara
- Halil İnalçık, Osmanlı Hukukuna Giriş, Adalet Kitabı, Adalet Bakanlığı Yayını, 2007, Ankara
- Halil İnalçık, Osmanlı'da Devlet, Hukuk, Adalet, Eren Yayınları, 2. Bası, 2000, İstanbul
- Hasan Tahsin FENDOĞLU, Türk Hukuk Tarihi, Filiz Kitapevi, 2000, İstanbul
- İlber Ortaylı, Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı, Turhan Kitabevi, 1994, Ankara
- Sıddık Sami ONAR, İdari Hukukunun Umumi Esasları, 1968, İstanbul.
- Teşkilat Tarihçesi, Adalet Bakanlığı Yayın İşleri Dairesi Başkanlığı, No:2, 1997, Ankara
- Türk Hukuk Tarihi Sürecinde Yargıtay, Yargıtay Yayınları, No:28, 2004, Ankara
- Yılmaz ÖZTUNA, Büyük Osmanlı Tarihi, Ötüken Yayınları, 1994, İstanbul,

